

William ShakespeareKRÁL JINDŘICH IV.Díl II.Přeložil Ladislav ČelakovskýOsoby.**Král Jindřich IV.****Jindřich**, princ Walesský, potomní král Jindřich V., >**Tomáš**, vévoda z Clarence, >**Princ Jan z Lancastru**, potomní vévoda z Bedfordu, >**Princ Humphrey z Glocestru**, potomní vévoda z Glocestru, >

synové královi.

Hrabě z Warwicku, >**Hrabě z Westmorelandu**, >**Gower**, >**Harcourt**, > na straně králově.**Lord nejvyšší sudí** stolice královské.**Příslužný úředník** nejvyššího sudího.**Hrabě z Northumberlandu**, >**Scroop**, Arcibiskup Yorkský, >**Lord Mowbray**, >**Lord Hastings**, >**Lord Bardolf**, >**Sir John Coleville**, > nepřítel královi.**Travers a Morton**, služebníci Northumberlandovi.**Falstaff.****Bardolf.****Pistol.****Panošek Falstaffův.****Poins a Peto**, ve službě prince Jindřicha.**Nehloba a Tichý**, venkovští soudcové.**David**, sluha Nehloby.**Plesnivý, Stín, Bradavička, Slaboch, Telátko**, rekruti.**Pazour a Vosidlo**, dva pochopi.**Vrátný.****Pověst**, říkající prolog, a **Tanečník**, říkající epilog.**Lady Northumberlandová.****Lady Percy.****Hostinská Obratná.****Dorka Drchotova.****Lordové a jiné komanstvo; důstojníci, vojáci, poslové, sklepníci, biřiči, komorníci.***Dějště: Anglicko*Prolog.*Warkworth. Před zámkem Northumberlandovým.**Vystoupí Pověst', pomalována samými jazyky.*

Pověst'. Otevřte uši! Neb kdo zacpe z vás
ke sluchu vchod, když hlásná zvučí Pověst'?

Jáť od východu ku západu mdlému
svou poštou vítr činíc, rozvíjím
počátky dějův na té zeměkouli.
Na rtou mých jezdí stálá pomluva,
již vyzvukuji ve všech jazycích,
do uší lidstva cpajíc křivé zprávy.
O míru hovořím, když tajné záští
pod klidným úsměchem chce ranit svět;
a kdož koná než Pověst', kdo než já,
zbrojení strašné, zosnovaný odpor,
když mní se, rok, jenž jiné splodí strasti,
že zuřivě obtěžkal války klín,¹⁾
ač není tak. Pověst' je píšťalou,
v níž píská smýšlenka, blud, řevnivost;
a má tak pochopný a snadný chmat,
žeť blbá potvora nesčetných hlav,
vždy svárlivá a vlnící se směš,
hrát na ni umí. Nač však potřebuji
rozpitvovat své tělo veleznamé

v své domácnosti? Nač jest Pověst' zde?

Před krále Jindřicha vítězstvím běžím,
jenž u Shrewsbury v poli krvavém
porazil Hotspura a jeho pluky,
samých buřičův krví hase žár
smělého vzbouření. Což ale myslím,
že pravdu povídám? můj úkol jest,
v kol rozhlučet, že Jindřich Monmouth padl
pod zuřivostí meče Hotspurova,
a král před Douglasovou krutostí
svou pomazanou hlavu k smrti sklonil.
Po městech v kraji jsem to roztrousila,
tož mezi slavným polem Shrewsburským
a vetchou tvrzí nahokamenou,
v níž otec Hotspurův, starý Northumberland
přetvárně churav dlí. Hle! schvácení
se blíží poslové; leč jiných zpráv,
než které já jim vnukla, nemá žádný.
Z mých jazykův mu nesou zvěsti vděčné,
však klamně, horší nad bědy skutečné.

Jednání první.Výjev první.*Jako zprvu před zámkem Northumberlandovým.***Vrátný přede vraty. Vstoupí Lord Bardolf.****Bardolf.** Kdo střeže vrata zde? – He! kde jest hrabě?**Vrátný.** Koho ohlásit mám?**Bardolf.** Zprav hraběte,
že jej lord Bardolf tuto očekává.**Vrátný.** Tam do štěpenice sešla jeho Milost';
jen račiž Vašnost zaklepat na dvířka,
a on sám otevře.*Vystoupí Northumberland.***Bardolf.** Tu přichází hrabě.**Vrátný odejde.****Northumberland.** Co nového, mylorde? Každá chvilka
by měla matkou vojenství teď být.
Jsout' divé časy; rozbroj to, jak oř,
jenž překrmen, se bujně utrhnul,
a před sebou vše podmetá.**Bardolf.** Ctný hrabě,
přináším jisté zprávy od Shrewsbury.**Northumberland.** Dej bůh, ať dobré.**Bardolf.** Jak si srdce přeje.

Neb skoro na smrt král byl poraněn,
a šťastným zdarem syna vašeho
princ Jindřich náhle zabit; oba Bluntý
svou rukou Douglas sklál, mladý princ Jan,
pak Westmoreland a Stafford prechl z bitvy,
a prince Hynka tučný vepř sir John
byl synem vašim jat. Ó taký den,
tak vybojován, nabyt, krásně vyhrán,
nevzešel posud oslavit svůj věk
od štěstí Césarova.

Northumberland. Jakž to známo?Viděl jste bojiště? či přicházíte
od Shrewsbury?**Bardolf.** Já mluvil, mylorde,
s mužem dobrého jména i vzdělání,
jenž odtud přicházel; tenť zprávu tu
mi směle oznámil co pravdivou.**Northumberland.** Tu jde můj sluha Travers, jež sem poslal
poslední úterý na výzvědy.**Bardolf.** Mylorde, já ho předhoni na cestě,
onť nenabyl nížádné jistoty,
než co by po mně snad mohl vypravovat.*Vystoupí Travers.***Northumberland.** Nuž, jaké dobré návěští mi neseš?**Travers.** Sir John Umfrevile, pane, obrátil mne

s radostnou zprávou; jsa o lepším koni mne předejel. Pak s krutou ostruhou tu kdosi pádil, spěchem skoro schvácen, jenž stanul při mně, aby oddechnout dal zkrvenému oři, tázal se mne na cestu k Chestru, od něhož zas já vyzvídal noviny od Shrewsbury. On pravil mně, že odboj přišel na zmar, mladému Percy'mu že stydnu zápal. S tím pojal v uzdu oře švarného, a překlóniv se, vbodnul zbranné lýtko do nebohé své klisny říčných slabín až po koléčko; a tak střeliv dále v svém běhu zdál se cestu hltati, již nedbav otázek.

Northumberland. Ha! opětuj!

Řek' on, že zstydnu v mladém Percy'm zápal? z horlivce stal se studenec²⁾, a odboj že přišel v zmar?

Bardolf. Mylord, pravím vám:

Nemá-li vítězství mylord váš syn, na moutě čest', já za hedvábnou sponu dám své baronství; – ani slova o tom! –

Northumberland. Nač byl by muž, jenž mimo Traverse uháněl, takto prohru ztvrzoval?

Bardolf. Ten? byl to tulák, jenž snad ukrad' koně, na němžto jezdil, a při spáse mé! do větru mluvil. Hle! zde více zpráv.

Vystoupí Morton.

Northumberland. Ba, toho muže brv, jak titul knihy, jakýsi truchloděj zvěstuje nám.³⁾

Tak břeh vyhlíží, na němž mocný proud zanechal svědky svého násilí.

Nuž, Morton, přicházíš od Shrewsbury?

Morton. Já běžím od Shrewsbury, vzácný pane, kde v přeškaredé larvě hrozná smrt náš zástup straší.

Northumberland. Jak se synu mému, jak bratru mému daří? Ty se chvěješ, a bledost' tváře tvé je způsobnější než-li tvůj jazyk, vyslovit tvůj úkol. Muž právě takový, tak umdlen, bezduch, tak smuten, zrakův smrtných, hořem stráven odestřel Priamovu zaslónu

ve hluché noci, povědit mu chtěje, že jeho Troje půl jest spálena.

Však Priam shledal oheň dřív, než on svá slova; a já Hynka mého smrt', než ty ji oznámíš. To jsi chtěl říci:

Takto si počínal váš syn a tak, váš bratr tak; tak bojoval ctný Douglas; v mé chtivé ucho cpaje jejich činy; však naposled, bys přecpal ucho mé, ti zbývá vzdech, jímž odvěješ tu chválu, řka: bratr, syn a všickni mrtvi jsou.

Morton. Živ jesti' Douglas a váš bratr též, avšak mylord, váš syn –

Northumberland. Nuž, ten jest mrtev.

Hle! jak má bystrý jazyk podezření!

Kdo strach má z toho, čeho zvědět nechce, ten z očí druhých zvidá vnitřním pudem, že strach jeho je skutkem. Mluv pak, Morton: rci hraběti, že předtucha mu lže! za sladkou potupu to přijmu rád, a obohatím tě, že's mne tak ztupil.

Morton. Vyť příliš velik jste, bych vám co upřel, váš duch vás neklame, váš strach je prav.

Northumberland. Však, pro bůh, neříkej, že Percy mrtev! Já vidím divné vyznání v tvém oku:

ty vrtíš hlavou, hříšno ti neb strašno, bys pravdu děl. Zabit-li je, rci tak: Prost křivdyť jazyk, vyznav jeho smrt', leč hřeší, kdo o mrtvém praví lež, ne ten, kdo dí, že mrtvý není živ. Však první posel nevídaných novin má úkol nevděčný, a jazyk jeho zní dlouho jako přidušený zvon, jak hučel zesnulému příteli.

Bardolf. Já, mylord, si myslit nemohu, by syn váš mrtev byl.

Morton. Žel jest mi velmi, že k víře toho musím nutit vás, což, kéž dal bůh, bych nebyl nikdy spatřil! Však mé ty oči v krvi zhlédly jej, an slabě bránil se, jsa mdlý a bezduch, Hynku Monmouthu, jehož prudký vztek nestrašeného sklál Percy'ho k zemi, z níž nikdy více neposkočil živ. Smrt' jeho (jehož rozohňoval duch i nejlínější chlapy v ležení) rozkřičená, vyssála žár a oheň i z nejjařejších srdcí v jeho tlupách; neb kovem svým jen ocelil svůj voj. Když ten v něm změknu, všickni vrátili se hned v sebe zpět, jak těžké olovo, a jako věc, tížící sama v sobě, jsouc hnána, letí v kvapu velikém, tak lid náš, stížen ztrátou Hotspura, své tíži tak polehčil bázní svou, žeť rychlej střely k cíli neletí, než naši vojíní, k své bezpečnosti, z bojiště prchali. Tu čacký Worcester přezáhy jat byl a ten křepký Skot, krvutný Douglas, jehož pádný meč třikrát byl zabil krále podobu, již tratě mysl, krásnil hanbu těch, již obraceli paty, a v tom spěchu klopýtna strachem, jat byl. Konec všeho jest, že král zvítězil a vyslal moc na rychlo vám, mylord, jdoucí vstříc pod vůdcovstvím mladého Lancastra a Westmorelanda. To jest ouhrn zpráv.

Northumberland. Mně pro to truchlit zbude času dost'.

Jed chová lék, a tyto noviny, pro něž bych onemocněl byl jsa zdrav, mne nemocného jaksi uzdravily; a jako chud'as, jehož údy slabé od zimnice, co křehké stěžeje, se kloní pod břemenem života, když výbuch bolestí ho rozzuřil, co blesk se vymkne z rukou strážce svého: tak údy mé, bolestmi ochabené, a nyní rozlícené žalostí jsou ztrojeny. Pryč s tebou, jemná berlo! teď ošupená rukavice musí krýt ocelnými sponkami tu ruku; pryč obvazku chorého, krov jsi ty přes příliš zženštilý pro hlavu tuto, na kterouž, rozpaření vítězstvím již míří knížata. Obvažte nyní mé čelo železem a nejkřutější se chvíle zblíž, již času vztek můž nést, Northumberlandu hrozcí zuřivému. Nech zlíbá nebe zemi, lýtý proud vystoupí z břehů svých a zhyne řád! a nebud' déle jevištěm ten svět, by kojil rozbroj v rozvlácném trvání, leč prvorozeného Kaina duch

v všech prsou vládní, ať když srdce všech se napásla krví, skončí krutý výjev, a temná noc jest mrtvých hrobařem.

Travers. Ta vášnivost' vám ublíží, mylorde!

Bardolf. Nedělte moudrost od cti, milý hrabě!

Morton. Všech vašich milých druhů životy na vašem zdraví lpí; to-li zadáte burácné vášni, musíť zkázu vzít. Mylorde, vyť jste změřil války běh, a spočet' ouhrn náhod, než jste řekl: Povstaňme spolkem! Vy jste předvídal, že v davu ran váš syn by klesnout moh', věda, že kráčí na nevěrném ostří, spíš moha spadnout v sráz, než přes ni přejít; byl jste si vědom, že jizev a ran jest schopno jeho tělo, snažný duch že v nátlak nebezpečí vžene jej. Předc pravil jste: Jdi s bohem! a nic toho, co strach váš budilo, nemohlo zdržet nezvratný záměr. Což tedy se stalo, což zplozeno tím smělym podniknutím, než-li že jest, co snadno mohlo být?

Bardolf. My všickni, v tuto ztrátu vpletení, jsme věděli, že v tak nejistá moře se odvážíme, že uchránit život jest proti jedné deset vyhrátí; předc jednali jsme tak, neb kynul zdar, jenž nedovolil dbáti nebezpečí. A když jsme již prohráli, vsad' me zas, a vše nasad' me, statky své i hrdla.

Morton. Je čas nanejvyš. A, můj ctěný lorde, za jisté slyším, a opravdu dím, že zbožný arcibiskup Yorský povstal se zástupy brannými; to jest muž, jenž nohsledy své víze dvojí kázní. Mylord, váš syn měl těla jen při sobě, jen stíny, zdání mužův k boji měl, neboť to slovo buřictví jich těl vždy skutky rozdilelo od duší; i bojovali z nouze, s nechutí, jak lidé pijí lék, takže jich zbraň na straně naší sice spatřena, však co do srdce a co do ducha, to slovo buřictví je lednatilo, jak ryby v tůni mráz; však nyní biskup povstalství v náboženství převrací. Jsa upřímným, svatým v své mysli jmin jest tělem jako duší sledován, a šíří shon Richarda drahou krví z Pomfretských seškrabanou kamenův;⁴⁾ vyvádí rozepří a věc svou s nebe, řka jim, že chrání zkrvavenou zemi, pod Bolingbrokem ducha pouštějící; a malí velcí valí se mu vsled.

Northumberland. Ját' o tom věděl dřív; než opravdu ten zármutek to setřel s mysli mé. Tu vstupte ke mně; každý nyní rad' nejlepší cestu k bezpečí a mstě; rozpište zvání k přátelům nynějším, nikdy tak sporým, nikdy potřebnějším.

Výjev druhý.

Ulice v Londýně.

Vystoupí Falstaff se svým Pacholetem, nesoucím jeho meč a štít.

Falstaff. Ty obře, poslyš, co říká doktor k mé vodě?

Pachole. On řekl, pane, že prý je voda sama dobrá, zdravá voda, ale co se týče vlastníka, jemuž náležela, ten prý má asi více neduhův, než-li sám ví.

Falstaff. Lidé všeho druhu hledají v tom slávu, mohou-li mne nabírat. Mozek té bláznivě uhnětené hroudy, člověka totiž, není s to, aby vymyslel něco, coby k smíchu nutilo, než-li co já vymyslím aneb co o mně se vymýšlí. Nejsem já toliko sám o sobě vtipný, ale i příčinou, že vtip do jiných lidí vlízá. Já tady kráčím jako svině, kteráž všechny své mladé zadávila až na jedno. Jestliže tě dal princ do mé služby za jinou příčinou, než abychom se nápadně lišili, tedy nemám nižádného úsudku. Ty prokletá mandragoro lépe se hodíš, abych tě nosil na čepici, než abysi mi v patách sledoval. Až podnes jsem nikdy nebyl agátem⁵⁾ obsluhován; avšak já tě nedám zasadit ani do zlata ani do stříbra, nýbrž do chatrného obleku, a pošlu tě tvému pánu zase zpátky namíste klenotu, tvému pánu králevici Mladoně⁶⁾, jehož brada ještě se nepeří. Mně by vyrostly spíš vousy na dlani, než-li se jemu na lících vyskytnou; a předce se neostýchá říkati, že jest líc jeho královský líc. Bůh to naprav, kdy se mu zlíbí, ještě není ani o chlup pozdě: ať si ho tedy má za královský líc, neboť bradýř na něm jako na líci dvacetníku nevydělá ani šest halířův; a předce by se on rád nadýmal, jakoby byl mužem z časů mládenectví otce svého. Ať si zachovává svou milostnost', ale u mne již skoro vyšel z milosti, tím jej mohu ujistit. – Co pak říkal mistr Kabátek stran atlasu k mému pláštiku a mým širokým kalhotám?

Pachole. On říkal, pane, abyste mu opatřil lepší jistotu, než jest Bardolf; nechtěl vzít ani jeho ani vaše upsání; nelíbilo se mu to pojištění.

Falstaff. Bůh ho zatrat' jako toho bohatce, ať jest jeho jazyk ještě horčejší. Totě prokletý Achitofel, šibalský *na-mou-věru-chlap!*⁸⁾ Počestnému člověku nadělá marné sliby a potom ještě naléhá na pojištění. Ti čertovi hlodavci nosí nyní samé vysoké střevíce a svazky klíčův v pásech, a zakáže-li si u nich člověk nějakou věc na poctivou půjčku, tu oni musí státi o pojištění. Tak rád bych si od nich nechal vsypat jed na krysy do úst, jako si je nechat zacpávat pojištěním. Očekával jsem, že mi pošle dva a dvacet loket atlasu, jakože jsem poctivý rytíř, a on mi posílá pro jistotu. Nuže, ať se vyspí ve své jistotě, neboť on má roh hojnosti, a lehkost jeho ženy jím prosvituje; a předce nemůže nic viděti, třeba by měl svou vlastní lucernu, aby si posvítíl. Kde je Bardolf?

Pachole. Šel do Smithfieldu koupit Vašnosti koně.

Falstaff. Já ho koupil u sv. Pavla, a on mi koupí koně v Smithfieldu;⁹⁾ neschází než abych dostal ženu z hampejsu, bylbych oslužen, okoněn a oženěn.

Vystoupí Nejvyšší sudí a Příslužný úředník.

Pachole. Pane, jde sem onen velmožný pán, co dal prince zatknouti, protože jej udeřil k vůli Bardolfovi.

Falstaff. Jdi ztuha za mnou, nechci ho vidět.

Nejvyšší sudí. Kdo je ten muž, co tamto jde?

Příslužný. Falstaff, vaše Urozenosti!

Nejvyšší sudí. Tentýž, co byl z loupeže obviněn?

Příslužný. On sám, mylorde; avšak od těch dob prokázal dobrou službu u Shrewsbury, a jak slyším, ubírá se nyní s jakýmsi vyřízením k princovi Janu z Lancastru.

Nejvyšší sudí. Jak, do Yorka? Zavolej ho nazpět!

Příslužný. Sir Johnne Falstaffe!

Falstaff. Hochu, řekni mu, že jsem hluchý.

Pachole. Musíte mluvit víc nahlas, můj pán je hluchý.

Nejvyšší sudí. Věřím, že jest, má-li slyšet něco řádného. Jděte, škubněte ho za rukáv; já s ním musím mluvit.

Příslužný. Sir Johnne!

Falstaff. Co! takový mladý člověk a žebrá?! Což není války, není zaměstnání? Což nemá král náš nedostatek poddaných? což nepotřebují buřičové vojákův? Ačkoli jest hanebno, státi při jiné straně, nežli při té jediné, jest předce hanebnější žebrati, nežli státi při nejhorší straně, a kdyby byla horší, nežli jménem buřictví vysloveno býti může.

Příslužný. Vy jste mi nerozuměl, pane.

Falstaff. Řekl jsem snad, pane, že jste poctivý muž? Pouštějte mimo své rytířství a svou vojenskost, byl bych ve své hrdlo lhal, kdybych to byl řekl.

Příslužný. Prosím, pane, tedy pusťte své rytířství a svou vojenskost mimo a dovolte, abych vám řekl, že v hrdlo lžete, pravíte-li, že jsem jiný než poctivý muž.

Falstaff. Já ti mám dovolit, abys mi to řekl! Já pustit mimo, co se mnou takofka rostlo! Dostaneš-li ode mne takové dovolení, smíš mne oběsit, vezmeš-li si dovolení, bylo by lépe, aby tebe oběsili. Vy past' na vězně, pryč ode mne, táhněte!

Příslužný. Slyšte, mylord chce s vámi mluvit.

Nevyšší sudí. Sir Johne Falstaffe, na slovo!

Falstaff. Můj nejdražší lorde! – Bůh dej vaši Urozenosti šťastný dobrý den! Těším se z toho, že vaši Urozenost' zase vzhůru vidím; bylo mně řečeno, že byla vaše Urozenost' nemocna; doufám, že vaše Urozenost' nevychází bez lékařského nařízení. Ačkoli vaše Urozenost' ještě z mladosti zcela nevyšla, máte předce malinkou příchut' staroby, jakousi okořenělost' slaností času, i žádám vaši Urozenost' co nejpokorněji, abyste měl bedlivou péči o své zdraví.

Nevyšší sudí. Sir Johne, dal jsem vás k sobě obeslati před naši výpravou do Shrewsbury.

Falstaff. S dovolením vaši Urozenosti, slyším, že se jeho Veličenstvo navrátil s jakousi těžkomyslností.

Nevyšší sudí. Já nemluvím o jeho Veličenstvu. – Vy jste nepřišel, když jsem pro vás poslal.

Falstaff. A krom toho doslychám, že se o jeho Výsost' pokouší jakási zpropadená apopleksie.

Nevyšší sudí. Nuž, nebe jej uzdrav! Žádám vás, dejte s sebou mluvit.

Falstaff. Tato apopleksie jest podlé mého mínění způsob lethargie, s dovolením vaši Urozenosti, způsob ospalosti krve, čertové lektání.

Nevyšší sudí. Nač mně o tom povídáte? buď si co buď.

Falstaff. Ona má svůj původ z mnohé žalosti, duševního namáhání a z otřesení mozku. Četl jsem kdysi o příčině jejich účinkův v Galenovi; jest to způsob hluchoty.

Nevyšší sudí. Tuším, že jste i vy té nemoci podroben, neboť neslyšíte, co k vám mluvím.

Falstaff. Ó velmi dobře, mylorde, velmi dobře; spíše, s vaším dovolením, jest to nemoc neposlušání a choroba nepozorování, kterážto mne navštěvuje.

Nevyšší sudí. Potrestáním vašich nohou zostrčila by se pozornost' vašich uší; a nebylo by mně o to, státi se vaším hojitelem.

Falstaff. Schudlý jsem jako Job, mylorde, ale méně trpěliv: vaše Urozenost' může mně předepsati medicinu uvěznění, z ohledu mé chudoby; zdali bych byl ale pacient dost trpělivý k zachování vašich předpisův, o tom by mudřec mohl míti dram jednoho škrupule, anebo věru celý škrupul.

Nevyšší sudí. Poslal jsem pro vás, když byly proti vám žaloby životní, abyste přišel odpovídati přede mnou.

Falstaff. Jakož mi tehdy od učeného znalce zákonův radíno bylo, nepřišel jsem.

Nevyšší sudí. Nuže, pravda jest, sir Johne, že u velikém pohoršení žijete.

Falstaff. Kdo se mým pasem obemkne, nemůže v menším živ býti.

Nevyšší sudí. Vaše prostředky jsou velmi hubené, a váš život je panský.

Falstaff. Prál bych, aby bylo naopak, aby mé prostředky byly více po panksu a můj život hubenější.

Nevyšší sudí. Vy jste zavedl mladého prince na bezcestí.

Falstaff. Mladý princ zavedl mne na bezcestí. Já jsem člověk s velikým břichem a on můj pes.

Nevyšší sudí. Dobře tedy, jest mi nemilo, rozdíratí uzavřenou ránu na novo; zásluha v den u Shrewsbury pozlatila trochu váš přečin v noci u Gadshillu: děkujte nepokojným časům

za pokojné ututlání toho činu.

Falstaff. Mylorde! –

Nevyšší sudí. Že však všecko zase ve své koleji, udržujte to v ní, nebud'te dřímajícího lva.

Falstaff. Lva buditi jest tak oškřivá věc, jako lišku cítit.

Nevyšší sudí. Aj, vy jste jako svíce, s nížto lepší částka uhořela.

Falstaff. Jako tlustá svíce, mylorde – samý lůj; mohl bych také říci vosková svíce; neboť ta vždy roste do šířky.

Nevyšší sudí. Každý bílý chlup na vaší tváři mělby dávatí svědectví o vaší vážnosti.

Falstaff. Svědectví o mé váze, váze, váze.

Nevyšší sudí. Vy chodíte všude za mladým princem jako jeho zlý anděl.

Falstaff. Ne tak, milostivý pane! Zlý anděl¹⁰⁾ ten je lehký, avšak doufám, kdo se na mne jenom podívá, vezme mne bez vážení; a předce zase, to připouštím, nemohu v jistém ohledu přijít do oběhu a k platnosti. Ctnost' je v tak chatrné úctě v těchto našich kramářských časech, že se pravá udatnost' dala na medvědářství: z bystré myslí stala se sklepnice, kteráž promrhala svůj mrštný vtip kladením pijáckých oučtův; všechny ostatní dary, muži udělené, jak tento čas je zpitvořuje, nestojí za fatku. Vy, jenžto jste staří, neuvažujete náruživosti nás, kteří jsme mladí, vy měříte horkost našich játer hořkostí vaší žluče: a my, co stojíme v podletí mladosti, k tomu se arci musím přiznat', jsme ovšem čiperní jonáci.

Nevyšší sudí. I, vy chcete klásti své jméno do rejster mládeže, jenžto jste zapsán co stár se všemi známkami staroby? Což nemáte oči krhavé? ruku suchou? sežloutlý líc? bradu bílou? lýtka ubývající a břicho přibývající? Což není nestatečný váš hlas? krátký váš dech, dvojnásobná vaše brada? jednotlivý váš vtip? a každá částka na vás stářím porušena? A vy se chcete mladým nazývati? Fuj, fuj, sir Johne!

Falstaff. Milostivý pane, já se narodil o třech hodinách s poledne s bílou hlavou a trochu kulatým břichem. Co se týče mého hlasu, ztratil jsem jej hulákáním a zpíváním na kůru. Podrobněji svou mladost' dokazovati nechci; pravda jest, že jsem stár jedině v úsudku a rozumu svém; a kdoby chtěl se mnou za tisíc hřiven sázky v kotrmelcích závodit' – ten ať mi půjčí ty peníze, a dá si pozor. Co se týče políčku, jejž vám princ za ucho vsadil: on vám jej dal jako surový princ, a vy jste jej přijal jako jemnomyslný lord. Já ho za to pokáral; a mladý lev se kaje, ne sice v popeli a v rezném plátně, ale v novém hedvábí a v starém, rezném víně.

Nevyšší sudí. Nu, nebe pošli princovi lepšího společníka.

Falstaff. Nebe pošli společníkovi lepšího prince; já si ho neumím s krku zbýti.

Nevyšší sudí. Nu, však vás a prince Hynka král rozvedl. Slyším, že jste na odchodu s princem Janem z Lancastru proti arcibiskupu a hraběti Northumberlandu.

Falstaff. Ano; za to děkuji vašemu roztomilému, šikovnému nápadu. Ale vidíte, modlete se všickni, již líbáte milostpaní pohodlnost' ve svém domě, aby se naše vojska nesetkala v parný den; neboť při sám bůh, já dvě košile toliko s sebou vezmu, a nemíním se zapotit' přespříliš; bude-li parný den a já zamáchnu něčím jiným nežli svou láhvicí, ať nikdy více bílé nevyplivnu. Tu potřebuje nějaké nebezpečné podniknutí jenom hlavu vystrčit, a již mne také k tomu navlíknou. Nu, já nemohu trvat na věčné časy; ale to již byl od jakživa koníček našeho anglického národa, že má-li něco dobrého, tuze obecným to činívá. Vyhláshujete-li mne mermomocí za starého, měli byste mne nechat' na pokoji. Kéžby se bohu líbilo, aby mé jméno nebylo tak strašlivé nepříteli, jako právě jest. Lépe, abych do smrti zrezovatěl, než abych se v niveč ošoustal ustavičným pohybováním.

Nevyšší sudí. Nuže, stůjte po cti, stůjte po cti! a bůh žehnej vaší výpravě.

Falstaff. Ráčí mně vaše Lordství zapůjčit tisíc liber, abych se mohl zaopatřit na cestu?

Nejvyšší sudí. Ani halíře, ani halíře, vy jste příliš netrpěliv, než abyste nosil kříže.¹¹⁾ Mějte se dobře, poručte mne mému strýci Westmorelandu.

Odejde Nejvyšší sudí a Příslužný.

Falstaff. Učiním-li to, dejte mi šňupku beranem. Člověk nemůže tolikéž dělit stáří od lakomstva, jako mladé údy od chtivosti rozkoše odloučit; leč suché lámání trápí jedno, a francouzská nemoc druhé, a tak oba stupňové předcházejí mým kletbám. – Hochu!

Pachole. Pane?

Falstaff. Co jest ještě peněz v mé mošně?

Pachole. Sedm grošův a dva vídeňské.

Falstaff. Proti těmto souchotinám svého měšce nemohu léku nalézt; půjčování jenom je stále prodlužuje, ale nemoc není k vyhojení. Jdi s tím psaním k mylordu z Lancastru, s tímto k princovi, s tím k hraběti z Westmorelandu, a s tím ku staré paní Voršule, jížto jsem každý týden přísahal, že si ji vezmu, od těch dob co jsem zpozoroval první bílý chlup ve své bradě. Chutě do toho, však víš kde mne hledati.

Odejde Pachole.

Francouzská nemoc do toho suchého lámání, anebo suché lámání do té francouzské nemoci! neboť jedno neb druhá si žertuje s palcem u mé nohy. Co škodí, jestliže kulhám; vždyť mám válku ke své zámince a má pensí bude se zdáti tím rozumnější. Vtipná mysl všeho použije; já povedu s nemocmi obchod.

Výjev třetí.

York. Pokoj v paláci arcibiskupském.

Vystoupí Arcibiskup Yorský, lordové Hastings, Mowbray a Bardolf.

Arcibiskup. Tak, slyšeli jste, stojí naše věc, i znáte naše prostředky; a teď vás všecky žádám, ctění přátelé, vyslovte upřímně své náhledy o našich nadějích. A nejdříve, lorde maršálku, co vy k tomu díte?

Mowbray. Já našich zbraní nutnost připouštím, však rád bych lépe byl ubezpečen, jak bychom prostředky své mohli zvětšit, bychom s tuhým a smělym dosti čelem na moc a sílu krále hledět mohli.

Hastings. Náš součet v zápiscích té chvíle vzrostl na pět a dvacet tisíc vybraných, a záloha nám žije v naději v Northumberlandu, jemuž prsa planou svých utrpení ohněm řevnivým.

Bardolf. Pak jest otázka, lorde Hastingse, zda těch nynějších pět a dvacet tisíc můž' bez Northumberlandu odpor klást.

Hastings. S ním můžeme.

Bardolf. Nu ano, v tom to vězí.

Leč bez něho-li se vidíme slabi, tuť rada má, nepouštět se dál, než jeho pomoc budem k ruce mít; neb v záměru jak tento krvolicným domněnce, spoléhání, důvěře v nejistou pomoc nesmíme dát místa.

Arcibiskup. To pravda, lorde Bardolfe, neb věru u Shrewsbury to Hotspurův byl osud.

Bardolf. Byl, mylord; on naději se krmil, pojídal vzduch za pomoc slíbenou, sám sobě lichotě domněnkou moci, předc menší než nejmenší jeho zdání. Tak vedl s obrazností velikou, jen vlastní šílencům, své řady v smrt', a zrak zamhouře, v záhubu se řítit.

Hastings. Leč dovolu mi: nikdy neškodivá dbát na možnost a čáky podobu.

Bardolf. Ba škodí, v této války zvláštním rázu; nynější podnik náš (kvapící věc) as tak je v naději, jak v časném jaře vylézající poupata, jimž méně vyhlídka jistá, v plod že vospějí, než obava, že mráz je ohryže. Když zamýšlíme stavět, rozmyslíme nejdříve plán, pak vykreslíme vzor, a pak, když obraz domu hotový, musíme páčit výdej vzbudování; kterýž když jmění naše přesahuje, co činíme, nežli že nový vzor o méně siních zkreslíme, na posled snad od stavení zcela pouštíme? Tím více v tomto velkém podniknutí (kteréž jest – sbořit jedno království a jiné vzbudovat) promyslit třeba jak návrh, polohy, tak též i vzor; na jistých usněsti se základech, se radit s staviteli, znát svůj poklad, stačí-li, také dílo podniknout'. Věhlasný vůdce proskoumá své síly, jež proti odpůrci zaváží; jinak jen na papíře, v cifrách se zbrojíme, na místě mužův jména mužův máme; jsme jako ten, jenž zkreslil domu vzor nad možnost výstavy, a došel v půli již nechá tak, a nedotvořený svůj statek nechává za nahý plen plačícím oblakům a pustou hříčku vši ukrutnosti zimy surové.

Hastings. A buď si, žeby naše naděje (jimž předce možné šťastné zrození) co mrtvé na svět přišly, že tu již své čáky posledního muže máme: však soudím, že jsme spolkem silným dost, i jak jsme nyní, s králem zápolit.

Bardolf. Jak? má král pouze pět a dvacet tisíc?

Hastings. Pro nás nic víc, ba ani ty, Bardolfe; neb, jak se časy sváří, rozděleny jsou ve tři sbory; jeden na Francouze a na Glendowra druhý, třetí musí podstoupit nás; tak jest bezmocný král v tří rozdělen, a jeho skříně duní vyzáblou chudobou a prázdnotou.

Arcibiskup. Že by své různé síly v jedno srazil, a přišel na nás v plné moci své, není se nám co bát.

Hastings. Neb kdyby chtěl tak učiniti, odkryl by si záda, a Francouzi i Walešané by v patách za ním se hnali; o to nemějme strach.

Bardolf. Kdož, myslíte, sem vede jeho moc?

Hastings. Vévoda z Lancastru a Westmoreland, na Walešany on sám a Hynek Monmouth, leč koho na Francouze vypravil, mně dosti známo není.

Arcibiskup. Vzhůru již! a podnět našich zbraní prohlašme! Na vlastní vyvolenost' obec stůně, svou přehltavou láskou přejedla se. Mát' nejistý a vrátký příbytek, kdo jej na srdcích množství vystavil. Ó blbá luzo, s jakým hlasným plesem jsi k nebi řvala, Bolingbroka slavíc, dřív než byl tím, čím jsi ho chtěla mít; an teď tvou vlastní tužbou kráslen jest,

ty žroute zvířecí, tak jím jsi pln,
že se až namáháš, vydávat jej.
Tak, tak, pse obecný, jsi vychrlil
z obžerných útrob krále Richarda;
a nyní rád bys mrtvý vyvrhel
zas polknul, a skučíš hledaje ho.
Nač se jest nyní bezpečít? Kteří,
když Richard žil, jej chtěli mrtvého,
teď jsou zamilováni v jeho hrob.
Ty, jenž's na jeho hlavu sypal prach,
když hrdým Londýnem vzdychaje kráčel
za zbožňovanou stopou Bolingbroka:
„Ó země, voláš, vrať onoho krále,
a toho vezmi!“ Ztřeštěnosti lidská!
o tom, co bylo a co bude sníš,
a věci přítomné jen špatné mníš.

Mowbray. Nuž máme sčíst a v boj vést naše páže?

Hastings. Jsmet' času poddaní, a čas to káže.

Jednání druhé.

Výjev první.

Ulice v Londýně.

Vystoupí Hostinská, Pazour a jeho Kluk s ní, za nimi Vosidlo.

Hostinská. Místře Pazoure, jestli pak jste zadal mou žalobu?

Pazour. Arci že zadal.

Hostinská. Kde jest váš pomocník? Je to způsobilý pomocník?
umí svou věc zastati?

Pazour. Kluku, kde jest Vosidlo?

Hostinská. O bože, ano; milý pan Vosidlo.

Vosidlo. Zde, zde.

Pazour. Vosidlo, musíme zatknouti sir Johna Falstaffa.

Hostinská. Ano, milý pane Vosidlo, já obžalovala jeho a
všecky dohromady.

Vosidlo. Může se snadno stát, že to některý z nás životem
zaplatí, neb on bude bodat po nás.

Hostinská. Ach, ty má dobo, mějte se na pozoru před ním; on
mne samou bodnul v mém vlastním domě, a věru
hovadsky. Na mou duši, on nedbá, jaké neštěstí udělá, když
jeho zbraň jednou je venku, on se ohání jako ďábel,
neušetří ani muže, ani ženy, ani děcka.

Pazour. Budu-li v stavu, dostat se mu na týl, neptám se po
jeho šermech.

Hostinská. Ne, já také ne; já vám budu k ruce.

Pazour. Jen co já ho chňapnu do pěsti, jen co ho dostanu do
svých kleští.

Hostinská. Já nebohá jsem zahubena jeho odchodem.

Ubezpečuji vás, on jest nerázně na mé tabulce zakříděn. –
Milý pane Pazoure, držte ho pevně, milý pane Vosidlo,
nedejte mu upláchnout. On přijde akorát teď na roh „u
koblížky“ (s vašich mužností dovolením) koupit sedlo; on
je u levhartí hlavy v Lombardské ulici u pana hedvábníka
Hladkého pozván na gablfrštik; prosím vás, jelikož má
žaloba vzata do brodokolu,¹²⁾ a moje věc tak zjevně celému
světu známa, doved'te ho k odpovídání. Na půjčených sto
hřivnách má nebohá vdova veliké břemeno snášeti; a já
jsem snášela, a snášela a snášela, a byla jsem odkazována a
odkazována a odkazována ode dne ke dni, až je hanba na to
pomyslit. V takovém jednání není ani za mák poctivosti,
leda by byla žena učiněnou oslicí a hovadem, aby snášela
každého holomka příkoří.

Vystoupí Falstaff, Pachole a Bardolf.

Tamhle přichází, a ten arcišibal rudonosný Bardolf s ním.
Konejte svou povinnost', konejte svou povinnost' pane
Pazoure a vy pane Vosidlo, konejte mi, konejte mi svou
povinnost'.

Falstaff. Co jest? či kobyla umřela? oč se jedná?

Pazour. Sir Johne, já vás zatýkám na žádost paní Obratné.

Falstaff. Pryč, drábové! Vytas Bardolfe! utni mi hlavu toho

lotra, hod' tu šlundru do strouhy.

Hostinská. Hoditi mne do strouhy? Já tebe hodím do strouhy.

Ty bysi chtěl, ano chtěl bysi, ty panchartský zlosynu?

Vražda, vražda! Ó ty lotře, ty mordýři! chceš mordovat
boží úředníky a královny? Ó ty mordýřský zlosynu! ty jsi
mordýř, mužovrah a ženovrah.

Falstaff. Chraň mne od nich, Bardolfe!

Pazour. Patrola, patrola! pomoc!

Hostinská. Dobré lidičky, přijďte nám na patrolu!¹³⁾ Aj ty bysi
chtěl? hled'te, ty bysi chtěl? Opovaž se ty lotře, opovaž se
ty mordýři!

Falstaff. Stranou vy koptucho, vy cundro, vy camparo! Já vás
pošemrám na kotrbě.

Vystoupí Nejvyšší sudí, s družinou.

Nejvyšší sudí. Co se tu děje? zachovejte pokoj tady, hej!

Hostinská. Nejmilostivější pane, buďte mně milostiv; pokorně
prosím, ujměte se mne.

Nejvyšší sudí. Což to, sir Johne? vy zde v pranicí?

Sluší to na váš stav, váš čas a úkol?

Vyť byste měl na cestě k Yorku být.

Pryč brachu od něho! proč se naň věšíš?

Hostinská. O můj velice úcty hodný lorde! s dovolením vaší
milosti, jsem chudá vdova z Eastcheapu, a on má býti
zatčen na mou žalobu.

Nejvyšší sudí. Pro jakou sumu?

Hostinská. Pro mne samu, milostivý pane, a pro všechno co
svého mám. On mne vyjedl z domu a z domácnosti, vepal
všechnen můj majetek do tohoto tlustého břicha svého: – ale
já chci něco z toho dostat zase ven, anebo na tobě budu v
noci jezdit jako můra.

Falstaff. Myslím, žebych spíše dovedl sám na můře jezdit', jen
coby místo přálo, dobytí se na vrch.

Nejvyšší sudí. Jak se to stalo, sir Johne? Fuj, který muž
počestných mravův by dovolil, aby se taková bouřka
nařikání nad ním strhla? Nestydíte se nutit chudou vdovu k
tak příkrým prostředkům, jen aby k svému přijítí mohla?

Falstaff. Která pak je celá suma, kterouž jsem ti dlužen?

Hostinská. Ba, kdybysi byl poctivý muž, sebe samého, a
peníze též. Ty jsi se mi zaklínal na pozlacenou číši, sedě v
mém pokojíku u kulatého stolu, při ohni z kamenného uhlí,
ve středu o letnicích, když ti princ rozbil hlavu, protože jsi
jeho otce přirovnával k Windsorskému písničkáři; tu jsi se
mi zaklínal, když jsem ti vymývala hlavu, že si mne vezmeš
a učiníš mne svou manželkou, milostivou paní. Můžeš to
zapřítí? Nevešla tu ke mně sousekka Homolková,
řezníková, a nenazývala mne kmotřinkou Obratnou? Přišla
si vypůjčit trošku octa, povídajíc nám, že ustrojila dobré
jídélko mořských raků; načež jsi dostal chuť, pojíst jich
několik, načež jsem ti povídala, že jsou na novou ránu
škodlivé. A nežádal jsi ode mne, když byla se schodou
dolů, abych si nekmotřila s takovou nuzotou, povídaje, že
mne za nedlouho budou nazývatí madame? A nelíbal jsi
mne tu, a nekázal jsi mi přinéstí tobě třicet šilinků? Já tě
nyní upomínám na tvou přísahu: zapři ji, můžeš-li.

Falstaff. Mylorde, je to ubohá, pomatená duše, a říká všudy po
celém městě, že se její nejstarší syn vám podobá; ona
bývala v dobrém bydle, a tolik je pravda, nouze jí mysl
pomátla. Ale co se týče těchto bláznivých sluhův právních,
žádám vás, abyste mi poskytnul ochranu proti nim.

Nejvyšší sudí. Sir Johne, sir Johne, váš způsob, skrucovati
spravedlivou věc na křivou, jest mi dobře povědom. Ani
dověřivé čelo, ani žádava slov, ježto se s tou víc než
nestydatou drzostí z vás line, nemohou mne mýlit v
nestranném uvážení: vy jste, jak mně ze všeho patrnó, těžil
z příliš lehkopovorné dušinky této ženy, a věděl jste užít jak
jejího měšce, tak její osoby.

Hostinská. Ano, tak je opravdu, milostivý pane.

Nejvyšší sudí. Prosím vás, ticho! – Zapravte jí dluh, který u ní
máte, a napravte nepravost', jižto jste s ní páchal; ono

můžete učinit hotovými penězi a toto hotovou kajicností.

Falstaff. Mylorde, nerád bych se podrobil této důtce bez omluvení. Vy nazýváte šlechtinou neohroženost nestydatou drzostí: chce-li se někdo dvořit a ani neceknouti, tedy jest ctnostný. Zajisté, mylorde, nezapomínaje na svou pokornou poníženost, nechci se k vám dvořiti; pravím vám, že žádám vyproštění z dotěrnosti těchto právních sluhů, jsa pilně zaměstnán v záležitostech králových.

Nejvyšší sudí. Vy mluvíte, jakoby jste měl moc, činiti bezpráví: ale dokažte skutkem svou slovnost, a učíte té chudé vdově za spravedlivé.

Falstaff. Pojd'te sem, hostinská.

Běře ji stranou.

Vystoupí Gower.

Nejvyšší sudí. Nuže, pane Gowre, co nového?

Gower. Mylorde, král a Jindřich, Waleský princ, jsou na blízku; list poví ostatek.

Falstaff. Jakože jsem šlechtického rodu –

Hostinská. Však jste jindy také tak říkal.

Falstaff. Jakože jsem šlechtického rodu, – pojd'te, a již ani slova více o tom.

Hostinská. Při této půdě boží, po níž šlapám, budu nucena dáti do zástavy své stříbrné nádoby a tapety v mých jídelnách.

Falstaff. Sklenice, sklenice jsou nejlepší k pití; a co se tvých zdí dotýče – nějaký hezounký, nepatrný šprým, anebo historie o ztraceném synu, anebo německá honba ve vodních barvách stojí za tisíc těchto postelních opon a těchto molem prožraných tapet. Ať to vydá deset liber, můžeš-li. Věru, kdyby nebylo těch tvých humorů, nebylo by hodnější ženštiny v Anglicku. Jdi, umyj si tvář a vezmi svou žalobu nazpět. Nesmíš ke mně takové humory ukazovat; což pak mne neznáš? Pojd', pojd', já vím, že tě k tomu navedli.

Hostinská. Prosím vás, sir Johne, ať to vydá jenom dvacet noblů;¹⁴⁾ opravdu, rmoutí mne to, že mám zastavit své stříbro, ano, se vši opravdivostí.

Falstaff. Nemějte o to starost, já to zase jinak seženu: vy zůstanete předce vždycky bláhovkyní.

Hostinská. Buďsi, máte to mít, třeba i svou sukni zastavím. Doufám, že přijdete na večeri. Mínete mně zaplatit všecko dohromady?

Falstaff. Míním na živu ostatí? – (*K Bardolfovi*) Jdi s ní, jdi s ní, zavěs se, zavěs se!

Hostinská. Chcete se vidět s Dorkou Drchotovic u večere?

Falstaff. Dost řečí! umluvte nám ji.

Odejdou Hostinská, Bardolf, sluhové právní a hoch.

Nejvyšší sudí. Já slyšel lepší noviny.

Falstaff. Jak znějí ty noviny, můj dobrý lorde?

Nejvyšší sudí. Kde ležel král poslední noc?

Gower. U Basingstoku, mylorde.

Falstaff. Doufám, mylorde, že je všecko dobře; jaké jsou to noviny, mylorde?

Nejvyšší sudí. Vrací se všecka jeho vojska zpět?

Gower. Ne, patnácte set pěších, pět set jízdy se dalo v pochod k princovi z Lancastru proti Northumberlandu a arcibiskupu.

Falstaff. Přichází král nazpátky z Walesu, můj vzácný lorde?

Nejvyšší sudí. Dám vám v okamžení listy s sebou. Pojd'te, proved'te mne, milý pane Gowre.

Falstaff. Mylorde!

Nejvyšší sudí. Co jest?

Falstaff. Pane Gowre, smím vás požádat k sobě na oběd?

Gower. Musím býti k službám mylordu zde; děkuji vám, milý sir Johne.

Nejvyšší sudí. Sir Johne, vy zde tuze dlouho otálíte, moha již nyní vybíratí vojáky v hrabstvích, jimiž půjdete.

Falstaff. Chcete se mnou večeret, pane Gowre?

Nejvyšší sudí. Ký blázen vás učil těmto způsobům, sir Johne?

Falstaff. Pane Gowre, nesluší-li mně dobře, byl to blázen, kterýž mne jím učil. – Toto jest pravý šermířský způsob, mylorde: ráz za ráz, a s tím šťastnou cestu!

Nejvyšší sudí. Nuže, osvíťz tebe Pán! ty jsi veliký blázen.
Odejdou.

Výjev druhý.

Jiná ulice Londýnská.

Vystoupí princ Jindřich a Poin.

Princ Jindřich. Věř mi, jsem nad míru umdlen.

Poin. Došlo to s vámi tam? Nebyl bych myslil, žeby se umdlenost směla pokoušeti o někoho z krve tak vznešené.

Princ Jindřich. Skutečně, pokouší se o mne, ačkoli se plet' mé velikosti při tom vyznání červená. Nezdá se to při mně nechutné, míti chuť na obyčejné pivo?

Poin. Nu, králevic by neměl býti tak povrchně vzdělaným, aby mu tak břídká slátanina na mysl přijíti mohla.

Princ Jindřich. Možná tedy, že laskomina má nebyla králevicky zplozena; neboť na mou věru, přichází mi nyní na mysl nebohé stvoření, obyčejné pivo. Avšak opravdu, tato sprostá rozjímání znechuťují mně mou vznešenost docela. Jak mi to špatně sluší, míti tvé jméno v paměti, anebo poznati zítra tvůj obličej? anebo si všímat, kolik párů hedvábných punčoch máš v zásobě, totiž tyto a ony, co byly jednou broskvové barvy? anebo věsti oučet tvých košil, totiž jedné pro nadbytek a jedné pro potřebu? – to ale ví hospodský z mičárny lépe nežli já, poněvadž jest nízký odliv ve tvém prádle, když se tam pletenkou neoháníš; to jsi také již dávno nečinil, protože zbytek tvých nizozemí si dal na tom záležet, spolknouti tvé hollandy; a bůh sám ví, zda-li ti, co z padrtin tvého prádla kvílí, děditi budou jeho království: avšak bába říká, ty děti že za to nemohou. Tím ale se lidstvo množí a přibuzenstva mocně se šíří.

Poin. Jak špatně se hodí, když jste se tak těžce namáhal, abyste mluvil tak nazbyt. Povězte mi, kolik šlechtických mladých princů by takto jednalo, kdyby jejich otcové tak stonali, jako nyní otec váš?

Princ Jindřich. Mám ti něco povědít, Poinse?

Poin. Ano a nechať mi to je něco pěkného, výtečného.

Princ Jindřich. Stačí to rozumu nic vyššího vychování, nežli je tvůj.

Poin. Jen začněte; napínám uši na to vaše něco, jež mi chcete říci.

Princ Jindřich. Nuže, povím ti – není na čase, abych byl smuten, když můj otec stůně, ač bych ti mohl povědít (jakožto někomu, jež se mi líbí z nedostatku lepšího přítelem nazývati), že bych mohl být smuten, a opravdu smuten.

Poin. To ztěžka pro takovou příčinu.

Princ Jindřich. Při této pravici, ty mne máš za tak hluboce v knize d'ábově zapsaného, jako's ty a Falstaff pro zatvrzelost a nenapravitelnost: – nuže, konec ať pravdu odhalí. Pravím ti však, mé srdce uvnitř krvácí, že můj otec tak velmi stůně; jen že v tak podlé společnosti se nacházím, jako tvá, to mně z dobré příčiny odnímá všecku okázalost' truchlivosti.

Poin. Příčina?

Princ Jindřich. Co bysi o mně myslil, kdybych plakal?

Poin. Myslí bych si, že jste velmi králevický pokrytec.

Princ Jindřich. Bylaby to myšlénka celého světa, a ty's blahoslavený člověk, že tak myslíš, jak celý svět myslí. Ničí myšlénky nedrží se lépe obecné silnice, než tvoje; celý svět by mne vskutku držel za pokrytce. A cože ponouká vaši úcty nejhodnější myšlénku, tak mysliti?

Poin. Inu, protože jste byl vždy tak rozpustilým, a tak velmi v osidlech Falstaffových.

Princ Jindřich. A ve tvých.

Poin. Při světle denním! o mně se mluví velmi šetrně; slýchávám to na vlastní uši. Co nejhoršího o mně mohou

povědit, jest, že jsem druhorozený bratr a řádný chlapík, který má za ušima, a přiznám se, tomu dvěmu neumím pomoci. Kýho výra, tamhle sem jde Bardolf.

Princ Jindřich. A s ním hoch, jehožto jsem dal Falstaffovi; já mu ho odevzdal jako křesťana, a podívej se, zdali ten tučný taškář z něho neudělal opici.

Vystoupí Bardolf a Pachole.

Bardolf. Zdař bůh vaší Milosti.

Princ Jindřich. A vaší, velmi šlechetný Bardolfe.

Bardolf (*k Pacholeti*). Pojď, ty ctnostný osle, ty zardíváčný blivoni; musíš se pořád červenat? Proč se nyní červenáš? Jaký to dívčí zbrojnoš se z tebe udělal? Což je to tak veliká věc, připravit sklenku piva o panenství?

Pachole. Milostivý princí, on mne právě nyní volal skrže červeně mřežovanou okenicí, i nemohl jsem rozeznat žádnou částku jeho obličej z toho okna, až konečně vyslídím jeho oči; tu mi bylo, jakoby byl učinil dvě díry do šenkýřčiny nové sukně, a koukal z nich.

Princ Jindřich. Nedělá ten hoch pokroky?

Bardolf. Pryč, ty čertový králíku o dvou nohách, pryč!

Pachole. Pryč, ty ničemný sne Althey, pryč!

Princ Jindřich. Vysvětli nám, hochu! jaký sen, hochu?

Pachole. Inu, milostivý princí, Althea měla sen, že porodila hořící hlavě, a proto jej nazývám jejím snem.¹⁵⁾

Princ Jindřich. Tolar zaslouží trefný výklad. – Tu jest, hochu.

Dávaje mu peníze.

Poins. O kéžby ten sličný kvítek mohl býti ošetřován od housenek. Dobře, tu máš šesták na ušetření.

Bardolf. Nebude-li pro vás dva jednou oběšen, stane se šibenici křivda.

Princ Jindřich. A jakž se vede tvému pánu, Bardolfe?

Bardolf. Dobře, můj princí. On slyšel o příchodu vaší Milosti do města; tu mi dal pro vás psaní.

Princ Jindřich. Odevzdáno slušným způsobem. – A jak se má martinský den, tvůj pán?

Bardolf. Tělesně zdráv, pane.

Poins. Inu, nesmrtelná část potřebuje lékaře; ale to mu nedělá starosti: třeba byla nemocna, však proto neumře.

Princ Jindřich. Já tomu bachoru dovoluji, býti se mnou tak za dobré, jako můj pes, a on hájí své postavení; jenom se podívej, kterak mi tu píše.

Poins (*čte*). „John Falstaff, rytíř.“ – To poslední musí každý člověk vědět, kolikrát se mu udá příležitost, vysloviti své jméno. Právě jako ti, co jsou s králem příbuzní; neb ti se nikdy nepichnou do prstu, aby neřekli: „Tu byla krapet královské krve vylita.“ – Jak to? otáže se někdo, jenž se dělá jakoby nerozuměl; odpověď je tak na blízku, jako čapka půjčitelova: „Já jsem králův chudý strýček, pane můj.“

Princ Jindřich. Ba oni s námi musí být pokrevni, a kdyby to příbuzenství od Jafeta odvádět měli. Ale to psaní –

Poins (*čte*). „Sir John Falstaff, rytíř, synu královu, po otci nejbližšímu, Hynkovi, princí Walesskému pozdravení.“ – I totě certifikát!

Princ Jindřich. Ticho!

Poins. „Chci se zpravovati slovníým Římanem v krátkosti“ – on myslí, v krátkosti dechu, v oddychavosti. – „Já se ti do přízně poroučím, přeji tobě, a opouštím tě.¹⁶⁾ Nedůvěřuj příliš Poinsovi; neb on tvé přízně tak zneužívá, že se dušuje, že si vezmeš jeho sestru Lenku. Čiň pokání v prázdných hodinách, jak můžeš, a s tím se měj dobře.

Tvůj, tak a jinak (to jest tolik, jakoby řekl, dle toho, jak s ním naložíš), Janek Falstaff mezi dobrými přátely, John mezi bratry a sestrami, a sir John s veškerou Evropou.“

Mylorde, ten list omočím ve víně, a přinutím jej, aby ho snědl.

Princ Jindřich. To by bylo, nutiti jej, aby půl kopy svých vlastních slov snědl.¹⁷⁾ Avšak, zacházíš ty se mnou tak,

Edší? musím si vzít tvou sestru?

Poins. Bůh dej, aby té holce nedostalo se horšího štěstí; ale já to nikdy neříkal.

Princ Jindřich. Dobře, tak tropíme šašky s časem, a duchové moudrých, sedíce v oblacích, posmívají se nám. – Je váš pán zde v Londýně?

Bardolf. Jest, mylorde.

Princ Jindřich. Kde večerívá? Krmí se ten starý vepř posud v starém prasinci?

Bardolf. Na svém starém místě, mylorde, v Eastcheapu.

Princ Jindřich. V jaké společnosti?

Pachole. S Efézany¹⁸⁾, mylorde, ze staré církve.

Princ Jindřich. Jídají s ním nějaké ženštiny?

Pachole. Žádné, mylorde, kromě staré paničky Obratné a panny Dorky Drchotovic.

Princ Jindřich. Jaká pak pohanka jest ta?

Pachole. Hezká slečinka, mylorde, a příbuzná mého pána.

Princ Jindřich. Právě tak příbuzná, jako vesnické krávy s městským býkem. – Máme je tam překvapit u večere, Edší?

Poins. Já jsem váš stín, mylorde; já půjdu za vámi.

Princ Jindřich. Slyšte, ty hochu a ty Bardolfe! – ani slova vašemu pánu, že jsem již ve městě; tu máte na zamlčenou.

Bardolf. Já nemám jazyk, pane.

Pachole. A svůj, pane, chci držet na uzdě.

Princ Jindřich. Jděte s bohem!

Odejdou Bardolf a Pachole.

Tato Dorka Drchotová zdá se býť nějaká obecná ženština.

Poins. Ubezpečuji vás, tak obecná, jako silnice z Londýna k sv. Albanu.

Princ Jindřich. Kterak bysme mohli na večer pozorovat Falstaffa, an se jeví ve své pravé barvě, abysme ale sami od něho nebyli zpozorováni?

Poins. Oblecme se ve dvě kožené kazajky a zástěry, a přisluhujme mu při stole jako sklepníci.

Princ Jindřich. Z boha ve vola, těžké přetvoření! To byl Jovišův podíl. Z prince v posluhu, nízké sestoupení! to budiž mým podílem; neboť při všem musí účel posvěcovat bláznovství. Následuj mne Edší!

Odejdou.

Výjev třetí.

Warkworth. Před zámkem.

Vystoupí Northumberland, Lady Northumberlandová a Lady Percy.

Northumberland. Prosim vás, drahá choť a sličná snacho, mým drsným pracím přejte rovnou cestu.

Nebeřte na se tvářnost časův těch, jsouc Percymu, jak tyto, k zármutku.

Lady Northumberlandová. Já mlčím již a nechci mluvit víc. Čiňte jak libo; říd' vás vaše moudrost'.

Northumberland. Ach, milá ženo, čest mou zastavenou nic nevykoupí, nežli odchod můj.

Lady Percy. Ó, předc, pro bůh, nechod'te v tuto válku.

Bylť, otče, čas, že slovo své jste zrušil, když jste jím více vázán byl, než teď; když vlastní syn váš, má to rozkoš, Hynek, posýlal mnohý pohled k severu, by spatřil otce, pomoc vedoucího.

Leč marnou kojil touhu. Kdož pak vás přemlouval tehdy, byste doma dřepěl?

Tu zhasla vaše čest i synova.

Vaší – nechať ozáří nebes sláva; jeho – ta tkvěla na něm, jako slunce ve stropě šedých nebes, světlem svým v Anglicku svítíc všemu rytířstvu ku zdárným činům; ba on zrcadlem byl, před nímž udatná mlád' se zdobila: bylť beznohým, kdo neměl jeho chůze, a hatit řeč, to z chyby přirozené,

se stalo výslovností udatných;
 neb ti, již zvolna, jemně mluvili,
 převraceli svou přednost' v závadu
 podobnou jeho; takže v řeči, chůzi,
 ve stravě, v náklonnostech rozkoše,
 v vojenském cviku, krve vnuknutí
 byl métou, knihou, zrcadlem a vzorem,
 jenž jiným sloužil. A jej divoucího,
 ba mužův pravý div jste opustil
 (všem on byl mocen, vy mu nepomocen);
 takže hrozného spatřil boha války
 v nepřízni, a že musil pole bránit,
 kde pouze jména Hotspurova zvuk
 se branným zdál; – tak jste ho opustil.

Ó neuražte nikdy jeho ducha,
 byste své slovo mužněj dodržel
 jiným než jemu; zanechte je též!
 Maršál a arcibiskup silni jsou.
 Kéž měl můj sladký Hynek půl těch vojsk!
 dnes bych, visíc na Hotspurově šíji,
 o Monmouthovu hrobě mluvit mohla! –

Northumberland. Bůh vás pokárej, sličná dcero, že mně
 vši odvážlivost' odnímáte, znova
 pro staré pochybení stýskajíc.
 Však musím jít již nebezpečí vstříc,
 sic na jiném mne místě vyhledá
 a najde bez příprav.

Lady Northumberlandová. Ó prchněte do Skotska;
 ať šlechtici i sprostí zbrojenci
 dřív trochu v síle své se pokusí.

Lady Percy. Když výhod nad králem a zdaru dojdou,
 přílněte k nim, jak žebro ocelové,
 sesílíte sil; však pro lásku náš všech,
 dřív ať se zkoušejí; to syn váš činil,
 to dopuštino, tak já ovdověla,
 a nestačí mi život sebe delší,
 na květ zpomínky dešť' svých očí krápat,
 by vypučel a vzrostl k nebes výši,
 čackému choti mému na památku.

Northumberland. Nu, nu, již se mnou vejděte. Můj duch
 jest jako proud, do výšky vyvěšený,
 jenž stoje tich, na žádný bok nestéká.
 Rád šel bych s arcibiskupem se setkat,
 leč mnoho tisíc příčin zdržuje mne.
 Pro Skotsko rozhodnu se; tam jsem já,
 až čas a prospěch na mne zavolá.

Odejdou.

Výjev čtvrtý.

V Londýně. Pokoj v hospodě u kančí hlavy, v Eastcheapu.

Vystoupí dva sklepníci.

- 1. Sklepník.** Kýho-li výra's to sem přinesl? chudé rytíře? tyť víš, sir John nemůže chudé rytíře¹⁹⁾ ani cítit.
- 2. Sklepník.** Hrome, pravdu máš: princ jedenkrát postavil mísu chudých rytířův před něho, a pravil, tu že má pět jiných sir Johnův, a potom, smekna klobouk, řekl: „poroučím se nyní těmto šesti vysmáhlým, kulatým, starým, svadlým rytířům.“ Mrzelo jej to z plného srdce; ale na to on již zapomněl.
- 1. Sklepník.** Nuž, tedy prostří a dej je na stůl; a hled', můžeš-li někde vyšmejdit' fidaře Loudu, panna Drchotová by ráda hudbu slyšela. Popil si; – pokoj, ve kterém večeřeli, je příliš horký, oni zde budou co nevidět.
- 2. Sklepník.** Poslyš, hnedky zde bude princ a pan Poins, a ti chtějí na sebe vzít dvě našich kamizol a zástěr, ale sir John nemusí o tom vědět. Bardolf to donesl.
- 1. Sklepník.** U všech later, to zde bude pěkná švanda, to bude výborná junda.

Odejdou.

Vystoupí Hostinská a Dorka Drchotová.

Hostinská. Věřu, rozmilé srdéčko, myslím, že jste nyní v jak náležitě dobré temperatuře: váš pulsiček tak neobyčejně bije, jak si jen srdce přeje, a vaše barva, to mi věřte, je červená zrovna jako růže. Ale beže žertu, pila jste tuze mnoho kanarského sektu, a to jest ku podivu horoucné víno, a to okořeně krev, dřívě než by se nadál. – Jakž pak, jak je vám teď?

Dorka. Lépe než prvé. Hem.

Hostinská. Dobře, panenko, to's dobře řekla; dobré srdce zlatem nepřeplatíš. Hle, tu přichází sir John.

Vystoupí Falstaff, zpívaje.

Falstaff. „*Když Arthur nejprv u dvora*“ – Vylejte noční nádobu.

Odejde Sklepník.

„*A byl to čacký král*“. – Jak je vám, panno Dorotko?

Hostinská. Přišlo jí na nic v pokoji od horka, ano, na mou duši.

Falstaff. Takové jsou všecky jejího řemesla; nechá-li je kdo v pokoji, tu se jim vede vždycky na nic.

Dorka. Vy špinavý ošuste, to je všecka potěcha, kterou mi dáváte?

Falstaff. Vy způsobujete opuchlé ošusty, panno Dorko.

Dorka. Já že je působím? obžerství a nemoce je působí, já je nepůsobím.

Falstaff. Přispívá-li kuchař působit obžerství, přispíváte vy nemoce působit, Dorotko; my chytáme od vás, Dorko, my chytáme od vás; připusťte to, má čistotná ctnůstko, připusťte to.

Dorka. Ba ano, naše řetězy a klenoty.

Falstaff (zpívá). *Rubíny, perly, karbunkule;* neboť statečně sloužití jest – co mrzák se nevrátit z vojny, toť víte, navrátíte se z průlomu s bodákem udatně skloněným, a udatně hned k ranhojiči; odvažovat se udatně mezi nabitě švihavky –

Dorota. Oběsit vás, vy špinavý sviňáku, oběsit vás.

Hostinská. To pánbůh ví, zase ta stará píseň, vy dva se nikdy nesejdete, abyste se spolu nepovadili; vy jste oba, na mou milou duši, tak drsnatí jako dvě sušené skyvy, neumíte nijak snášeti jeden druhého slabiny.²⁰⁾ Aby hrom do toho, jeden musí snášet, a ten musíte býti vy; (*k Dorce*) vy jste slabší nádoba, jak říkáme, prázdnější nádoba.

Dorka. Může-liž pak slabá prázdná nádoba unesti takové baňaté, plné vědro? vždyť je celý kupecký náklad Bordeauxských látek v něm směstnán; nikdy nebyl koráb ve vnitřku svém lépe vycpán. Nuže, spřátelme se, Jeničku; ty se ubíráš na vojnu, a jestliže tě kdy opět spatřím, čili nic, po tom se nikdo neptá.

Sklepník se vrací.

Sklepník. Pane, praporečník Pistol je dole, a rád by s vámi mluvil.

Dorka. Oběste jej, křiklavého chvastače, nepusťte ho sem, to je ta nejnevyrhnutější huba v celém Anglicku.

Hostinská. Je-li chvastač, ať mi sem nepřichází, ne, ne, na mou čest, já také musím žít se sousedy, já nechci žádné chvastače; já jsem v dobré pověsti u nejhodnějších lidí. Zamkněte vrata – sem nevejde žádný chvastač; neživila jsem se proto po celý svůj milý čas, abych nyní rvačky trpěla; zastrčte závoru, prosím vás.

Falstaff. Slyšíš-li pak, hostinská, –

Hostinská. Prosím vás, spokojte se tím, sir John; sem nevejde žádný chvastač.

Falstaff. Slyšíš-li pak, je to můj praporečník.

Hostinská. Plesky třesky, sir John, neříkejte mi to, váš chvastač-praporečník neprojde mými dveřmi. Tu si mě dal předvolat pan komisař Souchota, bylo to předešlý týden, a tu mně povídal – není tomu déle než od poslední středy – *Sousedko Obratná*, povídal, – pan Němý, náš farář, byl tehdy při tom – *sousedko Obratná*, povídal, *přijímejte pod*

střechu jenom slušné lidi, neboť, povídal vy jste ve špatné pověsti; – a já také vím, proč to povídal, – neboť, pravil, vy jste poctivá žena, a smýšlí se dobře o vás, protož na to dbejte, jaké hosti přijímáte: nepřijímejte žádné chvastače a práce do společnosti. – Sem nevejde žádný, vy byste se křižovali slyšíce, co on povídal: – ne, já nechci mít žádné práce.

Falstaff. Vždyť on není práč, hostinská; on se nepere, on toliko hraje, jest jenom výběřím Fortuny, a dá se vám tak pokojně pohladit, jako štěně; on by se nepovadil s tipkou, kdyby dost málo svá péra nazpátky rozčepýřila na znamení odporu. Zavolej ho nahoru, sklepníku.

Hostinská. Výběřím ho nazýváte; já svou sednici nezapovídám počestnému člověku, ani výběřím, ale pračky naskrz nemilují; na mou duši, jdou na mne mdloby, zmíní-li se někdo o rvačce; – sáhněte, lidičky, jak se třesu, pohleďte, můžete mi uvěřit.

Dorka. Ano, třesete se, hostinská.

Hostinská. Ano? věru, živá pravda, třesu se jako osičí list; ale práce jednou nemohu ani cítit.

Vystoupí Pistol, Bardolf a Pachole.

Pistol. Pozdrav vás, sir Johne!

Falstaff. Vítejte, praporečníku Pistole. Tu máte, Pistole, já vás nabíjím puhárem sektu, vypalte na naši hostinskou.

Pistol. Vypálím na ni, sir Johne, dvěma koulema.

Falstaff. Ona vydrží průbu i proti pistoli, ztěžka byste jí ublížil.

Hostinská. Jdětež, já nebudu pít ani průby ani koule; nebudu pít víc, než co mi k duhu půjde, nikomu k vůli.

Pistol. Tedy na vás, panno Dorotko, já vás nabiju.

Dorka. Nabíjet mne? Já vámi povrhnuji, všivý společníku.

Jakže, vy ubohý, podlý, hamižný, napařený, čistonitý podruhu! klidte se, vy plesnivý taškáři, pryč ode mne! Já jsem kůstka pro vašeho pána.

Pistol. Znáám vás, panno Dorotko.

Dorka. Pryč, vy zlodějský hamižníku, vy špinavý špunte, pryč! Při tomto víně, že vrazím svůj nůž do vašich plesnivých dásní, budete-li ke mně tak nestydatě nevymytou hubu mít. Pryč, vy blivoňský ochlamo, vy ničemný bláznivý korde vy! – Z kterého pak času, prosím vás, he? – Jak, s dvěma výložkami na ramenech? pfuj.

Pistol. Za to vám zapíchnu náprsník.

Falstaff. Nic dále, Pistole, nechci, abysi tu spustil, vypal se z naší společnosti, Pistole.

Hostinská. Jen to ne, milý setníku Pistole, ne zde, rozmilý setníku!

Dorka. Setníku! ty hnusný, proklatý podvodníku, nestydiš se, že se dáváš jmenovat setníkem? Kdyby setníci smýšleli jako já, vypráskali by vás, že si jejich název osvojujete, nežli jste si ho zasloužil. Vy setníkem, vy pacholku, zač pak? že trháte chudé kurvy náprsník v nevěstčím domě? – On setníkem! Pověsit ho, omastu! On se ztravuje plesnivými dušenými švestkami a suchými koláči.²¹⁾ Setníkem! tyto halamy udělají slovo setník tak ohyzdným jako slovo *obcovati*, což bylo velmi dobré, nevinné slovo, nežli se ho na nic užilo: pro to by měli setníci za každou cenu na to dbáti.

Bardolf. Prosím tě, jdi dolů, dobrý praporečníku!

Falstaff. He, poslyš něco, panno Dorko.

Pistol. Nejdu; já ti něco povím, korporále Bardolfe – já bych jí moh' roztrhat, – já se chci na ní pomstit.

Pachole. Prosím vás, odejděte dolů.

Pistol. Ne spíše, než ji zatracenu užijím v Plutona jezeru kletém, v pekelné hloubi s Erebem a s luňáky mrzkými též. Sem udici a prut, řku já. Dolů, psi, dolů, dolů padouchové. Není Irena zde?²²⁾

Hostinská. Milý setníku Pistole, upokojte se; je tuze pozdě, opravdu; žádám vás nyní, nabystřete svůj hněv.

Pistol. To mi jsou, věru, pěkné rozmary! či směji soumaři,

a dutě vycpávané klisny Asické se rovnat' k Césarům a Kanibálům?²³⁾ a k Řekům Trojanským? Ať zavrženi jsou raděj s králem Cerberem, a nech zahřímá nebes tvrz! Čiliž se podurdíme tretkami?

Hostinská. Na mou věru, setníku, to jsou velmi trpká slova.

Bardolf. Ustraň se, dobrý praporečníku, sice z toho ještě povstane pranice.

Pistol. Nech lidé mrou jak psi, jak špendlíky mrhejte koruny. Není Irena zde?

Hostinská. Mé slovo s to, setníku, žádná taková tu není.²⁴⁾ U šlaka, myslíte, žebych ji zapírala? Pro boha, upokojte se.

Pistol. Pak jez a stloustni, má lepá Kallipolis!

Hej krapet sektu sem!

Si fortuna me tormenta, sperato me contenta.

Bojíme-liž se ran? Ne, vypal d'as!

Sem drobet sektu! – a zlatoušku lež ty zde.

Odpínaje kord.

Jsmo u závěrky? či jsou *et cetera* třeba?

Falstaff. Pistole, měl bych rád pokoj!

Pistol. Drahoučký rytíři, líbám tvůj pahnát. Ba, my jsme sedmihvězdi vídali!

Dorka. Shod'te ho se schodů, mně je takový klábosivý ničema nesnesitelný.

Pistol. Shod'te ho se schodů! či neznáme takové haldy a popeněžnice?

Falstaff. Šoupněte jím dolů, Bardolfe, jako tantesem; věru, nemá-li tu nic jiného co dělat, než o ničem mluvit, nemá tu ničím být.

Bardolf. Pojd'te, sejděte schody dolů.

Pistol. Jak? porubat se máme, máme kropit?

Pak, smrti, uspi mne, skrať dny mé bídné!

Nuž rány strastné, šklebné, strašidelné,

vybavte sester tří. Přijď Atropos, volám!

Hostinská. To budou krásné mely!

Falstaff. Podej mi můj končíř, hochu.

Dorka. Prosím tě, Honziku, prosím tě, netáhni kordu.

Falstaff. Se schodů dolů, pravím!

Vytáhnuv kord vyháni Pistola.

Hostinská. To mi je pěkný rámus! Já se zapřisáhnu, že nechci více držet dům, abych nemusila žít pořáde v tomto strachu a obávání. Ach, totě vražda, zajisté. – Ouve, ouve, zastrčte ty nahé zbraně, zastrčte ty nahé zbraně!

Odejdou Pistol a Bardolf.

Dorka. Prosím tě, Honziku, upokoj se; ten hamižník je pryč.

Ach ty z kurvy synu, malá, udatná šelmičko ty!

Hostinská. Neporanil vás ve slabinách? myslila jsem, že vám zasadil neráznou baňku do břicha.

Bardolf se vrací.

Falstaff. Vyhodil jste jej ze dveří?

Bardolf. Ano, pane; chlap ožralý, vy jste jej poranil do plece.

Falstaff. Ten chlap! mně vzdorovat'!

Dorka. Ah, ty sladký, malý taškáři ty! Hmhm nebohá opičko, jak se potíš! Pojd', dej si ode mne utřítí obličej; – pojd' sem, zatrolená hubinko! – Ah šelmo, opravdu, mám tě ráda. Ty's tak udatný jako Hektor Trojanský, stojíš za pět Agamemnonů, a jsi desetkrát lepší než devatero hrdin. Ah! taškáři!

Falstaff. Zlotřilý chlap; já toho šelmu na ubrusu prohoupám.

Dorka. Učiň to, máš-li srdce k tomu; učiňš-li to, tedy jsem volna, tebe mezi dvěma prostěradly vyzkoušet.

Vystoupí šumaři.

Pachole. Muzika je zde, pane.

Falstaff. Ať se rozštěmují. – Hrajte pánové! Sedni na můj klín, Dorko. Ničemný, marnochlubný chlap! ten lotr utíkal přede mnou jako rtuť.

Dorka. Opravdu, a ty za ním jako kostelní věž. Ty prožluklé, hbité Bartolomějské podsvinčátko, kdy pak necháš šermování ve dne a rvaček v noci, a počneš spravovat své

staré tělo pro nebeské království?

Princ Jindřich a Poins *vystoupí ze zadu, přestrojeni za sklepníky.*

Falstaff. Ticho, dobrá Dorko, nerozprávěj jako umrlčí hlava, nekaž mi spomínat na poslední hodinku.

Dorka. Slyš! jaké pak létoy jest princ?

Falstaff. Dobrák, přihlouplý mladík, hodil by se dobře za chlebaře; on by chléb dobře pokrájel.

Dorka. Lidé říkají, že má Poins bystrý vtip.

Falstaff. Ten bystrý vtip? pověsit ho, paviána; jeho vtip je tak tupý jako Tewksburská hořčice; on nemá víc rozumu, nežli kladivo.

Dorka. Proč pak jej tedy princ tak miluje?

Falstaff. Proto že jsou jejich lýtka stejně hubená; a protože on dobře v tantesy hraje, a mořské ouhoře s feniklem jídá, a oharky svičkové chňapá místo hořlavých hrozinek,²⁵⁾ a s malými chlupci hotou hrává, a po stoličkách skáče, a s dobrou slušností kleje, a boty nosí velmi hladko ciděné, jako nohy na vývěskách ševcovských; a žádných rozmišek nenadělá vybleptáním tajných historií, a jiné podobné skočné schopnosti má, jevíci slabého ducha a hbité tělo, pro kteréž jej princ okolo sebe trpí, neboť princ sám je druhý takový štěp; tíže jednoho vlasu na vážkách poruší rovnováhu mezi oběma.

Princ Jindřich. Zdalíž by se tomu okrouhlému náboji kolovému neměly uši uřezat?

Poins. Vybijme ho před očima jeho kurvy.

Princ Jindřich. Pohleď, jestli pak si ten usvadlý stařec nenechává šimrat na hlavě jako papoušek?

Poins. Není-liž to divná věc, že může žádostivost' o tolik rokův přežití mohoucnost'?

Falstaff. Polib mne, Dorko!

Princ Jindřich. Saturn a Venuše letos ve spojení!²⁶⁾ Co k tomu říká kalendář?

Poins. A hleďte, jestli ten ohnivý trojúhelník,²⁷⁾ jeho chlap, nešeptá si se starou písánkou svého pána, s jeho denníkem, jeho tajnou zápisní knihou.

Falstaff. Ty mi dávaš lichotivé hubičky.

Dorka. Ba věru, že tě líbám s přepřímným srdcem.

Falstaff. Já jsem stár, jsem stár.

Dorka. Já tě mám radši, než kohokoli ze všech těchto všivých holobrádků.

Falstaff. Z jaké látky chceš mít zástěrku? Já dostanu ve čtvrtku peníze; máš mít zítra čepec. (*K muzikantům*) Nějakou veselou zahrajte, hejsa! – Už se zpozdlilo, půjdeme spat. Ty na mne zapomeň, až mne tu nebude.

Dorka. Na mou duši, že mě rozpláčeš, budeš-li tak mluvit: uvidíš, budu-li se kdy pěkně šatit, nežli se navrátíš. Nuže, vyčkej konce.

Falstaff. Víno sem, Franci!

Princ Jindřich a Poins (*přicházejíce vpřed*). Hned, hned, pane!

Falstaff. Ha! panchart králův syn! A nejsi ty Poinsův bratr?

Princ Jindřich. Nuž ty zeměkoule hříšných dílův světa, jaký to život tady vedeš?

Falstaff. Lepší, nežli ty; jáť jsem šlechticem, ty čepníkem.

Princ Jindřich. V skutku pravda, pane; a já přicházím, načepovať vás za uchem.

Hostinská. Ó, zachovej pán bůh vaši bodrou milost'. Na mou milou, vítejte v Londýně. Nu pán bůh požehnej váš milostný obličej. Ó Ježíši, přišli jste z Walesska nazpátky?

Falstaff. Ty panchartský bláznivý kuse Veličenství, na toto lehké maso a zkaženou krev, jsi mně vítán.

Klada svou ruku na Dorotku.

Dorka. Jakže, vy tučný blázne, co je mně po vás?

Poins. Mylorde, on vás odvede od vaší pomsty a všecko v žert obrátí, nepoužijete-li prvního rozhorlení.

Princ Jindřich. Ty prožluklá lojnice, jak rouhavě jsi nyní o mně mluvil před touto počestnou, ctnostnou, vzdělanou

pannou.

Hostinská. Požehnání na vaše dobré srdce! takovou ona jest, na mou milou duši.

Falstaff. Poslouchal jsi mne?

Princ Jindřich. Ano, a vid', ty's o tom věděl, jako tenkrát, když jsi se dal na outěk u Gadshillu, ty's věděl, že jsem za tvými zády, a mluvil's to naschvál, abys mou trpělivost zkoušel.

Falstaff. Ne, ne, to nikoli; nemyslil jsem, že's na doslech ode mne.

Princ Jindřich. Tedy tě doženu, abys mi vyznal zúmýslnou urážku, a pak již vím, jak s tebou naložit.

Falstaff. Žádná urážka, Jindro, na mou čest, žádná urážka.

Princ Jindřich. Tak, žádná! mne tak hanět a nazývat mne chlebařem a pokraječem a co ještě.

Falstaff. Žádná urážka, Jindro.

Poins. Žádná urážka!

Falstaff. Žádná urážka, Edo, pro celý svět, ctihodný Edo, žádná. Já jej pohaněl před bezbožnými, aby bezbožní se do něho nezamilovali; tímto jednaním konal jsem toliko povinnost' starostlivého přítele a věrného poddaného, a tvůj otec mi bude za to děkovat. Žádná urážka tedy, Jindro, dokonce žádná, Edo! – ne, hoši, žádná.

Princ Jindřich. Hleď, není-liž pouhá bázeň a dokonalé babství příčinou, že této ctnostné panně na cti ubližuješ, abysi nás usmířil? Je snad ona z bezbožných, jest tvoje paní hostinská zde z bezbožných? Aneb jest tento chlapec z bezbožných? anebo počestný Bardolf, jehožto horlivost' v jeho nose hoří, jeden z bezbožných?

Poins. Odpověz, ty umrlý jilme, odpověz!

Falstaff. Dábel poznamenal Bardolfa bez vyváznutí, a jeho obličej jest Luciperovou soukromou kuchyní, kdež on nic jiného nečiní, než že pijavice smaží. Co se hochá týče – dobrý anděl stojí při něm, ale ďábel přemáhá jej též.

Princ Jindřich. Co do ženských –

Falstaff. Co do jedné z nich, ta jest už v pekle a hoří, ubohá duše.²⁸⁾ Co se druhé týče, jsem jí peníze dlužen, a zdali bude proto zatracena, to nevím.

Hostinská. Ne, ujišťuji vás.

Falstaff. Ne; myslím, že nebudeš, myslím, že máš za to absolucí. Ale jest jiná žaloba na tebe, že dovoluješ jísti maso ve svém domě proti zákonu; začej myslím, že budeš skřípat zubama.

Hostinská. Všickni hostinští tak činí. Co pak jest po jedné neb dvou skopových kýtách za celý půst?²⁹⁾

Princ Jindřich. Vy, počestná panno –

Dorka. Co říká vaše Milost'?

Falstaff. Jeho Milost' říká něco, proti čemuž se jeho srdce vzpírá.

Klepání venku.

Hostinská. Kdo to klepá tak hlasitě na dvéře? Dohlédni ke dveřím, Franci.

Vystoupí Peto.

Princ Jindřich. Peto, co nového?

Peto. Král, otec váš, jest v Westminsteru; je zde as dvacet umdlených a ušlých poslův od severu; a na cestě jsem potkal a předběh' tučet setníkův, bez čapek a zpocených, tlukoucích na taberny, každý se ptaje, kde prý sir John Falstaff.

Princ Jindřich. Bůh ví, Poinse, sám se z toho kárám, že mrhám zde tak marně drahý čas, když bouře povstalství, jak jih, nešen na černých výparech, počíná jihnout', a na nezbrojené nám hlavy krápat. Dej mi můj meč a plášť. – Falstaffe, dobrou noc!

Odejdou Princ Jindřich, Poins, Peto a Bardolf.

Falstaff. Nyní nastává nejsladší sousto noci, a my musíme odsud a nechat je neochutnané. –

Klepání z venku.

Zas se tluče na vrata?

Vrací se Bardolf.

Nuž, co je zase?

Bardolf. Musíte pryč, ku dvoru, pane, neprodleně; tucet setníkův čeká přede dveřmi na vás.

Falstaff (*k Pacholeti*). Zaplať muzikantům, chlapče. – Na shledanou, hostinská, – na shledanou, Dorko. Vidíte, mé dobré ženštiny, jak se vyhledávají mužové zasloužili; nezasloužilcům může spát, když činný muž se volá k zásluhám. Buďte zdraví, dobré ženštiny. Nebudu-li nakvap odeslán, shledám se s vámi ještě, než odejdu.

Dorka. Já nemohu mluvit; mé srdce jest na puknutí; – nuže, rozmilý Honzíku, dej pozor na sebe, slyšíš!

Falstaff. S bohem, s bohem.

Odejdou Falstaff a Bardolf.

Hostinská. Nu, měj se dobře: já jsem tě znala, bude tomu dvacet devět roků o příští čas zeleného hrášku, ale poctivější a věrnější srdce – nuže, měj se dobře.

Bardolf (*uvnitř*). Panno Drchotová!

Hostinská. Co jest?

Bardolf. Řekněte panně Drchotové, aby přišla k mému pánu.

Hostinská. Ó běž Dorko, běž! běž dobrá Dorko!

Odejdou.

Jednání třetí.

Výjev první.

Komnata v paláci.

Vystoupí Král Jindřich v nočním obleku a Panoš.

Král Jindřich. Nech přijdou hrabata Surrey a Warwick! však, dřív než přijdou, kaž jim číst ty listy a dobře uvážiti. Pospěš si!

Odejde Panoš.

Tisíce nejchudších mých poddaných tou dobou spí. Ó spánku, vlídný spánku, pěstoune přírody, čím jsem tě zlekal, že nechceš více tížit víčka má, a smysly ztápět v zapomenutí? Proč, spánku, líháš v chatrčích zapáchlých, na stlání rozpiat nepohodlném a od much bzučných ukolíbán v sen? proč ne v magnátův síních libodešných, pod baldachýny skvostné nádhery, uspáván zvuky sladkých melodií? O sprostný bože, proč u nízkých léháš na slámě hnusné, mina lože králův, že strážníci jsou, zvonem na poplach? Jak? na stožáru vrátkém, vysokém plavčíka oči zamykáš, a mozek mu houpáš v bouřlivých kolébce vln při větrův návštěvě, jež divé valy za čefen chvatí, kštici ohromnou kudřice jim, s ohlušným jekotem ve kluzkém lanoví je zvěšují, žeť hlukem tím se budí sama smrt? O stranný spánku, můžeš pokoj přát mokrému plavčíku v tak bouřný čas, a v nejtěžší a nejkliďnější noci jej králi odepřít? Pak blaze spí, ty poníženče! tvrdě spočívá ta hlava, kterouž vínek tlačívá.

Vystoupí Warwick a Surrey.

Warwick. Šťastné dobrýtro vaší Milosti.

Král Jindřich. Již dobré jitro, pánové?

Warwick. Jest jedna s půlnoci a minula.

Král Jindřich. Pak oběma dobrýtro, pánové!

Zdaliž jste přislané mnou listy čtli?

Warwick. Čtli, pane můj.

Král Jindřich. Pak znamenáte, tělo naší říše

jak zhnusnělo, jak bujně mor v něm řádí, jak nebezpečně blízko jeho srdce.

Warwick. Jest ona posud tělo stonavé, jež k síle bývalé lze uzdravit jak dobrou radou, tak i troškem lékův: Mylord Northumberland ochladne brzo.

Král Jindřich. Ó kéžby čísti v knize osudu moh' člověk; vidět časův převraty srovnávat pohoří, a pevninu, svou celistvosť si oškvlivící, mořem se zalívat; a jindy spatřit zas pobřežní oceánu opasek bedrám Neptuna příliš široký; jak náhoda si tropí žert, a změna proměnlivosti číší rozmanitým napájí moken. [Ó nejbláší jinoch, to-li by shledal, vida chod svých dnů, jak mnoho křížům ušel, co jich přijde: – ten zavra knihu, sednul by a umřel.]³⁰⁾ Není tomu deset let, co Richard přátelsky s Northumberlandem společně hodoval, a po dvou létech byl mezi nimi boj; před osmi léty ten Percy nejbližším byl srdci mému, an bratrsky v můj prospěch pracoval, a k nohoum mým život a lásku skládal; ba k vůli mně on Richardovi v tvář se protivil. Leč, který z vás byl při tom (*k Warwicku*) (vy, strýče Neville, pokud spomínám), když Richard s okem v slzách tonoucím, vypeskován byv od Northumberlanda, ta slova, prorocťím teď stálá, vyřknul: „*Northumberlande, ty žebříku, po němž na trůn můj vstoupá můj strýc Bolingbroke*“ – ač jsem, bůh ví, ten záměr tehdy neměl, teprv až nutnosť stát tak ohnula, že musel jsem políbit veličenství; – „*Však přijde čas, tak pokračoval dál, však přijde čas, že dozráv mrzký hřích vypukne v hnilobu;*“ krok za krokem tak předpovídal těchto časův stav a zrušení našeho přátelství.

Warwick. Jsouť v životě všech lidí dějiny jen odtisk povahy dob minulých, a kdo je sleduje, může' prorokovat s vsí pravdě podobností hlavní ráz těch věcí nezrozených, v semenu a slabých počátcích co dřímají. V nich leží času potomstvo a rod; a podle tvaru toho nutného král Richard s jistotou moh' předvídat, že, jemu nevěren, mocný Northumberland z té setby větší vypěstuje zradu, kterážto jiné půdy nenajde, do níž se zakoření, kromě vás.

Král Jindřich. Jsou tyto věci tedy nutnostmi? pak vyjděme jim vstříc jak nutnostem; a samé slovo to již volá nás. Jde věst', že biskup a Northumberland až s padesáte tisíc mocni jsou.

Warwick. To věc nemožná, panovníče můj. Jak hlas a ohlas, pověst' zdvojuje těch počet, jichž se bát. Rač vaše Milosť jít na lože: při sám bůh, pane můj, ta vojska, která jste jim poslal vstříc, přesnadno plen svůj domů přivedou. Vám k větší potěše mně přišel vzkaz na jisto, že Glendower mrtev jest. Již vaše Milosť stoná čtrnáct dní,

a ta nevhodná doba musí zmnožit
váš neduh.

Král Jindřich. Rady vaší poslechnu:
a jen co zbudem doma války klaté,
potáhnm, lordové, do země svaté.
Odejdou.

Výjev druhý.

Dvůr před domem sudího Nehluby v Gloucestershiru.
Vystoupí Nehluba a Tichý, naproti sobě; Plesnivý, Stín,
Bradavička, Slaboch, Telátko a sloužící v pozadí.

Nehluba. Jen dál, jen dál, jen dál! Podejte mi ruku, pane
strejčku, podejte mi ruku, pane strejčku: záhy na cestě, bůh
je svědek. A jakže se má můj dobrý strejček Tichý?

Tichý. Dobré jitro, milý strejčku Nehlubo.

Nehluba. A což dělá moje strýně, vaše polovička? a vaše i
moje roztomilá dceruška, má kmotřička Lenka?

Tichý. Ach, ta je vám kos, strýče Nehlubo.

Nehluba. Nu ba věru, strejčku, to bych řekl, že se můj
strejčínek Vilím stal dobrým latinářem; je-li pak ještě na
Oxfordské škole, či není?

Tichý. Ba arcit', strýče, na mé outraty.

Nehluba. Pak musí brzy do dvorův soudních. Já byl jednou
také v Klementíně, kdežto si snad podnes povídají o
potrhlém Nehlubovi.

Tichý. Jmenovali vás tenkrát jen veselým Nehlubou, strýčku.

Nehluba. Na mou milou, nazývali mne všelijak, a já bych byl
také všelicos udělal, zčista a bez okolkův. Byli jsme tam já
a malý Jan Dudek ze Staffordshiru, a černý Jiří Holý, a
Franta Hlodikost, a Vilím Piskoř, zápasník z Kotswoldu.³¹⁾
nebylo od těch dob čtyř takových rváčův ve všech soudních
dvorech; a vám to mohu říci, my dobře věděli, kde byla
dvěčata na prodej, a mívali jsme ze všech ty nejlepší k své
libosti. Tenkrát byl Honzik Falstaff, nyní sir John, pouhé
pachole a pázetem Tomáše Mowbraye, vévody z Norfolku.

Tichý. Ten sir John, strýčku, který sem brzy přijde pro vojáky?

Nehluba. Ano, ten sir John, právě tentýž. Viděl jsem ho, když
udělal Skoganovi³²⁾ do hlavy díru ve bráně kolejní, jsa
takovýhle mrňas, ani ne takhle veliký: a zrovna ten den měl
jsem bitku s jakýmsi Samsonem Treskou, ovocnářem za
kolejí Grayovou. Ó jaké divoké dny jsem ztrávil! a když
nyní vidím, kterak jeden známý po druhém umírá!

Tichý. My všickni musíme jít za nimi, strýčku.

Nehluba. Ba jistě, to jest jisté, boží pravda, boží pravda! Smrt',
jakož dí žalmista Páně, jest všechněm jistá, všickni musí
umřítí. – Zač pak pěkně jařmo volů na dobytčím trhu
Stamfordském?

Tichý. Opravdu, strýče, nebyl jsem tam.

Nehluba. Smrt je jistá. – Žije-li pak ještě starý Dvoják z
vašeho města?

Tichý. Mrtev, strýče.

Nehluba. Mrtev! – Vida, vida! – ten si pěkně vodil se svým
lukem – a mrtev! – ten střílel řádný stříl; Jan z Gauntu³³⁾
měl jej rád a sázival se na něho mnohými penězi. Mrtev! –
on uhodil pokaždé do bílého, stokrát za sebou, lučil vám
příruční šipku na sto osmdesát i devadesát střevíců, až se
člověku srdce v těle rozesmálo, když se na něj díval. – Zač
je nyní dvacet ovcí?

Tichý. Přijde na to, jakých: dvacet pěkných ovcí může stát
deset liber.

Nehluba. A starý Dvoják je mrtev!

Vystoupí Bardolf a ještě jeden s ním.

Tichý. Tu přicházejí dva z lidí sir Johna Falstaffa, jak se mi
zdá.

Bardolf. Dobré jitro, šlechtní pánové! Prosím vás, který pak
jest soudce Nehluba?

Nehluba. Já, pane, jsem Robert Nehluba, chudý zeman v
tomto hrabství a jeden z králových smírných soudcův; čím
mohu vám býti k službám?

Bardolf. Můj setník, pane, se vám poroučí, můj setník, sir
John Falstaff, srdnatý šlechtic, při sám bůh, a velestatečný
vůdce.

Nehluba. Těší mne od něho pozdravení, znám jej jakožto
řádného muže od meče. Jakže se má můj dobrý rytíř? smím
se ptáti, jak se má mylady, jeho paní?

Bardolf. Pane, s odpuštěním, voják bývá lépe akomodován bez
ženy, nežli s ženou.

Nehluba. Výborně to řečeno, opravdu, pane, skutečně
výborně. Lépe akomodován! to je dobře, ano, věru že tak;
dobré fráse jsou skutečně a byly vždycky velmi
chvalitebné. Akomodován pochází od *accomodo*; – velmi
dobře, a dobrá to fráse.

Bardolf. Odpusťte, pane, slovo to znám od slyšení. Frásí to
nazýváte? Při slunci denním, já neznám žádnou frási, ale
chtěl bych to slovo mečem svým zastávat, že jest vojínské
slovo, a slovo nad míru příjemného zvuku. Akomodován to
jest, jakoby řekl, že jest někdo akomodován, aneb, že jest
někdo, jsa takovým – poněvadž a jelikož může být
považován co akomodován; což jest výborná věc.

Vystoupí Falstaff.

Nehluba. To jest holá pravda: – hle, tuto přichází dobrý sir
John. Dejte mi svou milou ruku, dejte mi vašnostinu milou
ruku. Na mou věru, dobře vyhlížíte a nosíte svá léta velmi
dobře, můj dobrý sir Johne.

Falstaff. Těší mne, že vás při dobrém zdraví nalézám, milý
pane Roberte Nehlubo! – Pan Jistohrál, jestliže se nemýlím.

Nehluba. Ne tak, sir Johne, to je můj strejček Tichý, můj
spolubratr v úřadě.

Falstaff. Milý pane Tichý, to se dobře hodí, že jste od míru.

Tichý. Vaše Velmožnost jest vítána.

Falstaff. Fij! to je horké počasí. Pánové, obstarali jste mi tu půl
tuctu řádných lidí?

Nehluba. Ovšem že, pane. Ráčíte si sednout?

Falstaff. Dovolte, ať se na ně podívám, prosím vás.

Nehluba. Kde je listina, kde je listina, kde je listina? Nechte
mne nahlédnout, nechte mne nahlédnout. Tak, tak, tak tak!

– Ano, tu to máme, pane: Rudolf Plesnivý; nechať
vystoupí, jak je volám, ať tak vystoupí, ať tak vystoupí. –
Podívejmež se! Kde jest Plesnivý?

Plesnivý. Zde, s dovolením.

Nehluba. Co myslíte, sir Johne? Chlapík zdravých oudů,
mladý, silný a z dobrého přibuzenstva.

Falstaff. Jmenuješ se Plesnivý?

Plesnivý. Ano, s dovolením.

Falstaff. Je nejvyšší čas, abysi byl upotřeben.

Nehluba. Ha, ha, ha! převýborně, na mou věru! Plesnivým
věcem se nedostává upotřebením, nad míru dobře! –
Opravdu, dobře řečeno, sir Johne, velmi dobře řečeno.

Falstaff (k Nehlubovi). Škrtněte ho!

Plesnivý. Já byl před tím už dosti škrtnán, žebyste mne již mohli
nechať v pokoji; moje stará máma bude teď na mizině,
nemajíc, kdoby ji obstaral hospodářství a rozličnou robotu;
nemuseli byste mne také škrtnout', jsou tu jiní lidé, kteří se
lépe hodí k odvodu, nežli já.

Falstaff. Dost toho! ticho, Plesnivý, vy musíte k odvodu.
Plesnivý, jest čas, abyste byl spotřebován.

Plesnivý. Spotřebován!

Nehluba. Ticho, chlapisko, ticho! odstupte stranou. Či víte,
kde jste? – Nyní k druhému, sir Johne; nech se podívám:
Šimon Stín.

Falstaff. I ano, toho mi dejte, abych pod ním sedal; ten bude
nepochybně studeným vojákem.

Nehluba. Kde je Stín?

Stín. Zde, pane.

Falstaff. Stíne, čí's ty syn?

Stín. Mé mamky syn, pane.

Falstaff. Tvé mamky syn! možná dost, a tvého otce stín; tak
jest tedy syn ženy stínem muže; to bývá nezřídka, v skutku,

ale při tom nemnoho otcovy podstaty.

Nehluba. Líbí se vám, sir Johne?

Falstaff. Stín bude dobrý pro léto, škrtněte jej; beztoho máme hromadu stínův, naplňovat jimi listiny.

Nehluba. Tomáš Bradavička!

Falstaff. Kde jest?

Bradavička. Zde, pane.

Falstaff. Jmenuješ ty se Bradavička?

Bradavička. Ano, pane.

Falstaff. Ty jsi velmi kostrbatá bradavička.

Nehluba. Mám ho škrtnout, sir Johne?

Falstaff. Bylo by zbytečno; neboť jeho vak jest od přírody na jeho zádech připažen, a celá osoba stojí na dvou čárách; tedy ho neškrtejte více.

Nehluba. Ha, ha, ha! – vy to umíte, sir Johne, vy to umíte; ta čest se vám musí dát. – František Slaboch.

Slaboch. Zde, pane.

Falstaff. Jakého's řemesla, Slabochu?

Slaboch. Ženský krejčí, pane.

Nehluba. Mám jej škrtnout, sir Johne?

Falstaff. Škrtněte jej; ale kdyby byl býval mužským krejčím, býval by seškrtnal vás. – Budeš-li ale jen tolik děr do nepřátelských šiků dělat, kolik děláváš do ženské spodnice?

Slaboch. Na dobré vůli mi neschází, pane, více nemůžete žádat.

Falstaff. Dobře díš, hodný ženský krejčí, dobře díš; srdnatý Slabochu. Tyť budeš udatný jako zuřivý holub, aneb jako nejvelikodušnější myš. Škrtněte ženského krejčího dobře, pane Nehlubo, notně, pane Nehlubo.

Slaboch. Přál bych, aby Bradavička byl šel s námi, pane.

Falstaff. Přál bych, abysi byl mužským krejčím, pak bysi jej mohl spravít a uzpůsobit k odvodu. Nemohu přijmouti toho za sprostého vojáka, jenž jest vyznamenán mezi mnoha tisíci. Na tom měž dosti, přemohutný Slabochu.

Slaboch. Mám na tom dosti, pane.

Falstaff. Jsem ti za to povděčen, ctihodný Slabochu. – Kdo přijde teď?

Nehluba. Petr Telátko ze Zelenic.

Falstaff. Ach ano, ukažte nám Telátko.

Telátko. Zde, pane.

Falstaff. Při sám bůh, hezký chlapík. – Nuže, škrtněte mně Telátko, aby ještě jednou zabučel.

Telátko. Ach můj bože! milý pane setníku! –

Falstaff. Co, ty už bučíš, dříve než jsi byl škrtnut?

Telátko. Můj ty bože! pane, já jsem churavý člověk.

Falstaff. Jakou pak chorobu máš?

Telátko. Neráznou rýmu a kašel, pane, kterážto jsem si uhnul zvoněním v králově službě, na den jeho korunací, pane.

Falstaff. Víš co, můžeš jít na vojnu v županu, my ti tvou rýmu vypudíme, a já se o to postarám, aby tví přátelé za tě zvonili. – To jsou všickni?

Nehluba. Však byli již dva nad váš počet vyvolání; zde dostanete jenom čtyři, pane; – a tak tedy vás žádám, vejděte ke mně na oběd.

Falstaff. Nuže, půjdu si s vámi popít, do oběda ale se nemohu pozdržet. Těší mne, že jsem vás viděl, v úplné pravdě, pane Nehlubo.

Nehluba. Ó, sir Johne, pamatujete-li pak se, jak jsme leželi celou noc ve mlýně na polích Svatojirských?

Falstaff. Nic více o tom, pane Nehlubo, nic více o tom.

Nehluba. Ha, to byla veselá noc. Jest-li pak Hana Nocidělná na živu?

Falstaff. Jest na živu, pane Nehlubo.

Nehluba. Ona se nikdy se mnou neuměla srovnat.

Falstaff. Nikdy, nikdy, ona vždy říkala, že pana Nehlubu nemůže vystát.

Nehluba. Na mou milou, já ji uměl škádlit až na krev. Byla tehdy hledané zboží. Drží ještě dobře pohromadě?

Falstaff. Stará, stará, pane Nehlubo.

Nehluba. Nu, stará musí být, není jinak, než že je stará; ovšem že stará. Měla již Ruperta Nocidělného od starého Nocidělného, než-li já přišel do škol Klementinských.

Tichý. Tomu je padesát pět let.

Nehluba. Ha, strýčku Tichý, to bys byl měl vidět; škoda, že's neviděl, co já a tuhle rytíř viděli. Ha, sir Johne, není-liž pravda?

Falstaff. My slýchávali zvony bít o půlnoci, pane Nehlubo.

Nehluba. Slýchávali, slýchávali, slýchávali jsme; ba ano, sir Johne, slýchávali jsme je; naše heslo bývalo: *Hoj, junáci!* – Pojd'te k obědu, pojd'te k obědu. – Ó, jaké dni jsme to vidali. – Pojd'te, pojd'te!

Odejdou Falstaff, Nehluba a Tichý.

Telátko. Milý pane korporále Bardolfe! prokažte mi přátelství; zde jsou pro vás čtyři desetišilinkové peníze ve francouzských korunách. Věřte mi, pane, že bych se dal raděj oběsit, než-li na vojnu vzít; a předce, pro svou osobu, neptal bych se ani tolik po tom; je to spíše proto, že nemám chuti, a že bych pro svou osobu rád zůstal mezi svými přátely; jinak pane, neptal bych se pro svou osobu ani tolik po tom.

Bardolf. Však je dobře; ustupte stranou.

Plesnivý. A milý pane korporále kapitáne, k vůli mé staré, učiňte mi přátelství: ona nemá nikoho, kdoby za ni něco dělal, budu-li já pryč; a ona je stará a nemůže si sama pomáhat; máte mít čtyřicet šilinků, pane korporále.

Bardolf. Však je dobře, ustupte stranou.

Slaboch. Na mou věru, co já na to dbám? – člověk může jen jednou umřít – my jsme bohu všickni smrti dlužni. Já nikdy nízkému smýšlení se neprodám. Je-li mi souzena, budiž tak; není-li, také dobře; neníť nikdo příliš dobrý, žeby se směl zdráhat, sloužiti svému panovníku; a nech se děje cokoli, kdo letos umře, má pokoj pro příští rok.

Bardolf. Hezky mluvíš, ty's hodný chlap.

Slaboch. Na mou věru, nechci nízkému smýšlení se zaprodati.

Falstaff a soudcové se vrací.

Falstaff. Nu, pane, které muže předce dostanu?

Nehluba. Čtyři, jací se vám líbí.

Bardolf. Pane, na slovo! – Dostal jsem tři libry, vyplatit jimi Plesnivého a Telátko.

Falstaff. Hezky, dobře.

Nehluba. Tedy, sir Johne, které čtyři si vezmete?

Falstaff. Vyberte vy za mne.

Nehluba. Tedy dobře: Plesnivý, Telátko, Slaboch a Stín.

Falstaff. Plesnivý a Telátko – co se vás týče, Plesnivý, zůstaňte jen doma, vyť jste už přes službu, a vy, Telátko, dorůstujte, až k ní dospějete, nechci z vás žádného.

Nehluba. Sir Johne, sir Johne, nečiňte si sám škodu, oni jsou vaši nejzpusobilejší lidé, a já bych byl rád posloužil nejlepším.

Falstaff. Chcete mne učít, pane Nehlubo, kterak mám lidi vybírat? Či dbám já snad na oudy, na postavu, na svalovitý a hřmotný zevnějšek člověka? Ducha mi dejte, pane Nehlubo. Tuto máte Bradavičku – vidíte, jaká to otrhaná figura: ten vám bude nabíjet a vypalovat s křepkostí cejnařova kladiva, a běhat sem a běhat tam, rychleji než ten, co pivovarský kotel na bidle pověšuje. A tento nedotělný chlapík Stín – dejte mi toho muže! – on neposkytne nepříteli ani dost málo plochy; nepřítel by mohl s tímže štěstím trefiti do ostří perořízka; a když dojde na ustoupání, jak rychle bude tento Slaboch, ten ženský krejčí utíkat. Ó dejte mi tyto sporé lidi a uspořte si ty velikány. Dej Bradavičce pušku do ruky, Bardolfe.

Bardolf. Na, Bradavičko! v pochod! tak, tak, tak!

Falstaff. Pojd', uč se zacházet se svou puškou. Tak! – tuze dobře – jen dále, tuze dobře, nad míru dobře. O není vám nad takového malého, hubeného, starého, opukalého³⁴⁾, holého střelce. Hodný jsi, na mou pravdu, Bradavičko, ty's dobrý strup: tu vezmi ten šesták nádavku.

Nehloba. On ještě není mistrem svého umění, on to nedělá náležitě. Pamatuji se (když jsem byl v Klementině), že byl na Milenské louce (já dělal tehdy sir Dagoneta v Arthurově průvodu)³⁵ jakýs malý, hbitý chlapík, ten se svou puškou zacházel tak, a otáčel se tam a otáčel se onam, a přicházel sem a pak zase tam; pif, paf, říkal, bouc ho, říkal, a znovu odcházel a znovu přicházel. Jak živ už nevidím takového chlapíka.

Falstaff. Ti chlapíci dobře poslouží, pane Nehlubo. Bůh vás opatruj, pane Tichý, nechci s vámi slovy plýtvat. Mějte se oba hezky, pánové. Děkuji vám, musím dnes večer ujet deset mil. – Bardolfe, dej vojákům mundur.

Nehloba. Sir Johne, nebe vás oblaž, a dej zdaru vašim činům, a pošli nám mír. Až se vrátíte, navštívte můj dům, nechať obnovíme svou starou známost; může být, že půjdu s vámi ku dvoru.

Falstaff. Přál bych, abyste šel, pane Nehlubo.

Nehloba. Spolehněte se na mne, já tak pravil, slovo s to. Mějte se dobře.

Nehloba a Tichý odejdou.

Falstaff. Mějte se dobře, milí milostpáni. – Dělej, Bardolfe, odved' ty muže s sebou.

Odejde Bardolf, rekruti a ostatní.

Až se navrátím, tyto sudí řádně proberu; tomu sudímu Nehlobovi vidím až na dno duše. Bože, bože, což jsme my staří lidé oddáni hříchu lhaní! Tento vychrtalý sudí neměl nic snažnějšího na práci, než pořáde žvástat o divokosti svého mládí a o svých činech, které vykonal v Turnbullské třídě,³⁶ a vždy třetí slovo lež, věrněji vyplacená posluchači, nežli poplatek Turkovi. Pamatuji se na něho v Klementině, byl jako mužík, vystrouhaný ze sýrové kůrky; když byl vysvlečen, byl všemu světu jako rozštípená řetkvička, mající nahoře hlavu nožikem fantasticky vyřezanou; býval tak štíplý, že šírka a tloušťka jeho drobet tupějšímu zraku nebyly poznatelný; on býval pravým geniem vyhladovělosti, a při tom chlipný jako opičák, a kurvy ho mezi sebou nenazývaly jinak nežli zemským mužičkem. On vždy býval nohsledem módy, a zpíval svým nečistým ženinám nápěvy, které byl slyšel vozataje hvízdát, načež přísahal, že jsou to jeho fantasie a zastavenička. A nyní se ten bláznův kord stal zemanem, a rozpráví tak důvěrně o Janovi z Gauntu, jakoby si s ním byl od narození tykal, a předce mohu přísahat, že jej nikdy neviděl, kromě jedinkrát na kolbišti, kdež mu tento natloukl hlavu holí, protože se míchal mezi maršálkovy lidi. Já to viděl a pravil Janovi z Gauntu, že bije toporem topůrko; neboť byste jej byli mohli vcepat se vším, co měl na těle, do kůže ouhoří; pouzdro od hoboje bylo mu obydlím, dvorem, a nyní má pozemky a dobytčata. Dobrá, však já se s ním lépe seznámím, až se zase navrátím, a musilo by se zle dařit, abych si z něho neutvořil dvojnásobný kámen mudrcův. Je-li malá bělička v nadídem pro starou štiku, nevidím v přírodním zákoně příčinu, proč bych já po něm nesměl chňapnouti. Čas poradí nejlépe, a s tím konec.

Odejde.

Jednání čtvrté.

Výjev první.

Les v Yorkshiru.

Vystoupí Arcibiskup Yorský, Mowbray, Hastings a jiní.

Arcibiskup. Jak zovou tento les?

Hastings. Gualtree-ský les, rač vědět vaše Milost'.

Arcibiskup. Zde stůjíte, lordové! vypravte zvědy, nechať seznáme sílu svých nepřátel.

Hastings. My již je vyslali.

Arcibiskup. To dobře tak.

Moji přátelé a bratři v velkém díle, musím vám zjevit, že jsem obdržel list nově psaný od Northumberlanda,

v němž chladný obsah, směr a smysl ten:

Rád by zde byl osobně s takou mocí, kteráž by jeho stavu slušela; té však že sebrat nemoha, potáhl, by dozrál jeho vzrůstající zdar, do Skotska; vřelou modlitbou zavírá, by přežil pokus váš osudnou hru a strašné sražení s odpůrcem svým.

Mowbray. Tak naše naděje v něj k zemi třeští, a roztřepí se.

Vystoupí Posel.

Hastings. Nuž co nového?

Posel. Na západ lesa, sotva míli vzdálen, ve statném sboru nepřítel přichází; dle půdy, jižto kryjí, hluk jich páčím na třidcet tisíc, málo víc neb míň.

Mowbray. Toť počet, kterýž jsme jim hádali; postupme v před, je utkat v zápasu!

Vystoupí Westmoreland.

Arcibiskup. Jaký to značný vůdce nás potkává?

Mowbray. Trvám, že jest to mylorde z Westmorelandu.

Westmoreland. Blaho a pozdrav vzkázal vůdce náš, králevic Jan, vévoda z Lancastru.

Arcibiskup. Mylorde z Westmorelandu, mluďte směle, co znamená váš příchod?

Westmoreland. Nuž, mylorde,

k Milosti vaší hlavně obracím své řeči obsah. Kdyby vzbouření v své vlastní podobě si kráčelo, v povrhle chátvy rotách, otrháno a vedeno krvutnou mládeží, od chlapcův a žebrákův vzbuzováno: já řku, by kletá vzpoura tak se nesla v své pravé, rodné, vlastní postavě: že byste nebyl zde, ctihodný otče, ni tito urození lordové, odbojstva podlého a krvavého tvar ošklivý svou pěknou zdobit ctí. Proč vy, mylorde arcibiskupe, když stolec váš v občanském míru tkví, když vaší brady ruka pokoje se dotkla stříbrná, když věděni a učenosť vaší mír vykojil, když bílé roucho vaše na nevinu, na holubici, ano na samého blahého ducha míru ukazuje: proč sebe sám tak špatně předvádíte z té přemilostné řeči pokoje ve války jazyk drsný, supavý, své knihy měně v meče, inkoust v krev, svá péra v kopí, jazyk svůj posvátný ve hlásnou troubu a ve války hluk?

Arcibiskup. Pročže to činím? – Tak otázka zní;

i krátce dím: My všichni stůněme, a přesycením svým a zahálkou jsme podlehlí horečce palčivé, pro niž nám pustit krev; tou nemocí náš poslední král Richard schvácen umřel. Leč, velevzácný lorde z Westmorelandu, ne sebe já zde za lékaře mám, aniž pak co nepřítel pokoje se míchám v řady mužův válečných, anobřž jevim se na chvíli jen jak hrozná válka, aby myslí bujně, chorobné štěstím, byly zlečeny, a zácpa pročištěna, jež nám staví již cévy životní. Chei mluvit příměj'. Jáť stejnou váhou přísně odměřil, co křivdit můž' boj náš, co nám se křivdí,

a vidím stesk náš těžší, nežli vinu.
 My zříme, kudy času proud se valí,
 i nuceni jsme z poklidného kruhu
 příležitosti jarou bystřící.
 My máme stížností všech našich výčet,
 jež ukážeme v článkách v pravý den;
 již dávno jsme jej podávali králi,
 než k žádné prosbě nám nedáno sluchu;
 když ukřivděno nám a chceme toužit,
 tu k jeho osobě nám přístup brání
 ti samí, co nám nejvíc křivdili.
 Nebezpečností dnův nedávno prošlých,
 jejichž památka v zem zapsána jest
 posud vidomou krví, příkladové,
 jež každá chvílka rodí v přítomnosti,
 nás oděli v tu zle slušící zbroj;
 ne rušit' mír neb kterou haluz jeho,
 brž opravdový zjednat chceme mír,
 kterýž by jméno srovnal s podstatou.

Westmoreland. Kdy posud upfeno vám, věsti stížnost?
 v čem bylo vám od krále ublíženo?
 který byl drážděn peer, by zlehčil vás,
 žebyste směli svatou pečeti
 ten rozpis bezzákonně krvavý
 buřictví ukutého zpečetit,
 a zasvětit povstaltví trpký hrot?

Arcibiskup. Za vespolečného bratra, za obec
 přispívám k pospolnému zápasu;
 na rodném bratru úraz mého domu
 mně dává podnět k sporu zvláštnímu.

Westmoreland. Tu netřeba takého přispění,
 a pakli třeba, nepřisluší vám.

Mowbray. Proč dílem jemu ne, jako nám všem,
 cítícím jizvy dnův prv minulých
 a trpícím, že těchto časův stav
 svou těžkou, nespravedlivou rukou
 čest naši tiskne.

Westmoreland. Ó mylorde Mowbray,
 vyložte čas dle jeho nutnosti,
 a věru potom vyznáte, že doba,
 nikoliv král vám činí bezpráví.
 Však co se týče vás, tu' nenahlížím,
 že byste měl za hrstku příčiny
 buď od krále neb doby přítomné,
 si na ně stěžovat'. Či nezískal jste
 vše panství vévody z Norfolku opět,
 vašeho otce čestné paměti?

Mowbray. Což pak můj otec na cti utratil,
 by tomu ve mně život měl být vdechnut?
 Král, jenž ho miloval, dle stavu říše
 byl dohnán nevolně, jej vyobcovat.
 Ba tu, když Jindřich Bolingbroke a on,
 na ořích oba v sedlech vztýčení,
 své řehtající hřebce ostruhou
 pobádali, s kopím nastaveným
 a s hledím spuštěným, svých očí ohněm
 jiskřice skrze tváře z oceli;
 když trouby zvuk je sduoval v hromadu:
 tu, tu, když nic nemohlo otce mého
 od prsou Bolingbroka zadržet,
 ó tu, když král své žezlo dolů svrhnul,
 tu visel na té berle jeho život,
 tu svrhnul sebe a životy všech,
 již skrze udání a vládu meče
 pod Bolingbrokem pak jsou utraceni.³⁷⁾

Westmoreland. Vy, lorde, nevíte co mluvíte.
 Herfordský vévoda té doby slynul
 co nejchrabřejší rytíř v Anglicku.
 Kdož ví, na koho by se zdar byl usmál;

však, i co vítěz, mimo Coventry
 nebylby otec váš se z toho těšil,
 neb celá země jednohlasně zašť
 nad ním jen provolávala, a všechny
 jich modlitby a láska platily
 Herfordu, jež slavíce žehnali
 a zbožňovali věru víc než krále.
 Však to odchylka od poslání mého.
 Od prince, vojevůdce našeho,
 přicházím sem, stížnosti vaše seznat
 a vzkázat vám od jeho Výsosti,
 že vám dá volný sluch, a v čemkoli
 se ukáže, že vaše žádost' slušna,
 to získat máte; vše též odpadní,
 proč bysme vás za spůrce mohli jmiti.

Mowbray. Však princ nás donutil vymoci sobě
 to nabídnutí na něm; pocházíť
 to z pouhé chytrosti a z lásky nic.

Westmoreland. Mowbray, vy pýcháte, bera to tak.
 To podání jde z milosti, ne z bázně;
 neb ajhle na dozor leží náš voj,
 na čest mou, všecek příliš nadějný,
 aby dal bázlivé myšlence přístup;
 náš shluk je výtečnější ve jménech,
 náš lid ve zbranném cviku broušenější,
 zbroj naše stejně silná, právo při nás:
 tuť velí také rozum srdcím naším
 být' stejně udatným; i neříkejte,
 že nabídnutí naše pošlo z nouze.

Mowbray. Předc, po mé vůli, rozmluvy nedáme.

Westmoreland. V tom zračí se jen stydnost' vaší viny,
 shnilá se rána straní dotknutí.

Hastings. Má-liž princ Jan úplné uložení
 od otce svého, s plnomocenstvím,
 by vyslechnuv nás platně stanovil,
 na jakých podmínkách nám možná státi?

Westmoreland. To obsaženo jest ve jménu vůdce:
 divím se mělkosti vaší otázky.

Arcibiskup. Pak vezměte, mylorde z Westmorelandu,
 ten lístek, obsah žalob našich vůbec;
 každý-li článek zvlášť se napraví,
 a všickni společníci, zde i jinde
 v tom podniknutí účastní, budou-li
 na platný způsob z viny vyproštěni,
 a naší vůle rychlé vyplnění
 nám-li a našim cílům se pojistí;
 pak vrátíme se v uctivé zas meze,
 a moc svou připnem na rameno míru.

Westmoreland. Okáží toho vůdci. Račte páni
 před tváří našich vojsk se s námi setkat,
 ať s vůlí boží uzavřeme mír,
 neb k místu půtky své svoláme meče,
 kteréž to musí rozhodnout.

Arcibiskup. Mylorde, tak my tomu chceme též.

Odejde Westmoreland.

Mowbray. Mně praví cosi v nitru prsou mých,
 že nemůž' trvat naše narovnaní.

Hastings. Nemějte o to strach; možná-li mír
 na základu tak širém učinit',
 jak naše podmínky naň budou tlačit,
 náš mír má tvrdě, skalopevně stát.

Mowbray. Ano, a taká bude víra v nás,
 že sebe menší věc, zle vyložena,
 ba každá matná, chatrná pohnůtka
 tím naším činem králi bude čpít;
 takže, byť byla věrnost naše k králi
 v své lásce mučednicí, protřese
 tak hrubý vítr nás, že naše zrno
 jak pléva lehounké se bude zdát,

a dobré od zlého se nerozezná.

Arcibiskup. Ne, ne, mylorde, vězte – král má dosti těch lichých a hryzavých stížností; neb seznal, odstraní-li jeden přístrach popravou některých, že obživnou dva větší v dědicích jich životů, a protož chce svou tabul čistě setřít, nechovat' klevetníka paměti své, jenž jeho ztrátu opakoval by k nové spomínce. Neb on dobře ví, že nemůž' zhola vyplet' zemi svou, jak kdy ho nedůvěra ponouká; tak zakořenění ve přátelích jsou jeho nepřátelé, že kdy trhne, by nepřítelé vyrval, rozvíklá a zatřese i spolu přítelem. Tak jest ta zem, jak žena provinilá; rozpálivší muže, až bitím hrozí, když on napřáhá, zdvihá dítko své, a v ruce svěšší stanovený trest, v pozvednuté již k jeho vykonání.

Hastings. Krom toho král své metly rozšlehal na bývalých vinících, žeť mu nyní již k trestu nástrojů se nedostává, a tak moc jeho, jak bez drápů lev, můž' hrozit, ne pak ranit.

Arcibiskup. Pouhá pravda. A protož buďte jist, lorde maršálku, že, dobře-li se teď dovedem shodnout, náš mír, jak zlomený úd, narovnan byv, sesílí zlomením.

Mowbray. Budiž to tak!
Zde mylord Westmoreland se vracuje.

Vrací se Westmoreland.

Westmoreland. Princ jest zde na blízku. Líbo-li vám, s Milostí jeho v stejném odměru sejít se mezi vojsky našimi?

Mowbray. Nuž, vaše Velebnosti, jménem božím se zdvihněme!

Arcibiskup. Pozdravte jeho Výsost před námi: – mylorde, my přijdeme.
Odejdou.

Výjev druhý.

Jiná částka lesa.

Vystoupí s jedné strany Mowbray, Arcibiskup, Hastings a jiní; s druhé strany Princ Jan z Lancastru,

Westmoreland, důstojníci a jiní.

Princ Jan. Jste slušně vítán zde, můj strýče Mowbray, vám dobrý den, ctný arcibiskupe, a vám též, lorde Hastingse, – a všem. Mylorde z Yorku, slušelo vám lépe, když vaše shromáždění, na hlas zvonku vás obstoupivši, s úctou poslouchalo výkladů vašich písma svatého, než teď, an viděn jste, železný muž, svým bubnem rotu spiklých vzbuzující, měnící v meč svou řeč a život v smrt. Muž v srdci panovníka sedající, na slunci přízně jeho vyrostlý, by zneužil královy ochrany, běda! jaké by zplodil pohromy v té vznešenosti stínu; s vámi to, mylorde arcibiskupe, jest stejné. Kdož o tom mluvit neslyšel, jak prý do božích kněh jste zahlobán, jak nám jste řečnitem v nebes sněmovně, nám veřejným samého Boha hlasem i zjevovatelem a prostředníkem

mezi nebes milostí i svátostmi a naší bludnou myslí. – Ó kdož uvěří, že zneužíváte své ctihodnosti, naloživ milostí a schránou nebes jak milec klamný jménem knížete v nečestných činech. – Vy jste vybuřil pod zpřetvářenou horlivostí boží náměstka jeho, otce mého, poddané, a míru s nebes, jeho míru vzdor zde jste je srotil.

Arcibiskup. Můj dobrý princí Jane z Lancastru! nestojím tu vzdor míru s vaším otcem, než, jak jsem řek' mylordu z Westmorelandu, čas nezřízený, v smyslu obecném, nás vtisk' a vehnal v nesličnou tu formu pro naši bezpečnost'. Poslal jsem vám podrobnosti a články našich steskův, kteréž byl dvůr odmítnul potupně, načež jest tato válka zrozena, ta dcera Hydry, jejíž oči zlostné lze ovšem ještě ukonejšit v spánek našich to přání velespravedlivých a slušných splněním; i zhojeno z té horečnosti věrné poslušenství skloní se krotce k nohoum veličenstva.

Mowbray. Když ne, jsme hotovi své štěstí zkoušet do posledního muže.

Hastings. Ať i padnem, spomozce máme k převzetí svých plánův, i těm-li sklame, převezmou je jiní; a tak posloupnost nehod má se rodit, a dědic po dědici spor ten věsti, Anglicko dokud rodův bude mít.

Princ Jan. Vy, Hastingse, jste příliš, příliš mělký, abyste viděl na dno pozdních dob.

Westmoreland. Rač vaše Milost přímo jim oznámít, až pokud schvalujete jejich články?

Princ Jan. Já všecky schvaluji a přijímám, a přísáhám zde na čest krve své: zle rozuměno vůli otce mého, a někteří kol něho tuze štědře moc jeho a smýšlení zkroutili. Mylorde, tužbám těm buď rychlá pomoc, na duši mou, ta buď! To-li vám vhod, rozpusťte voje své v jich různé vlasti, jak my těž své; a mezi vojsky zde si družně popijme a obejměm' se, ať jejich oči domů odnesou ty známky naší lásky obnovené.

Arcibiskup. Já beru slib váš knížecí těch náprav.

Princ Jan. Ten dávám vám a slovu dostojím, a na něj připíjím teď vašim Láskám.

Hastings (*k Důstojníku*). Jdi, setníku, a vojsko o novém tom míru zprav, ať vezmou plat i volnost'. Ví, budou tomu rádi. Spěš, setníku!

Odejde Důstojník.

Arcibiskup. Vám na zdraví, ctný lorde z Westmorelandu!

Westmoreland. Já čímím závdavek Milosti vaší, a kdybyste jen znal, jaké nesnáze jsem překonal, bych mír ten utvořil, pil byste směle; však má láska k vám ukáže se vám pozděj zjevněji.

Arcibiskup. Nepochybuj o vás.

Westmoreland. To mne těší.

Na zdraví vám, můj dobrý strýčku Mowbray!

Mowbray. Vyt' přejete mi zdraví právě v čas, neb náhle jaksi stává mi se zle.

Arcibiskup. Před žalným dějem bývá člověk vesel, leč truchlivost' předchází dobrý zdar.

Westmoreland. Pak, strýče, vesel buď, když náhlá strast' jen přišla říci: zítra vzejde slast'.

Arcibiskup. Ba věřte, já okřávám na duchu.

Mowbray. Tím hůř, pravidlo vaše-li jest pravé.

Jásání za jevištěm.

Princ Jan. Mír jest prohlášen, slyšte jaký jásoť!

Mowbray. To sladký zvuk byl by – po vítězství!

Arcibiskup. Mír povahu též mívá výboje, když obě strany čestně zmoženy, a žádná neprohrává.

Princ Jan (*k Westmorelandu*). Jděte, mylorde, a kažte voj náš rozpustiti též.

Odejde Westmoreland.

A, dobrý lorde, dovolte, nech táhnou dle nás zástupy naše, ať přehlédnem ty muže, s nimiž jsme se měli bití.

Arcibiskup. Nuž, jděte, milý lorde Hastingse, ať, než se rozpustí, dle nás potáhnou.

Odejde Hastings.

Princ Jan. Doufám že budem, páni, noc tu spolu.

Westmoreland se vrací.

Nuž, strýče, proč dlí nepohnut voj náš?

Westmoreland. Majíce od vás vůdci rozkaz k stání, nechťi leč na váš hlas se vzdáliti.

Princ Jan. A oni znají svoje povinnosti.

Hastings se vrací.

Hastings. Mylorde, voj náš rozptýlil se právě;

jak mladá býčata, když odjařmena, běží na východ, západ, sever, jih; neb, jak po škole skončené, utíká již každý v domov svůj a k zábavám.

Westmoreland. Lorde Hastingse, to zprávy šťastné, za něž

tě zrádce zatýkám pro velezradu; též vás, arcibiskupe – a lorde Mowbray, pro svrchovanou zradu oba jímám.

Mowbray. Jest jednání to ctné a spravedlivé?

Westmoreland. Jest jím snad spolek váš?

Arcibiskup. Tak víru svou nám zrušit chcete?

Princ Jan. Nezadal jsem žádné Jáť nápravu jen slíbil žalob těch, na něž jste stýskali; tu na mou čest chci v skutek uvést s péčí křesťanskou. Vy, buňiči, však hotovte se chutnat mzdy hodné vzpour a činův jako vaše. Pošetile jste zbraň tu nasebrali, sem přivedli a hlupsky odeslali. Nech bubny zní! stíhejte rozptylencův, ne my, dnes nebe dobylo nám věncův. Stráž odved' zrádce ty ke špalku smrti, na lůžko zrady, k dechu rychlé drti.

Odejdou.

Výjev třetí.

Tatáž část lesa.

Pohluk bitvy. Výpady. Vystoupí Falstaff a Coleville naproti sobě.

Falstaff. Jaké je vaše jméno, pane? jakého stavu jste a odkud rodem, prosím?

Coleville. Jsem rytíř, pane, a jméno mé jest: Colevil z Doliny.

Falstaff. Dobře tedy, Colevil jest vaše jméno, rytíř vaše důstojenství, a místo vaše je dolina. Colevil budiž tak dále vaše jméno, zrádce vaše důstojenství, a žalář vaše místo, – dolina dosti hluboká; tak budete i budoucně Colevilem z Doliny.

Coleville. A vy, nejste-li sir John Falstaff?

Falstaff. Tak hodný muž jako on, ať jsem kdokoliv. Vzdáváte se pane, co? anebo se mám k vůli vám zapotit? Zapotím-li se, budou ty krapky krůpěje tvých milých a budou plakat

pro tvou smrt; pročež vybud' v sobě strach a třas, a pokof se mé milosti!

Coleville. Myslím, že jste sir John Falstaff, a v tom domnění vzdávám se.

Falstaff. Toť mám celou školu jazyků v tomto svém břiše, a ani jeden jazyk ze všech, co jich tam, jiného slova nemluví, než moje jméno. Kdybych měl jenom obyčejné břicho, bylbych dojista nejdělnivější chlapík v Evropě; můj bachor, můj bachor, můj bachor mne přivádí na mizinu. Tu přichází náš polní vůdce.

Vystoupí Princ Jan z Lancastru, Westmoreland a družina.

Princ Jan. Žár minul; ustaňte od honění, a shlučte, milý strýče z Westmorelandu, v střed jeden vojska.

Odejde Westmoreland.

Nuže, Falstaffe!

kdež pak jste vězel po celý ten čas? Když po všem, přicházíte vy? – Pro Bůh, ty líné vaše kousky zlomí jednou dnes nebo zítra šibenici hřbet.

Falstaff. Byloby mi líto, mylorde, kdyby se tak nestalo. Nevěděl jsem arci posud jinak, nežli že výčitky a hana bývají udatnosti odměnou. Zdá se vám snad, že jsem lašťovka nějaká, šipka neb dělová koule? Mohu-liž mít při své chatrné a staré chůzi rychlost' myšlenky? Pospíchal jsem sem s rychlostí na nejkrajnějším konci možnosti, uhonil jsem půl druhá sta poštovských koní, a něco přes to, a zde, jsa cestou celý zhmožděn, zajal jsem ve své čisté a nepokalené statečnosti sir Johna Colevila z Doliny, velezuřivého rytíře a statečného nepřítele. Ale což je to všecko! Spatřiv mne se vzdal, tak že právem smím říci po klikonosném brachu Římském: Já přišel, viděl, zvítězil.

Princ Jan. V tom byla více jeho zdořilost než vaše zásluha.

Falstaff. To nevím; tuto jest a tu jej odevzdávám, a žádám Vaši Milost', nechat' se to запиše mezi ostatní skutky toho dne, sice, při sám Bůh, dám na to složit' obzvláštní písničku, můj vlastní konterfekt nahoře nad ní s Colevilem, líbajícím mě nohu. Budu-li se muset k tomu uteci, a nebudete-li pak vy všickni vyhlížet jako pozlacení dvouhaléri proti mně, a nepřezářím-li já vás na jasném slávy obzoru o tolik, co plný měsíc jiskerky na nebesích, kteréž se zdají býti špendličími hlavičkami proti němu: tedy nevěřte více slovu šlechticovu. Protož mi učíte spravedlnost' a povznete záslužnost'.

Princ Jan. Tvoje je tuze těžká k povznešení.

Falstaff. Tedy ji nechte svítit.

Princ Jan. Tvoje je tuze tlustá k svítění.

Falstaff. Nechte ji tedy dělat co libo, můj vážený lorde, co by mně prospělo, a nazvěte si to jak chcete.

Princ Jan. Jest Colevil tvé jméno?

Coleville. Jest, mylorde.

Princ Jan. Ty's pobuřitel slavný, Coleville.

Falstaff. A slavný věrný poddaný ho jal.

Coleville. Já, pane, jsem jen, jak mí vyšší jsou, již mne sem vedli; dbavše na mou radu, dráž by vám byli přišli, než se stalo.

Falstaff. Nevím, jak vysoko oni sami se cení; ty ale jakožto štědrý chlapík dal jsi sebe zadarmo, a já ti za tebe děkuji.

Vrací se Westmoreland.

Princ Jan. Nuž, nechali jste pronásledování?

Westmoreland. Nazpátky dal se voj, přestávka trvá.

Princ Jan. Pošlete Colevila se spikelci

do Yorku k utrpení popravý.

Pryč, Blunte, s ním, a dobře mi ho sťežte.

Odejdou někteří s Colevilem.

A teď se zdvihněm' k dvoru, pánové!

Slyším, že král, můj otec, těžce stůně.

Novina naše spěchej před námi tam k jeho Milosti, již, strýče, vy

mu doneste k jeho potěše.

My přijdem kvapem střízlivým za vámi.

Falstaff. Vaše Vznešenosti! žádám vás, dovolte mi jíti skrze Glostershire: a když přijdete ku dvoru, račte mi stát v přízni dobrotivým zprávy dáním.

Princ Jan. Nu, s bohem, Falstaffe, já se své strany chci o vás mluvit líp, než zasloužíte.

Odejde.

Falstaff. Prál bych, abyste měl jen také vtip; bylo by to lepší než vaše vévodství. – Pohřichu, tento mladý, střízlivokrevný hoch mne nemá rád; nikdo také nedovede jej rozesmát: – a co se divit, když vína nepije. Z takových usedlých hochův žádný nemůže něčeho řádného dovesti, neboť řídké pití tak ochlazuje jejich krev, a to časté pojídání rybích jídel, že upadávají v druh jakési mužské bledničky; a potom, když se ožení, dostávají holky toliko; jsou to obyčejně blázni a zbabělci, – jakýmiž by ostatně také z nás někteří byli, kdyby nebylo napaření. V dobrém Xeresském víně spočívá v tom ohledu dvojí moc. Ono mi vstoupí do hlavy, vysuší tam všechny bláznivé a hloupé a sražené výpary, jimiž mozek je ochmuřen, činí ji chápavou, bystrou, vynalezavou, plnou hbitých, ohnivých a rozkošných obrazův, kteréž jsouce vyraženy hlasem (jazykem), což jest jejich porod, vtělují se jakožto výtečný vtip. Druhá vlastnost výborného Xeresského vám jest – že zahřívá krev, kterážto, prvé studená a usedavá, nechala játra bělavá a bledá, což jest znamením málomyslnosti a ohroženosti: ale Xeresské to ji ohřívá a žene v oběh ze vnitřností do končin tělesných. Ono osvětluje obličej, kterýž, jako svítlna na věži, všemu ostatnímu království, jež člověk slove, dává napomenutí do zbraně; po tom všickni těla žitelé a drobní duchové z vlastní svých se dostávají vesměs náčelníku svému, srdci; tenť zveličev a napat tímto sborem všeliké skutky srdnatosti koná, a tato odvaha pochází od Xeresského, takže umělost ve zbrani není ničím bez vína, neb toto jí teprv připuzuje k osvědčení sebe; a učenosť – toť pouhá kupa zlata, d'áblem sřežená, až pak ji víno rozkývá a v oběh i užitek přivodí. Odtud to, že princ Hynek jest udaten: neboť studenou krev, přirozeným během po otci zděděnou, on jako hubenou, neúrodnou a holou půdu zahnojil, vzdělal a zoral nadobyčejně snažlivým pitím dobrého a v hodném množství úrodného Xeresského, tak že se stal velice vřelým a udatným. A kdybych tisíc synů měl, první lidská zásada, kteréž bych je vyučoval, musila by být: – odřici se břídkých nápojů a sektu jenom se věnovat.

Vystoupí Bardolf.

Co jest, Bardolfe?

Bardolf. Vojsko jest celé rozpuštěno a šlo domů.

Falstaff. Nech je jít; já půjdu Glostershirem, navštívit pana Roberta Nehlubu, zemana. Já ho již právě mezi prstem a palcem hnětu a brzy jím budu pečtit. Pojd' se mnou.

Odejdou.

Výjev čtvrtý.

Pokoj v paláci Westminsterském.

Vystoupí Král Jindřich, Vévoda Clarence, Princ Humphrey, Warwick a jiní.

Král Jindřich. Nuž, lordové, Bůh dá-li šťastný skon těch sporů před prahem krvácejících, svou mlád' pak k vyšším polím povedeme, jen posvěcených mečův vytasit. Jižť loďstvo hotovo, sebrána moc, za naší vzdálenosti náměstkové po řádu usazení, zkrátka vše dost činí našim přáním; jednak nám se nedostává síly tělesné, i hovíme si, až ti buřiči teď povstali, pod vlády jho se stouli.

Warwick. Z obého potěší se, doufám, brzy váš majestát.

Král Jindřich. Humphreyi z Glostru, synu můj! kdež pak jest princ, váš bratr?

Princ Humphrey. Za to mám, můj kníže, že šel honit do Windsoru.

Král Jindřich. A v jakém spolku?

Princ Humphrey. Nevím, pane můj.

Král Jindřich. Není s ním jeho bratr, Tomáš Clarence?

Princ Humphrey. Ne, milý otče, je zde přítomen.

Clarence. Co žádá král a otec můj?

Král Jindřich. Nic, než tvé dobré, Tomáši Clarence.

Čímž to, že nejsi s princem bratrem tvým?

On tebe miluje, a ty, Tomáši,

jej zanedbáváš. Tyť máš lepší díl ve srdci jeho, než tví bratři všickni.

Ten pěstuj, hochu můj, a čackou službu,

až umru, budeš moci prokázat střednictvím mezi jeho velikostí

a bratřími druhými; protož jej

nelehkou važ, neotup jeho lásku,

nepropas jeho přízně výhodu,

jsa chladný zřín, nepečliv jeho vůle.

Neb milostiv jest, všímá-li si ho kdo.

Onť slzu útrpnosti má a dlaň

otevřenou jak den štědrosti vlídné.

Však ale, byv rozdrážděn, křemen jest,

jak zima rozmrzený a tak prudký

jak bouře ledová při vzhodu dne.

Tuť třeba dobře jeho mysl skoumat.

Z chyb kárej ho, a čiň to uctivě,

když čiješ rozveselenou v něm krev;

lež, mrzut-li, dej na čas mu, na vůli,

až jeho vášně, jako na dnu velryb

tím úsilím se zemdlí. Znej to, synu,

a chráncem staneš se svým přátelům,

prstěncem zlatým, sponkou bratrů tvých;

žeť spojená jich krve nádoba,

byť promíšena jedem poštívání,

(jejž každým způsobem v ni vpustí čas),

věk věkův nezděraví, buď jed mocný

jak oměj neb jak náhlý stělný prach.

Clarence. Chci dbáti naň vši snahou a vši láskou.

Král Jindřich. Proč nejsi při něm v Windsoru, Tomáši?

Clarence. On tam dnes není, on jí v Londýně.

Král Jindřich. A v jakém spolku? můžeš povědít?

Clarence. S Poinsem a s druhy nerozlučnými.

Král Jindřich. Čím půda tučnější, tím hustší býlí.

A on ten čacký obraz mé mladosti

jím postlán jest; o proto též můj žal

přes hodinku mé smrti sáhá dál.

Krev s mého srdce pláče, tvořím-li

v své mysli rysech bezuzdné ty dni

a hnilé časy, jakéž užříte,

až budu já u svojich předkův spát.

Neb když bez uzdy bujná jeho zvůle,

a vášeň, horká krev mu budou rádcí,

když moc a mrhavý spojí se mrav,

ó, na jakých tu vzletí perutech

náruživosti jeho k hrozebným

nebezpečím a k pádu strašlivému!

Warwick. Můj blahosklonný kníže,

vyť zcela mylně ponímáte jej.

Princ Walesský druhy své jen studuje

jak cizí jazyk, jenž-li přiosoben

má být, na nejurážlivější slova

se podívat a jim se učít třeba.

Jednou-li získána, vít' vaše Milost',

že se jich neuzívá dále, než

by známa a nenáviděna byla.
Tak princ zavrhne hrubé výrazy,
své společníky, v čase dospělejším,
a jich památka v něm jen bude žít
co vzor a měřítko, jímž musí měřit
pak Milost' jeho jiných životy,
zlo minulé převrátiv v prospěch svůj.

Král Jindřich. Svou pláštěv zřídka včela opustí
ve zdechlé mrše. – Kdož tu? Westmoreland?

Vystoupí Westmoreland.

Westmoreland. Zdar mému panovníku! nové štěstí
se k tomu množ, kteréž oznámít mám.

Princ Jan Milosti vaší libá ruku,
Mowbray a biskup Scroop, Hastings a všickni
už podléhli jsou káře zákona;
už není z pošvy jeden zpurňý meč,
než všude míru oliva se stře.
Jakým ten skutek zjednan způsobem,
zde můž' pochvilí číst váš majestát,
se všemi podrobnými zběhy zvlášť.

Král Jindřich. O Westmorelande, ty jsi letní ptáče,
co vždy k posledku zimy opěvuje
dne rozbřesknutí. Hle, tu více zvěstí.

Vystoupí Harcourt.

Harcourt. Nepřátel nebe zbav váš majestát,
a povstanou-li proti vám, nech klesnou
jak ti, o nichž přicházím zprávu dát!
Hrabě Northumberlandský a lord Bardolf
jsou s valným vojem Anglických a Skotských
od šerifa z Yorkshiru poraženi,
však způsob a pravdivý pochod bitvy
ten špálíček, tak račte, šíře líčí.

Král Jindřich. A proč z těch dobrých zpráv se rozstonávám?

Což nikdy štěstí, obě naplnivši
své hrsti, nepřichází? vždy jen píše
svá krásná slova písmem nelepým?
Bud' ono dává hlad a žádnou krm,
tož chudým ve zdraví, bud' zase hod,
a chuť odnímá: tak jsou bohatí,
již majíc nadbytek ho neužijí.
Měl bych tu plésat pro ty šťastné zvěsti,
a teď mi slábně zrak, mozek se točí,
ó běda! pojd'te blíž, mně velmi zle!

Omdlí.

Princ Humphrey. Jen zmužilost', Výsosti!

Clarence. Ó královský můj otče!

Westmoreland. Můj svrchovaný pane, proberte se,
prohlédněte!

Warwick. Strpení, princové! ty mdloby, víte,
jsou častěji při jeho Výsosti.

Odstupte, dejte volný vzduch! to přeje.

Clarence. Ne, ne, on dlouho nesnese ty trýzeň.

Strast' trvalá a práce duševní
zed', jíž měl obdán být, tak ztenčily,
žeť život průhlednou ji prolomí.

Princ Humphrey. Mne leká lid; neb siré dědice
a zmetky přírody on předzvidá;
počasí mění mrav svůj, jakby rok
byl přeskočil kolik měsícův spících.

Clarence. Tříkrát nalil se tok bez odlivu,
a starci, časův mluvne kroniky,
řkou, že totéž se dalo krátko dřív,
než velký děd náš, Edward, schřad' a zemřel.

Warwick. Pošeptmo, princí, neb král obžívá.

Princ Humphrey. Ta mrtvice mu jistě zdělá smrt.

Král Jindřich. Prosím vás, zdvihněte a odnesťe mne
do jiné komnaty. Pozvolna, prosím.

*Oni dovedou Krále do vnitřního výklenku pokoje a tam
jej na postel uloží.*

Nečinite hluku, milí přátelé,
ledaby jemně ruka laskavá
šeptala hudbu mdlém duchu mému.

Warwick. Poručte hudbu v druhém pokoji.

Král Jindřich. Položte korunu sem na podušku.

Clarence. Je vpadlý jeho zrak, změnil' se velmi.

Warwick. Méně hluku, méně hluku!

Vystoupí Princ Jindřich.

Princ Jindřich. Kdo viděl vévodu z Clarence?

Clarence. Jsem tady, bratře, plný zármutku.

Princ Jindřich. Což to? dešť' ve dveřích a venku nic?

Jak králi jest?

Princ Humphrey. Ba zle.

Princ Jindřich. Již uslechl

ty dobré zvěsti? rcete mu o nich.

Princ Humphrey. On slyše je změnil se velice.

Princ Jindřich. Jestliže z radosti se roznemohl,
bez lékaře se uzdraví.

Warwick. Nehlučte tak!

Hovořte zticha, milí princové,

král, otec váš, má žádost po spaní.

Clarence. Ustraňme se do jizby vedlejší.

Warwick. Ráčí-li Vaše Milost' s námi jít'?

Princ Jindřich. Ne, zde při králi sedět chci a bdít.

Všickni mimo Prince Jindřicha odejdou.

Proč leží koruna zde na podušce,

jsouc v noci tak neklidným soudruhem?

Ó lesklé břímě, zlatá starosti!

jež brány spánku do kořán otvíráš

po mnohou bděnou noc. – On s ní teď spí!

však ne tak zdravo, půl tak sladce, tvrdě,

jak ten, jenž čelo hrubou čepicí

si obestřev, celičkou noc prochrápe.

O vládčův vznešenosti! když ty tížíš

na nositeli svém, tu sedíš na něm

jak drahá zbroj, nošena v horký den,

chráníc i pálic. U těch dechu bran

tu bez ruchu tkví píрко puchové.

By oddychal, lehounký by ten puch

musil se chvít. Můj kníže laskavý!

Můj otče! – arci, tvrdé jest to spaní.

To spaní jest, jež od zlatého vínu

toho tak mnohé krále Anglické

již urvalo. Tvé na mne právo teď

jsou slzy a smutící krve žal,

jež láska, příroda a dětská vděčnost,

ó drahý otče! hojně tobě vzdá;

mé právo k tobě vládařský ten vínek,

jenž mně po stupni, krvi nejbližšímu

teď připadá. Hle tuto na mně sedí;

(na hlavu korunu si dáváje)

nebe jej chraň! Vší světa sílu vložte

do jedné páže obrovské, nemáť

mi vyrvat ozdoby tu kmene mého.

Já po sobě ji zůstavit chci svým,

jak tebou skráním zanechána mým.

Odejde.

Král Jindřich. Warwicku! Glostře! Clarence!

Vstoupí Warwick s ostatními.

Clarence. Král volal?

Warwick. Co káže vaše Milost'? Jak jest vám?

Král Jindřich. Proč jste mne nechali zde o samotě?

Clarence. Vždyť zůstal princ, můj bratr zde, můj kníže,
jenž na se vzal u vás sedět a bdít.

Král Jindřich. Princ Walesský? a kde jest? chci spatřit jej!
vždyť není tu.

Warwick. Ty dvěře otevřeny jsou, tam vyšel.

Princ Humphrey. Ont' nešel pokojem, kde my jsme stáli.

Král Jindřich. Má koruna!? Kdo ji z podušky vzal?

Warwick. Když, pane můj, jsme vyšli, zůstala zde.

Král Jindřich. Princ ji vzal odsud; vyhledejte jej.

Jest on tak nedočkav, že spaní má za mou smrt'?

Vynajděte ho, lorde Warwicku, a přilajte ho sem.

Odejde Warwick.

Ten jeho čin s mou nemocí se spolčív, pod zem mi pomáhá. Hle, synové, co z vás muž' být, jak náhlá v přirození je vzpoura, zlato-li má na zraku.

Proto-liž otci bláhoví, starostní své spaní ruší přemýšlením, strastmi svůj mozek, kosti svoje klopotem?

Proto tak střádají a hromadí otravné kupy zlata sehnaného, proto tak vykojují pečlivě své syny v umech a vojenském cviku? Jak včely sbírajíce ze všech květův výbornou sladkost', stěžívše voskem nohy, medem ústa v oul obé donášíme, a jak včely jsme za vděk vraždění. Tu trpkou chut' dal otci jeho zisk na smrtném lůžku.

Warwick se vrací.

Nuž, kde jest on, jenž nemůže se dočkat, až jeho přítel neduh cíl můj zkrátí?

Warwick. Můj kníže, v nejbližším pokoji prince jsem nalez', myjícího líbezná svá líce dětinnými slzami, s tak trpným výrazem velkého žalu, žeť ukrutnost', vždy lokající krev, jej spatříc byla by svůj nůž zmyla v těch útlých krůpějích. On sem se běže.

Král Jindřich. Proč ale musil odnest korunu?

Princ Jindřich se vrací.

Hle, tu přichází. – Pojď sem ke mně, Hynku! Opusťte síň, nechte nás samotny.

Odejdou Clarence, Humphrey, lordové atd.

Princ Jindřich. Myslil jsem již, že vás víc neuslyším.

Král Jindřich. Tvé přání zrodilo myšlénku tvou.

Já tobě dlouho trvám, k unavení. Což bažíš tak po prázdném stolci mém, že se chceš mocí odít v moji slávu, než vyzrál čas? Zpozdíly jinochu! ty hledáš velkost', jež tě překoná! Jen málo postrp! neb mé slávy oblak tak slabý vánek ještě vzhůru nosí, že rychle spadne: kalný jest můj den. Ty's ukrad, co v nemnoha hodinách tvým bylo bez viny, a před mou smrtí mé očekávání jsi spečetil.

Tvůj život hlásal, že mne nemiluješ, ty chceš, bych umřel, o tom zbezpečen. Ty's kryl tisíce dyk v myšlénkách svých, jež nabrousil's na kamenném svém srdci, bys půl hodiny života mi zabil.

Jak, nemůžeš mne půl hodiny strpět?

Nuž, tedy jde a vyhrab sám můj hrob, radostným zvonům znít kaž v ucho tvé, že's korunován, ne že já jsem mrtev. Z těch slz, jež by mou rakev měly kropit, učin' balšám, k své hlavy pomazání; jen s prachem zapomenutým mne směs; jenž ti dal život, toho červům dej. Svrhej mé úředníky, ruš mou kázeň, neb nyní přišel čas, formám se smát.

Ted' Jindřich pátý přijal korunu!

Hoj! na vrch marnosti! královská slávo,

dolů! vy moudří rádci všickni pryč!

A k dvoru Anglickému sběhněte se ze všech krajův marnosti opičáci.

Ted' pohraniční sousedé, svůj odmet vyklid'te ven; máte-li zpusťilce, co kleje, pije, tančí, v noci hejří, co loupeží a vraždí, konaje nejstarší hřích na nejnovější způsob, již odlejte si, víc vás nemá bouřit.

Anglicko jeho hřichy ozlatí, Anglicko dá mu úřad, čest' a moc. Neb Jindřich pátý sejme spjaté zvůli bezděčnou uzdu, a to divé zvíře svůj zatne zub do všechné nevinny.

O nebohá má zem, chorá od ran svých občanův! Když nemohla má péče tvou bujnost' obmezit, co z tebe bude, až bujnost' jen se stane péčí tvou?

Ó budeš opět šírou pustinou hostící vlkův svůj pradávny rod!

Princ Jindřich (*kleče*). Opuštění, můj otče! Slzí mých

jen vlhká závada mně vzala řeč, že nepřetrhl jsem ty bolné dūtky, než domluvil jste v hoří, já než vyslech' až potud jejich proud. Zde vaše koruna.

Ten, jenž korunu nosí nesmrtelně, na dlouho vám ji chraň! – Je-li mi dražší, než vaše čest a sláva, nikdy at' od pokory té nevstanu, již vnuká mi nejvěrnější, v nitru dětská mysl, z té ponížené vnější úklony.

Bud' Bůh mi svědkem, když jsem vstoupiv sem nepostřeh' dechu v vaší Vznesenosti, jak v srdci mne to bodlo! Pakli lísam, ó, at' v nynější zemru divokosti, at' nežiji, nevěřícímu světu ukázat čestnou změnu, již zamýšlím.

Přišed přihlédnout k vám, vás mrtvým soudě (a mrtvým moh' jste býť již jмін, můj vládce)

mluvil jsem k koruně, jak citelné, a jak ji haněl: [„]Strast' na tobě lpící se nasytila tělem otce mého, protož ty zlato dobré špatným jsi.

Jiné, jsouc méně čisté, víc bud' ctěno, neb dlouží život v léku pitelném;³⁸⁾

ty však jsouc ryzé, ctěné, slavené, vyssálo's nositele svého.“ Takto, ó královský můj pane, vině ji,

dal jsem ji na hlavu, bych vyjednal s ní jak s vrahem, ubivším mou přede tváří mi otce, spor věrného dědice.

Však plesem rozehrála-li mou krev, neb pyšností mou mysl nadchnula, neb jaký zpuřný-li a marný duch s nejmenší sklonností, jí k sobě vítat, dal ve mně jejím vнадám přístupu: at' navždy Bůh ji vzdálí hlavy mé, at' učiněn jsem, jak nejchudší otrok, jenž se strachem a hrůzou před ní klečí.

Král Jindřich. Ó synu můj!

Nebe ti vnuklo, bys ji odtud vzal, bys lásku otcovu tím více získal, anoť tak moudře řečníš v omluvu.

Pojď sem, můj Hynku, sedni k mému loži, a slyš, myslím, poslední ještě radu, již mohu dát. Vít' nebe, synu můj, jakými zatačkami, křivochody té koruny jsem nabył; seznal jsem, jak nepevně se chvěla na mé hlavě.

Vystoupí David.

Na tebe přejde s lepším poklidem
a s lepším míněním i stvrzením;
neb všechna skvrna mého nabytí
jde se mnou do hrobu. Na mně se zdála
jen jako čest, urvaná smělčí rukou,
a žili mnozí, již mně předstírali,
že jsem ji nabyl jejich pomocí,
čímž denně rostl spor a krve tok,
raníc zdánlivý mír; s nebezpečím jsem,
jak vidíš, přemoh' smělé ty strašáky,
neb celá vláda má jen byla výjev
tohoto obsahu; teď však má smrt'
vše zjinačí, neb co byl u mne úryv,
případně tobě na pěknější způsob,
jenž nástupnictvím nosíš korunu.
Však třebaš jistě' stojíš, než já stál,
dost pevným ještě nejsi, dokud stesky
jsou svěží, a mým všechněm přátelům,
jež musíš učinit přátely svými,
jsou čerstvě vzatá žahadla a zuby,
jichž dravým jednáním jsem prv byl zvýšen,
a jejichž silou bylo mi se bát,
zas býti svrženu; bych předšel to,
jsem zničil několik a měl teď záměr,
vyvésti mnohé v zaslíbenou zem,
by mír a tiché bydlo příliš zblízka
v mou zprávu nedaly jim zřít. Tak, Hynku,
buď zřetel tvůj, neprázdnit vratké myslí
cizími zápasy, ať činnost' v dále
památku dnův minuvších zahladí.
Víc chtěl bych, – však mé plíce jsou tak vetché,
žeť síla k mluvení mi zcela schází.
Jak já jsem vínku nabyl, odpusť Bože!
a dej, ať u tebe to jde na věčné lože!

Princ Jindřich. Můj milostivý vládce!
Vy jste získal, nosil, bránil, dal mi ji,
toť državy své právem užiji,
kterouž já s více než obecnou péčí
chci bránit ode všeho světa léčí.

Vystoupí Princ Jan z Lancastru, Warwick, lordové a jiní.

Král Jindřich. Hle, hle, tu vchází můj Jan z Lancastru.

Princ Jan. Zdraví, mír, štěstí, královský můj otče!

Král Jindřich. Ty mně přinášíš mír a štěstí, synu,
však běda! zdraví na mladistvém křídle
odlétlo s trupu toho schrádlého.

Pohledem na tě běže zemská činnost
má konec svůj. Kde pak je mylord Warwick?

Princ Jindřich. Mylorde z Warwicku!

Král Jindřich. Zdaž přezděno nějaké zvláštní jméno
té komnatě, kdež nejprve jsem omdlel?

Warwick. Jerusalém jest zvána, pane můj.

Král Jindřich. Buď Bůh pochválen! – zde můj život skončí.

Byloť mi věštěno před mnoha léty,
že neumru, kromě v Jerusalemě,
což já jsem mylně bral za svatou zem.
Nuž, doneste mne tam na lůžko časné,
v onom Jerusalemě Jindřich shasne.

Odejdou.

Jednání páté.Výjev první.

V Glostershiru. Síň v Nehlubově domě.

Vystoupí Nehluba, Falstaff, Bardolf a Panošek.

Nehluba. U všech černých, pane, nesmíte od nás tuto noc. –
Hej, já řku, Davide!

Falstaff. Musíte mne omluvit, pane Roberte Nehlubo.

Nehluba. Já vás nechci omluvit, nechci vás míti omluvena,
omluvy nebudou připuštěny, tu žádná omluva nepomůže, já
vás nechci mít omluvena. – Hej, Davide!

David. Zde jsem, pane.

Nehluba. Davide, Davide, Davide, – co pak jsem chtěl říci,
Davide, co pak jsem chtěl říci: ano pravda, Jirka kuchař,
přikaz mu, aby přišel sem. – Sir Johne, já vás nechci míti
omluvena.

David. Ano, pane, stane se. – Tyto úřední rozkazy nemohou
být vykonány – a což pak, pane, máme na předpolí zasít
pšenici?

Nehluba. Červenou pšenici, Davide. – Ale abysme
nezapomněli na Jirku, kuchaře, jsou-li pak tu nějaká
holoubátka?

David. Ano, jsou. Tady je zase kovářův oučet za podkování a
železné náčiní ke pluhům.

Nehluba. Ať se to spočte a vyplatí. – Sir Johne, já vás nechci
mít vymluvena.

David. Potom se musí, milostpane, dát nový řetěz k
studničnému vědru na každý způsob udělat. – A myslíte,
milostpane, Jirkovi něco strhnout ze mzdy za ten pytel, co
ztratil posledně o Hinckley'ském jarmarce?

Nehluba. Ať ho nahradí. – Nějaká holoubátka, Davide, pár
krátkonohých slepic, skopovou kejtu a nějakou chutnou
drobnou míchaninku, pověz to Jirkovi kuchaři.

David. Zůstane zde ten bojovník přes noc, milostpane?

Nehluba. Ano, Davide. Chci, aby byl dobře uctěn. Přítel u
dvora je lepší nežli peníz v kapse. Chovejte se k jeho lidem
dobře, neboť jsou arcišelmy a za zády by nás očerňovali.

David. Hůř nebudou, než jsou sami za zády očernění, neboť
mají ku podivu špinavé prádlo na těle.

Nehluba. Dobrý nápad, Davide. Jdi po své práci, Davide!

David. Prosim vás, milostpane, zastáňte se Vilíma Visora z
Woncotu proti Clementu Perkesovi [z] Hůrky.

Nehluba. Mnoho stížností dochází na toho Visora, Davide;
Visor je zatrolená šelma, pokud ho znám.

David. Připouštím Vašnosti, že je šelma, ale však Bůh nedej,
aby nemohl šelma dojíti nějakého zastání na přímělu
svého přítele. Poctivý muž, milostpane, dovede sám za sebe
mluvit, co šelmě není možná. Já jsem Vašnosti sloužil
celých osm let, a nemohu-li jednou neb dvakrát za čtvrt
roku vysekat šelmu proti poctivému muži, tuť mám velmi
malý úvěrek u Vašnosti. Tento šelma jest můj vážený přítel,
milostpane, pročež Vašnost za to prosím, dopřejte mu toho
zastání.

Nehluba. Nu, je dobře, pravím ti, nemá se mu nic státi.
Dohlídni venku, Davide.

David odejde.

Kde pak jste, sir Johne? Pojd'te, zujte boty. Dejte mi ruku,
pane Bardolfe.

Bardolf. Těším se z toho, že vaši Urozenost' vidím.

Nehluba. Děkuji vám od srdce, milý pane Bardolfe! (*K*
Panošku) I vítěj, můj štíhlý chlapíku. Pojd'te, sir Johne.
Odejde.

Falstaff. Já přijdu hned za vámi, dobrý pane Roberte Nehlubo.
– Bardolfe, dohlédni k našim koňům.

Bardolf a Panošek odejdou.

Kdybych byl na samé parkosky rozpilován, stačil bych na
čtyři tucty takových vousatých poustevnických holí, jako
ten pan Nehluba. Je to na div znamenitá věc, vidět tu
makavou souzvučnost' jeho služebných duchů s jeho
duchem. Oni, že jej pozorují, počínají si jako pošetilí sudí,
on, že s nimi obcuje, přeměnil se v soudcovkého sloužícího.
Jejich myslí jsou společným zacházením tak manželsky
spojeny, že jednomyslně na jedno místo se slétají, jako to
divoké husy dělají. Kdybych měl co žádati na panu
Nehlubovi, naklonil bych si tím jeho lidi, že bych jim
přikládal vliv na jejich pána, naopak, maje něco na jeho
lidech, připochlebil bych se k panu Nehlubovi vyznáním, že
nedovede nikdo tak rozkazovat svým služebným. Jisto jest,
že buď moudré chování, buď zpozdilý mrav tak jako

nakažlivé nemoci lidé jeden od druhého přijímají; pročež at každý dobrý pozor dá, jaké společnosti se přidružuje. Z toho Nehluby upravím si látky dost, abych jí prince Jindřicha v ustavičném smíchu udržel, po celý čas, coby obnosil šest nových mód (což trvá asi tak dlouho jako čtyři soudní lhůty anebo dvě žaloby dlužní), a on se mi bude smát bez *intervallův*. Ó, to je mnoho, co dovede lež, křivá přísaha a žert s vážnou brví při chlapíkovi, kterýž jakživ neměl bolesti v ramenech! O! uvidíte se ho smát, až se bude jeho tvář podobat mokrému plášti, nedbale složenému.

Nehluba (*ze vnitř*). Sir Johne!

Falstaff. Již jdu, pane Nehlubo, již jdu, pane Nehlubo.
Odejde.

Výjev druhý.

Pokoj v paláci Westminsterském.

Vystoupí Warwick a Nejvyšší sudí.

Warwick. Mylorde nejvyšší sudí, kam jde cesta?

Nejvyšší sudí. Kterakž se vede králi?

Warwick. Ó dobře; jeho strast' je skončena.

Nejvyšší sudí. Snad neumřel?

Warwick. Šelť cestou přirození,
a našim zábyvům nežije víc.

Nejvyšší sudí. Kéž by mě byl můj král povolal s sebou;
služba, již jsem mu věrně zastával
za živobytí, ostavila mne
teď poodkrytého všem ústrkům.

Warwick. Ba, mladý král vás, myslím, nemá rád.

Nejvyšší sudí. Vím, že nemá, a proto zbrojím se,
bych vyšel doby okolnostem vstříc,
jimž nelze škareděj' se na mne dívat,
než obraznost má si to maluje.

*Vystoupí Princ Jan, Princ Humphrey, Vévoda Clarence,
Westmoreland a jiní.*

Warwick. Hle! truchlý kmen mrtvého Jindřicha.

Ó kéž živoucí Jindřich smýšlení
nejšpatnějšího těch tří pánův měl;
mnohýt' by zůstal čacký muž na místě,
jenž musí mrzkým duším předek dáti.

Nejvyšší sudí. Ach! teskno mi, že vše se převrhne.

Princ Jan. Dobrýtro, strýče Warwicku!

Princ Humphrey, Clarence. Dobrýtro, strýče!

Princ Jan. Potkání naše jest jak mužův, řeč
zapomněvších.

Warwick. My nezapomněli,
však příliš truchlivý jest předmět náš,
by mnoho řečí připouštěl.

Princ Jan. Nuž, mír buď s ním, jenž učinil nás truchlé.

Nejvyšší sudí. Mír s námi, bychom neztruchleli více.

Princ Humphrey. Ó mylorde, vy přítele jste ztratil
zajisté; moh' bych na to přísahat,
že od líčené strasti tuto tvář
jste nevypůjčil, že jest vaší vlastní.

Princ Jan. Ač nikdo neví, jakou přízeň najde,
však nejmrazivější vám kyne čáka.

Tím víc mi žal; přál bych, by jinak bylo.

Clarence. Ba, teď musíte pěkná slova dávat
sir Johnu Falstaffu, což proti proudu
vážnosti vaší plove.

Nejvyšší sudí. Drazí principi,
co činil jsem, to počestně jsem činil,
nestranným veden duše vnuknutím;
a neshledáte nikdy, žebych zebrał
o prominutí bídné, vyskuhrané.
Sklamá-li věrnost', přímá nevina,
půjduť za nebožtíkem králem svým,
a povím mu, kdo poslal mne za ním.

Warwick. Tu přichází princ.

Vystoupí Král Jindřich V.

Nejvyšší sudí. Dobrýtro, nebe chraň váš majestát.

Král. To nové, skvostné roucho, majestát,
mně neseď tak volně, jak vy mníte.

Bratři, vy směšujete smutek svůj
s jakousi bázní; jest tu anglický
a ne turecký dvůr, ne Amurat
za Amuratem, Jindřich za Jindřichem
stoupá na trůn.³⁹⁾ Však smuťte, milý bratři,
neb ať díím pravdu, mile vám to sluší;
strast' jeví se tak královskou ve vás,
že se nadál chci v hloubi srdce svého
odíti v tento kroj. Nuž, tedy smuťte,
leč neživte víc smutku, milí bratři,
než co jest břímě společné nás všech.
O mně, při sám Bůh, buďte ujištěni,
že chci být bratrem vám a otcem též.
Vy na mne vložte pouze lásku svou,
já vaše péče vzložím na sebe.
Plačte, že Jindřich umřel, plačte se mnou;
však Jindřich žije, jenž ty slzy změní
v přehojné blaženosti hodiny.

Princ Jan a druzi. My doufáme tak ve váš majestát.

Král. Vy divně na mne hledíte, (*k Nejvyššímu sudímu*)
zvláště,
jste tuším jist, že v lásce vás nemám.

Nejvyšší sudí. Jsem jist, že právě byv na míru vzat,
nedal jsem žádné vaší Milosti,
mne nenávidět, příčiny.

Král. Jak, žádné?

Jak moh' by princ mých velkých nadějí
tak velké urážky od vás zapomnit?
Což zhanět, ztupit, poslat do vězení
dědice Anglicka, to bylo málo?

Muž' se to v Léthě smýt a zapomenout?

Nejvyšší sudí. Já tehdy otce vašeho zastával,
ve mně byl obraz jeho mocnosti;
a v plnění tom jeho zákona,
když pro obecnost' byl jsem zaměstnán,
tu líbilo se vaší Výsosti,
mé místo s očí pustit, velebnost'
a mocnost zákona a řádu země,
jak obraz králův, jež jsem představoval,
a udeřit mne v samém sídle soudu.
Tu, dav své právomoci smělý průchod,
co znectitele otce vašeho
dal jsem vás zatknout. Byl-li čin ten špatný,
nuž, přejte sobě, diadém teď nose,
mít syna, jenž by rušil příkaz váš,
strh' spravedlnost' s vážné vaší křesle,
po zákonu šlapal a ztupil meč,
chránící jistotu a pokoj váš,
ba víc, by zhaněl královský váš obraz,
bral v posměch skutky vaše, plněné
od druhé osoby. Své královské
se myslí tažte; při tu za svou mějte,
vy buďte otcem a připuštěte syna,
slyšte svou důstojnost' tak zneváženu,
svůj nejhroznější zákon znevěčený,
svým synem sama sebe zlehčena.
A pak mne vizte, jak se vás zastávám,
a vaší mocí mírně krotím jej.
To chladně uváživ, pak suďte mne,
a jakže král jste, rcete v slávě své:
co činil jsem, by znectilo mé místo,
mou osobu, neb svrchovanost' krále?

Král. Jest pravda, sudí, vážíte to dobře,
pročež tak mějte vždy vážky a meč;
i přejí, by vždy rostla vaše čest,
až dočkáte se, vida syna mého

vás urazit a poslechnout jak já.
 Tak dočkám se, že otce vyřknu slova:
 Jsem šťasten, maje tak smělého sluhu,
 že na mém vlastním synu konal právo,
 neméně šťasten pro takého syna,
 jenž tak povolně vzdal svou vznešenost
 do rukou práva. Vy jste zatknul mne,
 začez já vtékám v ruku vaší meč
 bez poškvrný, jehož jste uměl užít,
 s tou výminkou, že s tímže smělým, přímým
 a nestranným jej duchem ponese,
 jež osvědčil jste ke mně. Zde má ruka;
 vy budete jak otec mému mládí,
 můj hlas má znít dle vaší náповědi,
 já skloním a ponížím zámysly své
 pod zkušenou, věhlasnou vaši zprávu.
 A věřte mi, prosím vás, princové,
 můj otec vzal mou bujnost' ve svůj hrob;
 neb v jeho rově leží vášně mé,
 a s jeho duchem smuten já jsem živ,
 bych světa obávání zahanbil,
 bych zmařil prorocství a vyhladil
 nehodné domnění, jež podle zdání
 mne odsoudilo. Mojí krve tok
 v marnosti zpupně podnes ve mně proudil,
 teď obrací se, v moře vtéká zpět,
 kdež s proudův veletokem promíchán
 již dál má téct v označné velebnosti.
 Nyní svoláme parlamentu sněm
 svůj vznešený, a členy takové
 věhlasné radě zvolíme, že bude
 si kráčet naší říše velikán
 ve stejné řadě s nejlíp spravovaným
 zároveň národem; žeť mír i válka,
 neb obě pojednou, se stanou nám
 jak dobrá známost' a domácí věc;
 (*jak Nejvyššímu sudímu*) v čemž otče vy svým věhlasem nás
 řiďte!
 Odbyvše korunaci zahájíme,
 jak již jsem připomněl, svůj valný sněm.
 A (Boha k dobrým úmyslům svým vzývám!)
 ni princ, ni peer nemá si právem přátí,
 ať Jindřichu Bůh šťastných dnův ukrátí.

Odejdou.

Výjev třetí.

V Glostershiru. Zahradka při Nehlubově domu.

Vystoupí Falstaff, Nehluba, Tichý, Bardolf, Panošek a David.

Nehluba. Věřu, vy se musíte na mou štěpnici podívat, tam v besídce pojíme lonských zlatých renetek, které jsem sám štěpoval, k tomu nějaký talíř kmínových lahůdek a tak dále. Pojd'te, strýčku Tichý, a pak do postele.
Falstaff. Bůh ví, máte tu roztomilé obydlí a bohaté.
Nehluba. Pusté, pusté, pusté, samí žebráci, samí žebráci, sir Johne – arcit' dobrý tu vzduch. Prostří, Davide, prostří; hezky tak, Davide.
Falstaff. Ten David jest vám k dobré potřebě, on je váš posluha i váš hospodář.
Nehluba. Hodný chlapík, hodný chlapík, sir Johne. Saprmente, to jsem pil mnoho sektu při večeri: – ano, hodný chlapík. A teď se posad'te, teď se posad'te! pojd'te strýčku!
Tichý. Ach, brachu, já řku, my nebudem – (*zpívá*) nic dělat, než jíst a dobře se mít, za veselý rok nebi vděční být, když masa je láce a drahota žen, a šprýmovní hoši se hemží jen tak vesele, a pospolu vždy tak vesele.
Falstaff. I totě veselé srdce! Milý pane Tichý, na to hned vám

připiju na zdraví.

Nehluba. Nalej panu Bardolfovi vína, Davide.

David. Drahý pane, sedněte!

Usazuje Bardolfa a Panoška u druhého stolu.

Budu hned zas u vás, – předrahý pane, posad'te se. – Pane panošku, drahý pane panošku, posad'te se. Ať slouží ke zdraví. Čeho se nedostává v jídle, nahradíme pitím. Ale musíte odpuštit, dobrá vůle je všecko, co máme.

Odejde.

Nehluba. Buďte vesel, pane Bardolfe, a můj malý vojáčku tam, buďte také vesel.

Tichý (*zpívá*). Vesel se, vesel, žena má je jak všechny, neb ženské, ty krátké, ty velké jsou štekny, jest veselá síň, kde jen vousy jsou pěkný.

A vítěj veselý masopust!

Vesel se, vesel atd.

Falstaff. To bych si nebyl pomyslel, že by moh' pan Tichý přijít do takového ohně.

Tichý. Kdo, já? Já vám už byl vesel ne jednou, ale vícekrát přede dneškem.

Vrací se David.

David. Tu je pro vás talíř kožených jablek.

Postaví ho před Bardolfa.

Nehluba. Davide!

David. Vašnosti poroučíte? (*K Bardolfovi*) Hned budu zas u vás. – Sklenku vína, milostpane?

Tichý (*zpívá*). Sklenku vína – jiskravý, jasný nápoj žlutavý já své milé piju na zdraví.

A veselý duch žije dlouho.

Falstaff. Dobře máte, pane Tichý.

Tichý. I my chceme být veselí; nyní teprv přijde sladká doba noci.

Falstaff. Zdraví a dlouhý život, pane Tichý!

Tichý (*zpívá*). Plňte puhr a dejte mi sem, až na dno jej směle vyprázdním.

Nehluba. Poctivý Bardolfe, buď mi vítán. Nedostává-li se čeho, a neozveš-li se, vyčti to sobě samému. Jsi mi vítána, má malounká šelmičko! Věřu od srdce mi vítajte. Já připíjím panu Bardolfu a všechněm kavalírům v Londýně.

David. Doufám spatřiti jednou Londýn, dřívě než umru.

Bardolf. Kdybych vás tam tak uhlídal, Davide –

Nehluba. Saprment, vy byste spolu jistě rozbili čtvrt vědru dno. Ha, ha, není-li pravda, pane Bardolfe?

Bardolf. Ano, pane, po pintách.

Nehluba. Boží blesky, děkuji pěkně. – Šelma vám pořád ještě z očí kouká, na mou věru, a více se vás nespustí, ona je s vámi zrozena.

Bardolf. A já se jí nespustím, pane.

Nehluba. No, to jest po královsku řečeno. Nedejte si ničeho scházet, buďte veselí.

Slyšeti klepání.

Podívejte se, kdo to je za dveřmi. Ho! kdo to klepá?

David odejde.

Falstaff (*k Tichému, vypivšímu plnou sklenici*). Nu, nyní jste mi předce připil na zdraví.

Tichý (*zpívá*). Připij mně, a na rytířství bij mě, Samingo.⁴⁰⁾

Není-li to tak?

Falstaff. Je to tak.

Tichý. Že je? nu tedy vyznejte, že starý člověk předce také ještě něco umí.

Vrací se David.

David. S dovolením vaší Milosti, jest zde jakýsi Pistol, přichází ode dvora s novinami.

Falstaff. Ode dvora? Ať vejde.

Vystoupí Pistol.

Falstaff. Nu jak jest, Pistole?

Pistol. Bůh vás pozdrav, sir Johne.

Falstaff. Jaký vítr vás sem zavál, Pistole?

Pistol. Ne zlý ten vítr, jenž nikoho k dobrému nezavívá. – Rozmilý rytíři, ty's nyní jedním z největších mužů v království.

Tichý. Při boží rodičce, mám za to, že jím jest, vyjmouce kmotra Puffa z Barsona.

Pistol. Puff?

Puff ve tvůj chřtán, ty – babská, mrzká sketo!

Sir Johne, jsem tvůj Pistol a tvůj druh,
a hurly-burly k tobě jechal jsem,
a nesu noviny a blahověsti,
a zlaté doby, šťastné, drahé zprávy.

Falstaff. Prosim tě nyní, abys je vyklopil jakožto člověk z tohoto světa.

Bardolf. Balatku za svět a světáctví mrzké!
mluvím o Africe a zlatých slastech.

Falstaff. Ó mrzký Asyrčane, jaké zprávy?
nech král Cophetua jich pravdu zví.

Tichý (zpívá). A Robinhood, Scarlet a John.

Pistol. Smějí se mrchy psi tak přičít Helikonům?
a dobré zprávy tak být ztupeny?

Pak, Pistole, vlož hlavu v Vzteklic lúno.

Nehlubu. Počestný pane, vašemu chování nerozumím.

Pistol. Nuž, tedy proto kvílejí!

Nehlubu. S odpuštěním, pane. Přicházíte-li s novinkami ode dvora, tedy soudím, že zbývá jenom dvojí cesta, buď to je povědět, aneb si je ponechat. Já stojím, pane, v důstojenství úřadu králova.

Pistol. Jakého krále, mluv, Bezoňane, neb umřeš!

Nehlubu. Krále Jindřicha.

Pistol. Jindřicha čtvrtého či pátého?

Nehlubu. Jindřicha čtvrtého.

Pistol. Balatku za tvůj ouřad.

Sir Johne, útlý tvůj beránek stal se králem,
teď Jindřich pátý vládne. Pravdu díím.

Jestliže Pistol lže, čiňte mu tak,
a ukažte mu fík, jak hrdý Španěl.⁴¹⁾

Falstaff. Jakže, jest mrtev starý král?

Pistol. Jak hřeb ve vratech; pravda jest, co pravím.

Falstaff. Pryč, Bardolfě, osedlej mi koně. Pane Roberte Nehlubu, vyvol si, jaký úřad v zemi chceš, jest tvůj. Pistole, já tě desaterými hodnotami nabiju.

Bardolf. O radostný dni! – Nevzal bych rytířství za své štěstí.

Pistol. Co? nesu-liž dobré noviny?

Falstaff. Odneste pana Tichého do postele. Pane Nehlubu, mylorde Nehlubu, buďte čím chcete, já jsem domovní zpravce Štěstěny. Obujte si boty, pojedeme celou noc. – Ó roztomilý Pistole. – Pryč, Bardolfě.

Bardolf odejde.

Pojď, Pistole, oznam mně více, a při tom si vymysli, co by tě tak těšilo. – Boty, boty, pane Nehlubu. Víím, že mladý král po mně chřadne. Vezměme koně, ať jsou číkoliv: zákony Anglicka jsou po mém rozkazu. Blaze těm, kdož byli mými přátely, a běda nejvyššímu sudímu.

Pistol. Nech supi šerední mu žerou na plících!

Kde jindy vedený jest život? oni mní.

Nu, zde jest, vítej, šťastný ty mně dni!

Odejdou.

Výjev čtvrtý.

Ulice v Londýně.

Vystoupí drábové, přivláčejíce Hostinskou Obratnou a Dorotku Drchotovou.

Hostinská. A ne, ty arcizloději. Přála bych si teď umřít, jen abysi ty byl za to oběšen; tys mi vyvrtnul z kloubu lopatku.

1. Dráb. Policajti mně ji vydali, a výprasku dostane dost, za to jí stojím; jeden člověk nebo dva byli k vůli ní nedávno

zabiti.

Dorotka. Klíšťáku, klíšťáku, ty lžeš! Pojď sem, já ti něco povím, ty drškotvárný taškáři: jestli to dítě, s kterým chodím, se zmrhá, byl bys učinil lépe, kdybysi byl svoji matku zbil, ty zloději s papírovou tváří.

Hostinská. Ó božičku, kéžby tu byl sir John, ten by dnes někomu krvavý den připravil. Ale já doufám v Boha, že plod jejího života na zmar přijde.

1. Dráb. Až se to stane, vydá se vám tucet podušek nazpět, teď jich máte jenom jedenáct.⁴²⁾ Pojďte, poručím vám jíti se mnou, neboť muž ten jest mrtev, jehož jste vy a Pistol mezi sebou ubili.

Dorotka. Já ti něco povím, ty mužičku na uhelníku; za to máš být jak náleží vytřískán, ty modrokabátný darebáku, ty škaredý, vyhladovělý karabáčnicku; nebude-li ti za to vytřískáno, odříkám se na věky polosuknic.⁴³⁾

1. Dráb. Pojďte, pojďte, vy bloudící rytířko, pojďte již.

Hostinská. O že takto vítězí právo nad mocí!⁴⁴⁾ Nu, ale z utrpení vzejde utěšení.

Dorotka. Pojďte, vy taškáři, pojďte a dovedte mne k soudci.

Hostinská. Ano, pojďte vy vychrталý hafane!

Dorotka. Kmotře smrti, kmotře kostlivče!

Hostinská. Vy pouhá hanatomie!

Dorotka. Pojďte vy hubenče, pojďte vy šibale!

1. Dráb. Vždyť je dobře.

Odejdou.

Výjev pátý.

Veřejné náměstí blíže Westminster-Abbey.

Vystoupí dva sloužící, stelouce síti.

1. Sloužící. Více síti, více síti!

2. Sloužící. Trouby dvakrát zněly.

1. Sloužící. Budou dvě hodiny, nežli přijdou od korunací. – Honem, honem!

Vystoupí Falstaff, Nehlubu, Pistol, Bardolf a Panošek.

Falstaff. Stůjte tady při mně, pane Roberte Nehlubu, já to udělám, že vám král nějakou milost prokáže; já na něho zablíkám, jak okolo půjde, a dejte jenom pozor na tu tvář, kterou mně ukáže.

Pistol. Bůh žehnej tvým plícím, udatný rytíři.

Falstaff. Pojď sem, Pistole, postav se za mne. (*K Nehlubovi*) Ó, jen kdybych byl měl času, dát si dělat nové livreje, byl bych na to těch tisíc liber obětoval, co jsem od vás vypůjčil. Ale co škodí, tento chudý výstup lépe poslouží, svědčí o horlivosti, s nížto jsem přišel jej spatřit.

Nehlubu. Ano, svědčí.

Falstaff. Svědčí o upřímnosti mé lásky.

Nehlubu. Ano, svědčí.

Falstaff. O mé oddanosti.

Nehlubu. Ba svědčí, svědčí, svědčí.

Falstaff. Totižto, celý den a celou noc jeti a se nerozmýšleti, a na nic jiného nemysleti; nemíti trpělivost, abych se úhledněji vystrojil.

Nehlubu. To nemůže být patrnější.

Falstaff. Ale čekati zde od cesty umazán, a nedočkavostí se potě, abych jej uviděl, na nic jiného nemysle, na všechny ostatní věci zapomenuv, jako kdyby nic jiného nebylo na práci, než jedině viděti jej.

Pistol. Toť *semper idem*, neb *absque hoc nihil est*, toť všechno všude jest.

Nehlubu. Tak jest, opravdu.

Pistol. Rytíři, roznítím tvá čacká játra, a učiním tě zuřivým. Dorotka tvá, Helena tvých myšlének zpanilých jest v nízké vazbě, v sklepu jedovém, tam vlečena od přenehodné ruky špinavé. Rozvztekli z černé sluje mstu s divým Alekty hádětem, neb Dorotka sedí; já Pistol, pravdu díím.

Falstaff. Já ji vysvobodím.

Volání za scénou a troubení.

Pistol. A moře řve, a zazněl hlahol trub.

Vystoupí Král a jeho průvod, v němž i Nejvyšší sudí.

Falstaff. Bůh zachovej tvou Milost', králi Jindro, můj královský Jindro!

Pistol. Nebe tě strážně chraň, přeskvělý slávy pni!

Falstaff. Bůh tebe zachovej, zlatoušku můj.

Král. Nejvyšší sudí, promluvte s tím marným mužem.

Nejvyšší sudí. Máte-li rozum? víte-li co mluvíte?

Falstaff. Můj králi! Joviši! mé srdce! k tobě volám.

Král. Neznám tě, starče; jdiž na modlení.

Vlas bílý špatně sluší šprýmaři.

Jáť dlouho snil o muži podobném,

tak naduřeném, starém, světačivém;

však procitnuv opovrhám svým snem.

Své tělo příště zmenši, zmnož si milost';

nech hýření: věz to, že zívá hrob

tříkrát šíř na tebe, než na jiné.

Neodpovídej šprýmům blázna mně,⁴⁵⁾

i nemni, že jsem tentýž, jenž jsem byl;

nebt' nebe ví a svět to zakusí,

že odvrh' jsem svou bytost' bývalou;

tak ty odmrštím, s nimiž jsem byl společen.

Až uslyšíš, že jsem, čím jsem byl dřív,

přiblíž se mi, a budeš zas, čím's byl,

pěstoun a živitel mé bujnosti.

Až dotud pod smrtí tě vypovídám,

jak druhé svědce své, bys nepřiblížil

k naší se osobě na deset mil.

Co sluší k výživě, vám poskytnu,

by nedostatek k zlému nehnal vás;

když uslechnem o našem polepšení,

pak vás, dle vašich nadání a sil

chcem upotřebit. (*K Nejvyššímu sudímu*) Váš to úkol buď,

mylorde,

by vykonán byl obsah našich slov.

Již dál! –

Král a jeho průvod odejdou.

Falstaff. Pane Nehlubo, já jsem vám tisíc liber dlužen.

Nehluba. Ba ovšem, sir Johne, a prosím vás, abyste mi je dal s sebou domů.

Falstaff. To půjde ztěžka, pane Nehlubo. Nekormuťte se proto; uvidíte, že si pro mne pošle soukromí; vidíte, on se tak musí tvářit před světem. Nemějte starost' o své povýšení; já budu ještě ten muž, jenž vás velikým učiní.

Nehluba. Nenahlížím jak, leda byste mi dal svou kazajku a vycpal mne slámou. Žádám vás, milý sir Johne, vydejte mi pět set z mého tisíce.

Falstaff. Pane, já chci být tak dobrým, jako mé slovo; co jste slyšel, byla pouhá larva.

Nehluba. Larva, ve kteréž, jak se obávám, umřete, sir Johne.

Falstaff. Nebojte se žádných larev, pojďte se mnou obědvat.

Pojďte zástupníku Pistole, pojďte Bardolfe. – Však já budu brzy s večera ku dvoru povolán.

Vrací se Princ Jan, Nejvyšší sudí, důstojníci atd.

Nejvyšší sudí. Odved'te sir Johna Falstaffa do vězení, a všechny jeho společníky s ním.

Falstaff. Mylorde, mylorde –

Nejvyšší sudí. Nyní nemohu s vámi mluvit, ale brzy vás vyslechnu. Odved'te je!

Pistol. *Si fortuna me tormenta, spero me contenta.*

Odejdou Falstaff, Nehluba, Pistol, Bardolf, Panošek a důstojníci.

Princ Jan. Já chválím tento pěkný skutek králův.

Onť usmyslil, své druhy obvyklé

sic velmi dobře vesměs zaopatřit,

než všechny vyhostil, až jejich mrav

se moudřej', slušněj' světu objeví.

Nejvyšší sudí. Jsou v skutku vyhoštěni.

Princ Jan. Král, mylorde, svolal svůj parlament.

Nejvyšší sudí. Zajisté svolal.

Princ Jan. Vsadím se, že než rok ten bude stár,

občanský vznesem' meč a rodný žár

do Francouz; ptáček takto zpíval v dáli,

jehožto hlas, trvám, se líbil králi.

Nuž, chcete odsud jít'?

Odejdou.

Epilog

(říkán od Tanečnicka).

Předně moji bázeň, potom mou úklonu, naposledy moji řeč. Moje bázeň jest vaše nelibost; má úklona moje povinnost, a má řeč prosba za vaše odpuštění. Očekáváte-li nyní dobrou řeč ode mne, zle se mi povede, neboť co říci mám, pochází z mé vlastní dílny, a což bych věru říci měl, bude, jak se obávám, ode mne pokažino. Leč k samé věci, a tudíž se odvážím. Bude vám vědomo (jakož také velmi dobře jest), že jsem nedávno zde byl na konci nelibivší se hry, abych posílal za vaše s ní shovnění, a slíbil vám lepší. Umínil jsem skutečně, vyplatiti se vám tímto kusem, kterýž jestliže se jako loď zlé utrpěvší nešťastně domů vrátí, učiním bankrut, a vy moji povolní věřitelé ztrátu utrpíte. Zde že se dostavím, jsem přislíbil, a zde svou osobu do vaší milosti poroučím; promiňte mi něco, a já vám zaplatím něco, a jako největší díl dlužníkův činí, přislíbím vám neskončeně mnoho.

Nemůže-li jazyk můj vámi pohnouti, byste mne z dluhu propustili, poručíte, abych užil nohou svých? Avšak bylo by to lehké zaplacení, vytančiti se ze svého dluhu k vám. Ale dobré svědomí dá všechno možné zadost' učinění a tak dám také já. Všecky paničky zde mi odpustily; jestliže pánové nechťí, tedy se pánové nesnášejí s paničkami, čehož nikdy dřív nebylo vidíno v takovém shromáždění.

Ještě slovo, prosím. Nejste-li přesyceni tučnou stravou, bude náš nejponíženější spisovatel pokračovati v této historii s sir Johnem, a obveselí vás krásnou Kateřinou Francouzskou, kdežto, pokud mi vědomo, Falstaff umře v horečném potu, jestli totiž již dnes nebyl usmrčen vašim přísným míněním; neboť Oldcastle umřel co mučedlník, a to není ten muž.⁴⁶⁾ Můj jazyk jest umdlen; až umdlí také mé nohy, dám vám dobrou noc, a tak pokleknou před vámi, – avšak vlastně jen pomodlit se za královnu.⁴⁷⁾

Konec tancem.

Připomenutí.

Druhý díl Jindřicha IV. souvisí co nejúžeji s dílem prvním, neboť započíná na krátko po bitvě u Shrewsbury, kteroužto I. díl se končí: a všechny pozůstalé hlavní osoby, jak vážné tak komické, vystupují opět na jeviště. Co se historické látky v tomto druhém díle dotýče, jest celkem jednoduchá, totiž obnovení vzpoury nespokojených anglických pánův proti vládě krále Jindřicha IV.; tato však vzpoura skoro beze všeho krve prolití bídne za své běře lestným slibem a nedodržením víry od vůdcův královských, dle zásady, že odbojcům a kacířům netřeba ve víře státi. Jak dalece novověké zásady politické morálky se rozcházejí s náhledy Shakespearovy doby, vysvítá z toho, že básník se neštítal, uvaliti skvrnu tohoto jednání na samého prince Jana z Lancastru, jež jinak co šlechtetného mladistvého reka se zálibou oslavuje; v čemž se i zúmyslně odchýlil od Holinshedova historického

vypravování, dle něhož hrabě Westmoreland, co vrchní vůdce, samotný s povstalcem byl vyjednával.

V hlavní věci přidržel se básník opět Holinshedovy kroniky, místy zcela věrně, místy s proměnami, jakýchž žádaly vyšší dramatické ohledy. Mezi zajetím spiklenců jedněch v lese Gualtree-ském a porážkou druhých skrze sir Tomáše Rokesby'ho, šerifa v hrabství Yorském, a mezi úmrtím krále Jindřicha, kteréžto události v našem dramatu rychle po sobě následují, uplynulo v skutečnosti několik let; neboť novější spiknutí Northumberlanda ve spolku s arcibiskupem Yorským, maršálkem hrabětem Tomášem Mowbray'em, s lordy Hastingsem, Bardolfem a jinými naosnováno již r. 1405, a již po dvou létech padl hrabě Northumberland v bitce u Branham-Moor'u, kdež vojsko jeho od šerifa Yorského poraženo; král Jindřich ale zemřel teprva r. 1413.

Tklivě krásná scéna 4. v jednání IV., kde princ Jindřich s otcem posledně rozmlouvá, jest složena za dvou rozdílných dějův u Holinsheda. Tentýž vypravuje, že princ Jindřich, byv u nedůvěřčivého krále nejen pro způsob svého živobytí obžalován, ale i z bažení po vládě nařknut, ve svátek Petra a Pavla (dne 29. června) 1412 ke dvoru se dostavil, jsa oblečen v šat z modrého hedvábí, z něhož na hedvábných nitkách jehly visely, jimiž princ pichlavě pomluvy o sobě roztrušované naznačiti chtěl. Předstoupiv před krále a poklekna, omlouval se s pravou synovskou úctou a oddaností, a ku konci podav králi dýku, žádal jej, by ho raději usmrtil, nežli nadále nedůvěru a nemilost k němu choval. Král těmi slovy hluboce dojat jsa, odhodil dýku a plačky ho objav, opět své otcovské lásky jej ujišťoval. Druhá udalost stala se před smrtí královou, na začátku r. 1413, když totiž král byv raněn mrtvicí jako mrtev ležel a za takového ode všech okolo stojících považován byl, maje korunu vedle sebe ležeti na podušce. S tím, co se dále stalo, shoduje se úplně výjev našeho dramatu, jenže básník rozmluvu z předešlého roku s událostí touto poslední v jeden krásný celek slil, opomenuv vším právem komediantské alegorie v oděvu i dýky, kterými dle Holinsheda princ mínil působiti na mysl otce svého. Ostatně srovnati sluší jednání III. výjev 2. v prvním dílu Jindřicha IV., kterýžto výjev také mnoho upomíná na výstup, jejž Holinshed teprva na den 29. června 1412 klade.

Též poeticky uspokojujícím ukončením dramatu nepotřeboval se básník odchýliti od historického podání; kontrast zklamaných nadějí Falstaffa a jeho druhů s nadějnou radostí jejich v 3. výjevu V. jednání jest skutečně nejen nanejvýš komický, nýbrž i poeticky spravedlivý.

Podobné výjevy jako ty dva ve IV. a V.

jednání nacházejí se sice již ve starším divadelním kuse: *The famous victories of Henry the Fifth*, o němž v připomenutí k I. dílu již zmínka se stala: ale vše tu nechutným a sprostým způsobem podáno, co u Shakespeara zušlechtěno se nachází.

V komických scénách, prósou sepsaných, jeví se opět veseloherní nadání Shakespeareovo: vtip, podrobná znalost povah obyčejného života a umělost v jich líčení, co nejskvěleji.

Tento druhý díl Jindřicha IV. vyšel toliko jednou ve kvartu a sice r. 1600; sepsán byl nepochybně o několik let dříve, brzy po prvním díle, neboť Ben Johnson zmiňuje se ve své veselohře: *Every man out of his humour*, vyšlé r. 1599, o smírném soudci Tichém (Silence), jakožto o známé divadelní figuře. Toto první vydání upraveno nejspíše na základě rukopisu zkracovaného k vůli divadelnímu provozování; neboť v něm scházejí mnohá a začasť velmi krásná, básnická místa, kteráž se nejprve ve folio (1623) vyskytují; pro kritiku textu však jest vždy kvartové vydání velmi důležité.

Z oprav textu Payne-Collierových přijal jsem takové do překladu, které se mi trefnými býti viděly, a též jsem si všiml výkladů k německému vydání Shakespeara od berlínské shakespeareovské společnosti z r. 1868.

Poznamenání.

- 1) V originalu: *když mní se, že rok, obtěžkaný jinými strastmi, je s útežkem od války zuřivý*; - kteréhož obrazu v češtině třeba bylo proměnit.
- 2) V originalu vlastně: *že ustydla ostruha mladého Percy'ho, z horké ostruhy (Hotspur) stala se studená*; - hříčka ve slovech doslovně nepřeložitelná. Viz také pozn.⁴⁾ k Jindřicha IV. dílu I.
- 3) Za Shakespeara byl zvyk, že se prázdné listy knihy tragického obsahu a tedy i list titulní černě potiskovaly.
- 4) Richard II. byl u vězení Pomfretském zavražděn. Viz Richarda II. konec V. jednání.
- 5) *Mandragora*, bylina lilkovitá jihoevropská, příbuzná s naším rulíkem a blínem, jejížto tlustý, ve dvě rozpoltěný kořen poněkud lidskému tělu (mužičkovi) se podobá, a jemuž z té příčiny pověrou zvláštní čarovné síly bývaly připisovány. Falstaff tím jménem přezdívá svému panošovi pro jeho maličkost; na kterouž také také naráží výraz *agát čili achát, kámen*, do něhož lidské figurky se vyřezávaly, a jenž se v pečetním prstenu jako podnes nosival.
- 6) Při slově *jewel* (něm. Juvel, klénat) připadá Falstaffovi na mysl slovo *juvenal* (Mladoň), čímž se odůvodňuje posměch tropený z holé brady mladého prince. Škoda, že nebylo lze v překladě zachovati tu souvislost.

- 7) *Královský líc - face royal*; Falstaffův vtip při tomto výrazu hned zahrává s jiným smyslem slova *royal*, což jest také peníz v ceně 10 šilinků.
- 8) Naráží se na způsoby řemeslníka, sprostého měšťáka, kterýž se na dotvrzení pravdy stále dušuje.
- 9) V kostele sv. Pavla v Londýně scházivali se rozliční lidé bez určitého zaměření. Tam se též přibíjela veřejná oznámení, koupě se uzavíraly, čeledínové najímali a p. Trh ve Smithfieldu nebyl v dobré pověsti, tak čteme v současné knize (*Gent's choice of chance 1598*): Tři věci nevybírejte na třech místech: ženu ve Westminsteru, služebníka u sv. Pavla a koně v Smithfieldu, sice dostaneš šteknu, šelmu a mrchu.
- 10) *Anděl-angel* bylo jméno zlaté mince.
- 11) *Kříž* co znak na penězích, jako u nás na někdejších krejcarech.
- 12) Sprostinká hospodská Obratná překrucuje v originalu slova románského původu, u obecného lidu méně běžná; místo *incontinently* (v tomto okamžení) praví *continuantly* (ustavičně), místo *invited* (převán) *indited* (žalován), místo *action* (pře, proces) *exion*, dále pak místo *homicide* (vraždník) *honey-seed* (medové semeno) a *honey-suckle* (cucal medu). Hleděl jsem humor toho nápodobit užíváním cizích slov, u sprostého lidu našeho též oblíbených, kteréž i bez velkého skroucení komicky se vyjímají, tak: *akorát, gablfrištik, brodokol, mordýř, mordovati*.
- 13) V originalu *rescue*, pomoc, vyproštění; hostinská myslí, že to znamená stráž, a proto volá: přiveďte sem jednu neb dvě *rescue*. V překladu domnívá se naopak, že cizí slovo *patrola* znamená pomoc.
- 14) Dvacet *noblů* dělá 133 šilinků, kdežto Falstaff chce, aby zastavila tolik, žeby deset *liber*, to jest 200 šilinků na to dostala, ovšem s tím úmyslem, aby znova z její peněz kořistil. *Libra* sterlinků má 20 šilinků, *nobl* ale jenom 6 2/3 šilinků.
- 15) Panošek si zde pomátl *Altheu* a *Hekubu*. *Althea* měla skutečnou hlaveň, na jejíž zachování závisel život její [ho] syna *Meleagra*; *Hekuba* ale, manželka *Priamova*, jsouc těhotná měla sen, že porodila hořící hlaveň, jížto veliký požár byl způsoben, načež porodila *Parise*, jenž byl příčinou války *Trojanské*.
- 16) Těmi slovy napodobuje Falstaff známá *Césarova: Veni, vidi, vici - přišel, popatřil, zvítězil jsem, kterýmiž* krátkými slovy oznámil *César* své rychlé vítězství nad *Farnácem*, králem *Pontským*. Starší čtení *honorabile Romans* místo *Roman* (slovútnými Římany místo Římanem) musí být již proto chybné, vzdor obraně až příliš hlubokomyslné jednoho novějšího německého vykladatele. Ostatně viz jedn. IV. výjev 3. na str. 77., kde Falstaff zřejmě praví: právem smím říci po klikonosém brachu Římském: já přišel, viděl, zvítězil.
- 17) *Snísti svá slova*, anglický tropus, znamenající tolik, co odvolati svá slova, za lež je vyhlásiti.
- 18) *Efézané*, výraz vyskytující se také ve *Veselých ženách Windsorských*, nepochybně tolik co kamarádi z mokrě čtvrti.
- 19) *Chudé rytíře*, německy *arme Ritter*, jídlo z housek, také u nás pod tímto jménem známé. V angličtině stojí *apple-Johns*, jablečné Janky.
- 20) *Slabiny místo slabosti*, v originalu *confirmities* místo *infirmities*.
- 21) Dušené švestky a koláče se také prodávaly v hampejsích.
- 22) Tyto a následující bombastické fráze jsou nejvíce reminiscence ze současných tragedií. Hodit se právě do úst chvástouna, jakým jest *Pistol*, a spočívá v tom vtipná ironie na podobné plody dramatické.
- 23) Komické skroucení místo *Hannibalům*.
- 24) Hostinská ve své sprostotě myslí, že *Pistol* u ní hledá ženštinu toho jména.
- 25) *Mořské ouhoře s feniklem* zvyšují prý mužskou plodnost. *Hořlavé hrozinky - flap-dragon*, jistá hra zamilovaných, při nížto galantní milovník hrozinky v hořící kořalce ústy chytal, plamen zavřením úst hasil a hrozinky polykal; oharky svíčkové polykat místo hrozinek byla ovšem nevšední bravura.
- 26) Nemožná to astronomická konjunkce.
- 27) *Ohnivý trojúhelník (trigonum igneum)*, taktéž astronomický obraz, totiž spojení tří hořejších planet, jest *Bardolf* s červeným nosem, kterýž se v pozadí s paní *Obratnou* milkuje.
- 28) *Burning, hoření* v angličtině jeden z četných názvů pohlavních nemocí.
- 29) Hostinským bylo výslovně zakázáno, prodávat masitá jídla v postní dni. Falstaff naráží ovšem na jiný druh masa, ale paní *Obratná* nerozumí tomu žertu.
- 30) Dal jsem toto místo s *Collierem* do závorek, poněvadž se zdá skutečně později vloženo; neboť přetrhuje jak formálně co do verše, tak i věcně co do myšlenky souvislost mezi tím, co předchází, a tím, co následuje. Král nejprv rozjímá vůbec o nestálosti věcí na světě, zvláště v přírodě, a přichází pak přirozeně na změny ve svém vlastním životě. Místo v závorkách nehodí se smyslem svým zvláště k předcházejícímu přání královu, aby mohl čísti v knize osudu, kdežto dle onoho místa není si co přát takovéto předvednosti.
- 31) V *Kostwoldu* v *Glostershire* odbývaly se ročně gymnastické zápasy o závod a závodní hony s honícími psy.
- 32) Nejznámější osoba toho jména byl dvorní šašek *Edwarda IV.*; za *Jindřicha IV.* žil též jistý básník *Scogan*.
- 33) *John of Gaunt*, vévoda z *Lancastru* byl

- strýc Richarda II. a otec Jindřicha Bolingbroka, potomního krále Jindřicha IV.
- 34) *Opukalého*, to jest, jehožto kůže od práce a povětrí je opukalá.
- 35) *Průvod Arthurův - Arthurs show* - býval provozován od londýnských ostrostřelců v maškarním přestrojení: jednotliví střelci hráli při tom na rozličné hrdiny z Arthurovy stolovní společnosti. *Arthur* neb *Artus*, kníže Silurů, starobritický pověstný hrdina, mnohokrát opěvovaný v národních zpěvech a rytířském básnictví, založil prý tak zvaný *stolový kruh* (německy *Tafelrunde*), z nejvýtečnějších a nejlépe osvědčených hrdin vybraný, kteří s knížetem okolo kulatého stolu k hodům zasedati směli. Sir Dagonet byl Arthurovým dvorským šaškem.
- 36) Třída nechvalné pověsti, kde všeliká cháska se scházívala.
- 37) Když Jindřich Bolingbroke, vévoda Herfordský, potomní král Jindřich IV., a Tomáš Mowbray, vévoda z Norfolku, otec mluvícího tuto lorda Mowbray'e, před tváří krále Richarda II., k souboji hotovi, naproti sobě stáli, tu hodil král své žezlo dolů na kolbiště na znamení, že souboj má býti přerušen, a oba soupeře ze země vypověděl. Viz krále Richarda II. jedn. I. výjev 3.
- 38) Dle alchymistické pověry, že zlato v léku rozpuštěné život prodlužuje.
- 39) Sultan Amurat III., nastoupiv vládu, kázal zavraždit devět svých bratrů a všechny s útězkem jsoucí ženy v harému; po něm následoval 1595 jeho syn Muhamed III., kterýž otcovu smrt zatajoval tak dlouho, až byl svých devatenácte bratrů při hostině ze světa zprovodil. Tyto skutky carhradských násilníků byly za Shakespeara ovšem v čerstvé paměti.
- 40) Pan Tichý, vínem rozjařen, stahuje *Samingo* ze *San Domingo* (Svatý Dominik), kterýž se co patron pijáků v staré latinské písni takto oslavuje: *Sanctus Dominicus sit nobis semper amicus, cui canimus, siccatis ante lagenis, fratres qui non curant nisi ventres.*
- 41) *Ukázati fík* (dar higas), ve Španělich posměšný posunek, značící tolik jako u nás *strouhati mrkvičku*.
- 42) Dorka se vycpala poduškami, aby se zdála s outězkem, lest její však spozorována a část podušek jí odňata.
- 43) Polovypuklá figura na uhelníku není ovšem tělnatá, tak jako dráb, jehožto hudebnosti se Dorka a Obratná posmívají. Drábové nosili modré kabáty, a nevěstky krátké sukně.
- 44) Hostinská se opět podřiká, neboť chce říci, že moc nad právem vítězí.
- 45) Na vtip, že hrob třikrát širší zívá na Falstaffa než na jiné, chystá se tento k odpovědi, kteréž král, znamená to, těmito slovy chce předejiti.
- 46) Ve zmíněném kuse: „The famous victories of Henry the Fifth“ (z r. 1588) hraje již osoba Falstaffově podobná pod jménem sir John Oldcastle, a jest nepochybně, že Shakespeare sám zpočátku, totiž před vytištěním prvního dílu krále Jindřicha IV. r. 1598, toto jméno přijal a při prvních představeních na jeviště uvedl. Poukazuje na to hned druhý výjev I. dílu, kde princ Jindřich Falstaffa oslovuje: *old lad of the castle* (*můj milý brachu z Chlumce* v mém překladě str. 5.), což jest patrná narážka na původní Falstaffovo jméno: Oldcastle. Historický sir John Oldcastle, lord Cobham, byl však velmi ctihodná, vynikající osobnost, vzdělaný muž a statečný horlitel za svobodné náboženské přesvědčení. Jakožto přívrženec Wiklifův vzbudil nenávisť fanatického kněžstva; po delší čas chránila jej sice přízeň krále Jindřicha V. (až do r. 1422), avšak posléze podařilo se kněžím obvinít jej co buřiče a v nepřítomnosti králově co kacíře dáti upáliti. Mstivost mnichů, proti nimž byl tento reformátor prudce vystupoval, nebyla však spokojena jeho usmrcením, nýbrž chtěla jej také po smrti učiniti u lidu směšným a opovrženým. Přátelských styků jeho s Jindřichem V. použili mniši k tomu, že jej vyličili co předního účastníka nezbedností mladého druhdy prince, a tak jej i na jeviště uvedli, neboť první divadelní hry pro lid byly od kněží sepsovány a provozovány. Pravdivá osobnost Oldcastlova byla tudíž za Shakespeara již hrubě přišla v zapomenutí, avšak právě v té době vyšly dva spisy na obranu tohoto muže, kteréž nepochybně byly příčinou, že Shakespeare netoliko na místě zohyzděného jména toho položil vymyšlené jméno sir John Falstaff, nýbrž i v epilogu k druhému dílu krále Jindřicha IV. výslovně rozdílnost obou osob s jeviště prohlásiti dal.
- 47) Jest to královna Alžběta (zemř. 1603), do jejíž slavného panování spadá velká část Shakespeareovy dramatické činnosti.